

PANJAB TIMES

£2

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ

IMMIGRATION ADVICE BUREAU
SPECIALISTS ESTD 1989

FOR FREE
INITIAL
ADVICE

Contact:
S.S. RAJ

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ
ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ
ਹੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਰਾਏ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ!

24th April - 1st May 2025 • Issue No. 3077

Europe's Leading Panjabi Weekly Since 1965

Tel: 020 8571 6680
India: +91-181 5086389

Panjab Times, Bridle Gate Lane, Derby, DE24 0QW (UK) • Tel: 07966 388 388 • www.panjabtimes.uk • Email: panjabtimes@aol.com

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ ਡਰਬੀ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਆਯੋਜਿਤ

ਪੂਰੀ ਖ਼ਬਰ ਅੰਦਰ ਦੇਖੋ:

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ 1978 ਦੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਯੂ ਕੇ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡਰਬੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਾਲਾਨਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਗਏ

ਡੀਗ ਮਨਰੰਦੇ ਦੇ

rajinder.pardesi7@gmail.com

 ਤੇਜਿੰਦਰ
ਮਨਰੰਦਾ
ਪ੍ਰਦੇਸੀ

ਜੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਚਪੇੜਾਂ ਮਾਰਨ ਦਾ ਓਪਸ਼ਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ !
ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ !!

**ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਖੜ ਦਾ ਮਾਨ ਤੇ
ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਹਾਊਸ ਹੁਣ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਆਫ਼ ਐਮੀਨੈਂਸ**

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, - ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਧੀ ਵੱਲੋਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਈਆਈਟੀ-ਡੀ ਦੇ ਹਮਜ਼ਮਾਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਇਕ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਖੜ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸ੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹਾਰਦਿਕ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਹਾਊਸ ਇਕ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਆਫ਼ ਐਮੀਨੈਂਸ ਬਣ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਆਓ ਘਰੇ ਬੈਠੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖੀਏ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਹਿਰਦ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਨਵਾਂ ਕਾਲਮ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਅਗਲਾ ਨਵਾਂ ਪਾਠ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ....

ਜਿਸ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਇਹ ਸਬਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ (ਲੈਵਲ) ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਸਬਕ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ .....

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ?

ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਓ ਤੇ ਅੱਖਰ ਬੋਲਣੇ ਦੱਸੋ। ਪੂਰਾ ਹਫ਼ਤਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਮਿੰਟ ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਬਿਤਾਓ, ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਿੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇੰਝ ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਾਂਗੇ।

**ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਖਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ,
ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ ਸੁਝਾਅ ਜ਼ਰੂਰ ਭੇਜੋ ...**

ਘਰ ਬੈਠੇ ਆਪ ਵੀ ਗੁਰਮੁਖੀ (ਪੰਜਾਬੀ) ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।
4 ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੇਵਲ £15.00
ਪੌਂਡ (ਡਾਕ ਖਰਚ ਸਮੇਤ) ਹੈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ 10 ਸੈੱਟਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਡਿਸਕਾਊਂਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਆਓ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਸਿਖੀਏ...

ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ

Write the first three lines (ੳ - ਵ)
of Punjabi three times.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ

PANJAB TIMES, BRIDLE GATE LANE, DERBY, DE24 0QW, U.K.
Email: panjabtimes@gmail.com, www.punjabtimes.uk
WhatsApp No. 07966 388 388

ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿਚ ਸੈਲਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਜਿਹਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ 28 ਮੌਤਾਂ

◌ ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ, ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਮਲ ◌ ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਮੋਦੀ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ◌ ਪੁਰਾਣੇ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਜਿਹਾਦੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 28 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਘਟਨਾ 2000 ਅਤੇ 2002 ਵਿੱਚ ਹਾਈ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਅਮਰੀਕੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਘਾਤਕ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। 22 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਜਿਹਾਦੀ ਹਮਲੇ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਬਲਕਿ 2000 ਅਤੇ 2002 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਜਿਹਾਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੇ.ਡੀ. ਵੈਂਸ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਸਨ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਹਮਲੇ 'ਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 28 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ, ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਆਪਣਾ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੌਰਾ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਬੀਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਲਗਭਗ 1:30 ਵਜੇ, ਚਾਰ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਗਾਮ ਦੇ ਬੈਸਰਨ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਲਈ “ਮਿੰਨੀ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਦਲ ਜਾਂ ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ 1,000 ਤੋਂ 1,500 ਸੈਲਾਨੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ 2,000 ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 28 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉੱਥੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ।

ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਹਾਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਧਰਮ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਪੁਣੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ, ਆਸ਼ਾਵਰੀ ਜਗਦਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਿਲਗਾਮ 'ਚ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਿਵਮੋਗਾ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵੀ

ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਜੈਨਗਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮੰਜੂਨਾਥ ਰਾਓ (47) ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਪੱਲਵੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਅਭਿਜਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲਗਾਮ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੱਲਵੀ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੱਲਵੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਓ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਦਾ ਰੈਜ਼ਿਸਟੈਂਸ ਫਰੰਟ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ। 2019 ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਹਮਲਾ ਹੈ।

2000 ਅਤੇ 2002 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ

ਇਹ ਹਮਲਾ 2000 ਅਤੇ 2002 ਦੀਆਂ ਜਿਹਾਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਅਮਰੀਕੀ ਦੌਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। 20 ਮਾਰਚ, 2000 ਨੂੰ, ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਿਲ ਕਲਿੰਟਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਨੰਤਨਾਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਚਿਟੀਸਿੰਗਪੁਰਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ 36 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਹਾਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 14 ਮਈ, 2002 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਹਾਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀਨਾ ਬੀ. ਰੋਕਾ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੰਮੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਾਲੂਚਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਿਹਾਦੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 10 ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਅੱਠ ਔਰਤਾਂ ਸਮੇਤ 30 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ

ਇਹ ਹਮਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਅਸੀਮ ਮੁਨੀਰ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ “ਜੜ੍ਹ ਦੀ ਨਾੜੀ” (ਜੀਵਨ ਰੇਖਾ) ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੰਮੂ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਰਵਿੰਦਰ ਰੈਨਾ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਲੋਂ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।”

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਮਨੋਜ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ, ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਇਸਨੂੰ “ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ” ਕਿਹਾ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਅਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿਚ ਮਾਸੂਮ ਸੈਲਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਇਕ ਧੱਬਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ, ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੁਤਿਨ, ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਨਯਾਹੂ, ਫਰਾਂਸ, ਯੂਕਰੇਨ, ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੇ.ਡੀ. ਵੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ।”

ਘਾਤਕ ਹਮਲਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ

2019 ਤੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਬਹੁਤ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅੱਤਵਾਦ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 38 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਮਰਨਾਥ ਯਾਤਰਾ ਵੀ 3 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੋ ਰੂਟਾਂ-ਦੱਖਣੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਅਨੰਤਨਾਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤੀ 48 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਹਿਲਗਾਮ ਰਸਤਾ ਅਤੇ ਗੰਦਰਬਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਛੋਟਾ 14 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਪਰ ਖੜ੍ਹਵਾਂ ਬਾਲਟਾਲ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਗੁਫਾ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਨਰਮ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਇਆ

◌ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਅਮਰੀਕਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਟਿਕਟ ਮਿਲਣਗੇ ◌ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਪਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵੀ, ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਦੌਰ ਪਰਤਿਆ

// ਨਿਊਜ਼ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ //

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਨਰਮ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕ 'ਸਵੈ-ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ' ਦਾ ਬਦਲ ਚੁਣਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟ ਮਿਲੇਗੀ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇਕਰ ਉਹ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ।” ਇਹ ਟਰੰਪ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਖਰਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੁੱਦਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਇਸ ਨਰਮ ਰੁਖ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਸਮਾਂ-ਰੇਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਹਮਲਾ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਫਾਸ਼ੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਨਾਮਣੇ ਵਾਲੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਲਿਖਤੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਡ ਹੁਣ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਬੰਧਤ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ,

ਜਿਸ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵੇਰਵਾ ਸੀ।

ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਐਲਨ ਗਾਰਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਰਵਰਡ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਸੋਚ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕੰਮ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ, ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ 2.3 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਯਾਨੀ ਲੱਗਭੱਗ 1850 ਕਰੋੜ ਦੀ ਫੰਡਿੰਗ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ ‘ਐਂਟੀ ਵੋਕ’ ਕਦਮ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ‘ਵੋਕ’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਐਲਨ ਮਸਕ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਿੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਨਾਮੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਪਿੰਸਟਨ, ਬਰਾਊਨ ਤੇ ਪੇਂਸਿਲਵੇਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰੋਕੀ ਗਈ ਸਹਾਇਤਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿੱਤਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਸਿਆਸੀ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਜ਼ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਜ਼ ਤੇ ਕਈ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਮਜ਼੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਾਰਵਰਡ ਵਰਗੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਅਦਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੰਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪਵੇਗਾ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ 60 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜ ਕੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ

ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਰਵਰਡ ਵਰਗਾ ਹੀ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰਵਰਡ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਐਕਸ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਹਾਰਵਰਡ ਨੇ ਬਾਕੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਦੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੇ ਅਮਾਨਵੀ ਜਤਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਰਵਰਡ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਰਕ, ਬਹਿਸ ਤੇ ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਣ। ਆਓ ਉਮੀਦ ਕਰੀਏ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਪਦਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣਗੇ।”

ਚਿੱਟੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕਾਰਨ ਸਸਪੈਂਡ ਮਹਿਲਾ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਸਾਥੀ ਸੋਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਫੜਿਆ

ਬਠਿੰਡਾ-ਚਿੱਟਾ (ਹੈਰੋਇਨ) ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਪਾਹੀ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸਾਥੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸੋਨੂੰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖਰ ਬਠਿੰਡਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਬੋਚ ਲਿਆ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਐਸ. ਪੀ. (ਸਿਟੀ) ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਨੂੰ ਵਾਸੀ ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਸਟਾਫ ਵਲੋਂ ਮੋਹਾਲੀ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਉਕਤ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਮਹਿਲਾ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਕਤ ਨਾਲ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕਥਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮਹਿਲਾ ਸਿਪਾਹੀ ਖ਼ਿਲਾਫ ਥਾਣਾ ਕੈਨਾਲ ਕਾਲੋਨੀ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਨਸ਼ਾ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਵੱਖ ਰਹਿੰਦੀ ਪਤਨੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਬਠਿੰਡਾ ਅਦਾਲਤੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਉੱਪਰ ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਉਕਤ ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

○ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਕੀਤਾ ਵਾਧਾ, ਹੁਣ 20 ਮਈ ਤੱਕ ਭੇਜੇ ਜਾ ਸਕਣਗੇ ਸੁਝਾਅ ○ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਨਿਯਮ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਦਾ ਸੁਝਾਅ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ

ਖਾਸ ਖਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਨਿਯੁਕਤੀ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਮੰਗੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਸੁਝਾਅ 20 ਮਈ ਤੱਕ ਭੇਜੇ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਬੰਧੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ, ਸਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬੇਬੰਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ 20 ਮਈ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਪੁੱਜੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਚਣ ਅਤੇ ਕੱਚਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਆਰੰਭੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਸਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਈਮੇਲ info@sgpc.net ਅਤੇ ਵਟਸਐਪ ਨੰਬਰ 77101-36200 ਉੱਤੇ ਭੇਜੇ ਜਾਣ। ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਤਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਸੰਸਥਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਕੋਲ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 4 ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਜਾਂ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਪੇ ਗਏ ਸਨ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਟਕਸਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਤੇ ਬਰਖ਼ਾਸਤਗੀਆਂ ਵੱਡੇ

ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਤ੍ਰੈਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੋਫ਼ਾੜ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਉਣਾ ਤੇ ਲਾਹੁਣਾ ਆਮ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਨਮੋਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਵਾਦਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ/ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਤਤਕਾਲੀ ਜਥੇਦਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਫ਼ਾਰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਵੇਦਾਂਤੀ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਚਾਰਜੇਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖੰਡੇ-ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਗ੍ਰੰਥੀ/ਕਥਾਵਾਚਕ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਜਰਬਾ 15-20 ਸਾਲ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇਕ 'ਅਕਾਲ ਕਮੇਟੀ' (ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਕਾਲਜ) ਦਾ ਕਠਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 55 ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੀਨੀਅਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ 'ਅਕਾਲ ਕਮੇਟੀ' ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੀ ਲੈ ਲਏ ਜਾਣ। ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜਾਂ, ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਟਕਸਾਲਾਂ, ਨਿਰਮਲੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਏ ਜਾਣ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀਆਂ, ਸਾਬਕਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਖ਼ਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਅਕਾਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਅਕਾਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਧੀਵਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਬਾਪਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਵਰਗ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਰਬੋਤਮ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਘੇਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ 800 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਕੇਵਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਖ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਕਾਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਮਹਾਦੇਸ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ, ਅਕਾਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਟਰਮ ਜਾਂ 5 ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਟਰਮਾਂ ਭਾਵ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਪਰੰਤ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਉਪਰੰਤ ਯੋਗ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਡਾਕਟਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਾਸਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਯੋਗ ਸਕੱਤਰੇਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਉੱਚਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਰਾਸ਼ੀ ਸੇਵਾ ਉਪਰੰਤ ਮਾਣਭੱਤਾ (ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਜੋਂ) ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50% ਨਿਸ਼ਚਤ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਰਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਬਕਾਇਆ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬੱਬਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਸੁਝਾਅ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ (ਜਥੇਦਾਰ) ਸਮੁੱਚੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ 'ਚ ਸਤਿਕਾਰਤ, ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ, ਇਮਾਨਦਾਰ, ਨਿਡਰ, ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧੀਵਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੁਲਾਏ ਗਏ 'ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਕੋਲ ਹੀ ਹੋਵੇ।

ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖ਼ਤਮ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੇਸੇ ਵੀ ਕੋਈ ਹਕ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਆਰਜੀ ਪਰਬੰਧਕ ਹੈ। ਵਡੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣੇ ਸੰਕੋਚ ਕਰੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਪੰਥਕ ਆਗੂ ਭਾਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰੱਖਣੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁਖੀ ਭਾਵ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਪਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਦਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਡਰਬੀ ਵਿਖੇ ਪੰਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਵਿਸਾਖੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ

ਡਰਬੀ - (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼) - ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਡਰਬੀ ਦੇ ਪੰਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਰਾਮਗੜੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛੱਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਤੇ ਪੰਜ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ, ਭਾਈ ਰਾਮਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ, ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਯੂ ਕੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸਿਰੋਪਾਓ ਪਾ ਕੇ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਗਤਾਂ

ਅਨੇਕਾਂ ਪਦਾਰਥ ਵਰਤਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ: ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰਬੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਬੜੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਦਕਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸੋਭ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਦਸਤਾਰ ਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਹੀ ਦਿਸਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ

ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਡੋਮ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਖਾਲਸਾ ਦਰਬਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ: ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਧਮੜੇਤ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ ਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਭਾ ਗੁਰ-

ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੀ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਾਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾਏ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਾਹੇ ਜਲਾਲ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਕੈਬਿਨ ਕਿੰਗ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸ: ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੋਖਾ ਉਦੋਪੁਰੀਆ ਦੇ ਵੱਡੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਫਲੋਟ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚਾਹ ਪਾਣੀ, ਪਕੌੜੇ ਸਮੇਸੇ ਆਦਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅੰਤ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਜਾ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਈ।

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ 1978 ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਯੂ ਕੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਡਰਬੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਆਯੋਜਿਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਯੂ ਕੇ ਭਰ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ

ਡਰਬੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼) - ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ 1978 ਦੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਦ ਅੰਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਯੂ ਕੇ ਵੱਲੋਂ ਡਰਬੀ ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਨਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਹਫ਼ਤੇ ਭਰ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਇਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ।

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਸਮਾਗਮ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਸੋਮਵਾਰ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਣ ਉਪਰੰਤ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਛੱਡਣ ਜਾਣ ਦਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਾਈ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਤ ਕਿਤਾਬ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਸੰਗਤ ਅਰਪਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੱਜੇ ਤੋਂ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ, ਪ੍ਰੋ: ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਧਮੜੇਤ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਲੋਹ, ਪ੍ਰੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡਰਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ: ਰਾਮਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬਘਰ ਡਰਬੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ: ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਯੂ ਕੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰਬੀ ਵਿਖੇ ਇਹ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਗਮ ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਐਤਕੀ ਵੀ ਬੜੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ

ਫਲਸਫਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਸਟਾਲ ਲਾ ਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਮੇਲੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਐਤਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰੈਣ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਭਾਈ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਥੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ

ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

ਭਾਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ, ਭਾਈ ਪ੍ਰਭਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਭਾਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਭਾਈ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੈਲਗਰੀ ਕੈਨੇਡਾ, ਭਾਈ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨੋਟਿੰਘਮ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਕਿਰਨ ਕੌਰ ਨੋਟਿੰਘਮ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਅਜਾਇਬਘਰ ਦੇ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨਲ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਦਿ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਥੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਾਈ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਨਬਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਸੰਗਤ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰਹਿਤ ਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਬੜੀ ਹੀ ਸਰਲਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਿਅਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦਰੁਪਣ ਭੂਨ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਮੀਡੀਆ

ਗੁਰਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਵਲੋਂ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਿਉਂ?

ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਮੋਦੀ-ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਿੱਲ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਡੀਆਂ ਪੱਜੀਆਂ

ਤਮਾਮ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਚੁੱਕੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਦ ਚੰਦ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾ ਕਰਾ ਸਕੀ ਤਾਂ ਪਾਰਾ ਤਾਂ ਹਾਈ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੰਦਰਚੂੜ ਤੱਕ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਗੁਲਾਮ' ਰਹੇ, ਉਸ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬੁਖਲਾਏ ਸਰਕਾਰ-ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ।

ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰੱਖੀਆਂ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੋਦੀ-ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੱਜੀਆਂ ਉਡ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਘਰ-ਘਰ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦੇ ਰਾਹ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਕਿਰਕਿਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜਪਾਲ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਓਨੇ ਤਿੱਖੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਗਦੀਪ ਧਨਖੜ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸੁਪਰੀਮ ਸੰਸਦ ਬਣ ਬੈਠੀ ਹੈ।

ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਹਾਂਰਬੀਆਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸੰਬੰਧੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਧਨਖੜ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਗਦੀਪ ਧਨਖੜ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਿਸ਼ੀਕਾਂਤ ਦੂਬੇ ਦੀਆਂ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਲੀਆ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਲੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਤੇ ਕਾਰਜ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ

ਜੂਨ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਲਟਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜੂਨ 2025 ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਕੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਚੀਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਲੋਂ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਫਾਈਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਫਾਈਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਧਿਰਾਂ ਤੇ ਚੀਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵੱਖਰਾ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ

ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਇਜ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਵਿਚਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦਕਿ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਾਮਲਾ ਉੱਚ-ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਫਾਈਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਚੋਣ ਲਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਚੋਣ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਅਹਿਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਮੂਡ 'ਤੇ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਹੈ।

ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਸਟਿਸ ਬੀ ਆਰ ਗਵਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਕਫ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2025 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਕੀਲ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸ਼ੰਕਰ ਜੈਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰੀਏ? ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦਿਆਂ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਕੇਂਦਰੀ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਦੇਵ ਦੱਤ ਮਜੀਦ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ 2025 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਜੱਜ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ 1992 ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਭੜਕੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ। ਇੱਕ ਚੌਕਸ ਰਾਖੇ ਦੀ ਹੋਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦ ਸੱਤਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਆਈ ਟੀ ਸੈੱਲ, ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਸਾਂਸਦ ਨਿਸ਼ੀਕਾਂਤ ਦੂਬੇ ਵਰਗੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਖਿਲਾਫ਼ ਗੁਬਾਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਚੇਤਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਗਤ

ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਕੋਈ ਪੰਜ ਲੱਖ ਵੋਟ ਬਣੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਇਕ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਕੋਈ 51 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਲਟਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ 9 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਚੋਣ ਲਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਚੋਣ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਅਹਿਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਮੂਡ 'ਤੇ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਹੈ।

ਹਮਲਾਵਰ ਹਨ। ਨਿਸ਼ੀਕਾਂਤ ਦੂਬੇ 'ਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਹੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਦਾਰੇ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਜਮਹੂਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪਮਾਨ ਸਹਿਣਾ, ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੀ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨਾ ਅੱਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਬੀ ਆਰ ਗਵਈ ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲੇਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨਗੇ, ਜਿਹੜਾ ਕਰੋੜਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਉਮੀਦ, ਹਿਵਾਜ਼ ਤੇ ਪਛਾਣ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੱਲਣ ਦੇਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਰੋਲ ਕੇ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਵਜੂਦ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਜਾਗਰੂਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਵੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਡਰਨ ਲੱਗੇਗਾ।

ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਵਿਚਾਰ :-

ਖੁਸ਼ੀ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਮੁਫਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਕਾਲਾ ਕਨੂੰਨ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਫੜੋਫੜਾਈ

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐਨਐਸਏ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਸੁਮਿਤ ਗੋਇਲ ਦੇ ਬੈਂਚ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਨੁਪਮ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਐਨਐਸਏ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਐਨਐਸਏ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਨਵੇਂ ਐਨਐਸਏ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਪਟਿਆਲਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ 2025 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਤੀਜੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਸਨੂੰ ਤੀਜੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬੈਂਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨੌਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨਐਸਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਨਐਸਏ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੀਜੇ ਸਾਲ ਲਈ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮੋਗਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਇੱਕ ਚੈਟ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਗਰਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਸ਼ਨ ਮੋਡ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮੋਗਾ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਵਟਸਐਪ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚੋਂ ਰਵਨੀਤ ਬਿਟੂ ਨੂੰ 'ਗੱਡੀ ਚਾੜ੍ਹਨ' ਬਾਰੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਚੈਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇਵਿਚ ਮੋਗਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗੰਭੀਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਯੂਏਪੀਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹੇਠ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੜੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੋਗਾ ਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਖੰਨਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਡੀਆਈਜੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕਪੂਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਚੈਟ ਕੌਲ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਕਰਮ ਮਜੀਠੀਆ ਅਤੇ ਰਵਨੀਤ ਬਿਟੂ ਆਦਿ, ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈਟਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਿਰਫਤਾਰੀ 'ਤੇ ਰੋਸ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਡੀਆਈਜੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 25-30 ਲੋਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਜੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਯੂਏਪੀਏ ਹੇਠ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਐਨਐਸਏ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਇੱਕ ਵਟਸਐਪ ਗਰੁੱਪ ਚੈਟ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ, ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਡਿਫਰੈਂਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀ। ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐਨ. ਆਈ. ਏ.) ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਪਲੱਬਧ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਅੰਮਿਬਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗਿਰੋਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਾਸਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਏ. ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਨਿਆਂ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਕਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਨਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੰਡੇ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। -ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

NEWS & VIEWS

SGPC CONSULTATION REGARDING QUALIFICATIONS AND CONDITIONS OF SERVICE OF JATHEDAR SRI AKAL TAKHT SAHIB

Gurmukh Singh OBE

When discussing qualities, qualifications and conditions of service of the Jathedar of Sri Akal Takht Sahib, most of these should also apply to the Jathedars of the Five Takhts.

Let me digress slightly. Guru Gobind Singh Ji reminds us of His wide-ranging qualities. The Guru is present in the Panth and every Sikh should aspire towards those qualities in own life time. All Sikhs are on the same Sikhi ladder leading to the same goal, albeit, on different rungs. It is amongst them that we look for those on the higher rungs, who qualify for the highest roles as Sewadars of the Guru and the Panth.

In addition to their *Sikhi jeevan* (way of life), they should be capable of managing modern administrative demands to consult and ascertain the wishes of global Khalsa Panth and apply Gurbani wisdom to issue Hukamnamas acceptable to the Panth.

So, to start with, a Jathedar is not a dictator but a Sevdar of Guru Granth and Guru Panth only and none other. He should be prepared to make any personal sacrifice to fearlessly represent and defend the Miri-Piri Sovereignty of the Institution of the Takht of the Guru-Panth. He is the spokesperson for the Panj Singh Sahiban assembled at the Takht. He (or she) derives his AUTHORITY from the Guru Granth/Panth wishes as ascertained by The Five Singh Sahiban COLLECTIVELY after full global consultation and Ardas in total surrender of own will to the collective Will of Guru Granth-Panth.

A Jathedar should know how to conduct high level meetings of scholars, scientists and experts in diverse fields to get maximum benefit of their knowledge and expertise while remaining above their personal conflicts and contradictions. High level communication skills enhanced by Gurbani knowledge and apt quotations, not as a result of parrot-learning but learning in *Sikhi sikhia Gur vchaar* mode, are essential. Yet, ready reference to Gurbani is only possible if the main Banis are studied and remembered. Regular *Naam abhias* (deep meditation on *Ik Oankar* Qualities) should be the *rehat* of such a GurSikh. Sometimes experts, focused on single topics would have blind spots and may not see the end result. [There is a story of four young Pandits with different skills who revived a dead tiger but forgot to secure own safety before bringing the beast to life!] It takes Gurbani-based wisdom to guide the community.

Modern Information Technology (IT) means for remote global consultation are available today. The qualifications of a Jathedar should include at least the ability and willingness to use the instant IT communication means with expert support of qualified administrative Akal Takht secretariat staff. So, a Sewadar in such a position would have good Gurbani-based as well as general education to at least university degree equivalent.

The position of a Takht Jathedar is the highest in the Sikh world and commands respect higher than that given to the president of a modern nation. Not so much the salary and subsistence, but the independence and highest level facilities like an outer office, well-staffed secretariat and ready availability of expert briefing panels, are more important.

A Jathedar should have his finger on the pulse of the Panth, be able to second-guess the wishes of the Panth, seek Gurbani guidance, consult with other Singh Sahiban and issue guidance accordingly. Such a guidance (Hukamnamas) will carry the Miri-Piri Authority of the Guru Granth-Panth.

Gurmukh Singh OBE, Ret'd Principal Civil Servant (UK) sewauk2005@yahoo.co.uk

ਅੰਬੇਡਕਰ ਬੁੱਤ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਰਣ ਕੁਝ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਤੇ ਅੰਬੇਡਕਰੀਆਂ ਦਾ ਤਣਾਅ ਕਿਉਂ?

ਕੀ ਦਲਿਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਟਕਰਾਅ ਜਾਂ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੀਆਂ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਦਾ ਕਿਸਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ?

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਰਣ ਤੇ ਪੰਨੂ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਚੁਕਣ ਕਾਰਣ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਅੰਬੇਡਕਰੀਆਂ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਛਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਟੂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਧੜੇ ਤੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਧੜੇ ਨੇ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿਤਾ। ਭਗਵੇਂਵਾਦੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਿਛੇ ਨੈਰੇਟਿਵ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਕਰਨਾ। ਆਖਿਰ ਦਲਿਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਵਾਦ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਫਰਤ ਜਾਂ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਾਫੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਜਵਾਬ

ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਲਿਤ ਸਮੁਦਾਇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਤਣਾਅ ਜਾਂ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਜਾਤੀ ਅਧਾਰਤ ਵਿਤਕਰਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਜਾਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਅਧਾਰਤ ਵਿਤਕਰਾ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਦੁਆਬੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਸਮੁਦਾਇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਣਗੌਲਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਸਮਾਜਿਕ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ: ਦੁਆਬਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਦਲਿਤ ਸਮੁਦਾਇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਨ-ਹੀਣ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜੱਟ ਜ਼ਿੰਮੀਂਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ

ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਅਧਾਰਤ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡ: ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕੁਝ ਦਲਿਤ ਸਮੁਦਾਇ ਨੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਾਈਅਤ ਜਾਂ ਰਵਿਵਾਸੀਆ ਧਰਮ ਵੱਲ)

ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਵਧਿਆ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ: ਦੁਆਬੇ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਸਮੁਦਾਇ ਦੀ ਵਧਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਨਾਲ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਫਿਰਕੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹੱਥ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਪਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕੁਝ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਕਾਰਨ ਤਣਾਅ ਜਾਂ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਤੀ ਵਿਤਕਰੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ, ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਸਮੁਦਾਇ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਹਿੰਦੂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ?

ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਏ ਇਸ ਨੈਰੇਟਿਵ ਦਾ ਲਾਭ, ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਟਕਰਾਅ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ

11 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਪਿਛਲੇ 11 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਵਧਣ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ, ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੱਛਮੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਇਹ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹੁਣ ਖ਼ਤਰਾ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੱਕ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੈਰੇਟਿਵ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੀਲਮਪੁਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ। ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ,

ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਕਿ ਸੀਲਮਪੁਰ ਦੇ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੇਚ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੋਸਟਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘਰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੀਲਮਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਆਦਿੱਤਿਆਨਾਥ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਕਾਰਨ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਲਪਨਾ

ਕਰੋ, ਜਿੱਥੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਖੁਦ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਯੋਗੀ ਆਦਿੱਤਿਆਨਾਥ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਜ਼ੱਫਰਨਗਰ ਅਤੇ ਕੈਰਾਨਾ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਆਦਿ ਕੋਣ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਦਹਿਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਿਉਂ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਹਿੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਭਗਵੇਂਵਾਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਖ਼ਤਰਾ ਪੱਛਮੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੱਛਮੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ, ਮਾਲਦਾ ਆਦਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਿਤਾ-ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਰਾਜਪਾਲ ਸੀਵੀ ਆਨੰਦ ਬੋਸ ਨੇ ਖੁਦ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਲੈ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਟੀਮ ਵੀ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸੁਵੇਂਦੂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸੁਕਾਂਤ ਮਜੂਮਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਰਗੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਿਸਟਮ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਹ ਨੈਰੇਟਿਵ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਓਨਾ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਾਭ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਗਠਜੋੜ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੇ 21 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਖ਼ਤਰਾ ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧਦਾ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਮਲਾ
ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ
ਕਤਲ ਕੇਸ ਦਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਬਾਰੇ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਟਲੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਸਟਿਸ ਬੀਆਰ ਗਵਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 4 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਟੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਹਵਾਰਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 2018 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਵਾਰਾ 'ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਨਿਯਮ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਹੱਦੀ ਰਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਪਸ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਂਦਰ, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ (54) ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ

ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜੁਰਮ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਬਦਾਮਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ (ਜੇਲ੍ਹਾਂ) ਨੇ ਕਰੀਬ ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 7 ਅਕਤੂਬਰ, 2016 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਵੀ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਜ਼ਾਲਵੇਸ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਇੱਕ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਨ।”

ਲੋਹੀਆਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਸਮਗਲਰਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲਾ

ਇਕ ਨਸ਼ਾ ਸਮਗਲਰ ਹਲਾਕ, ਦੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਲੋਹੀਆਂ ਖਾਸ (ਜਲੰਧਰ)-ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਮੁਹਿੰਮ 'ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ' ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲੋਹੀਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੁਤਬੀਵਾਲ ਪੁੱਜੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਟੀਮ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕੁਤਬੀਵਾਲ ਦੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਪੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਲੱਭਾ ਅਤੇ ਰੋਹਿਤ ਰੋਹੀ ਨੂੰ ਹੋਰੇਇਨ ਅਤੇ ਅਸਲੇ ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਬਜੀਤ ਰਾਏ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ (ਇੰਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਟੀਮ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਕੁਤਬੀਵਾਲ ਥਾਣਾ ਲੋਹੀਆ ਵਿਖੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਟੀਮ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਗੋਪੀ ਨੇ ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਨਾ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹਥਿਆਰ ਤਾਣ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੁਬਮ-ਗੁੱਥਾ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਆਪਸੀ ਤਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਗੋਪੀ ਨੇ ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਨਾ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਫੁਰਤੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ, ਜੋ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਗੋਪੀ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੀ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੋਹਿਤ ਰੋਹੀ ਨਿਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਮੰਡਾਲਾ, ਥਾਣਾ ਲੋਹੀਆਂ ਖਾਸ (ਜਲੰਧਰ) ਅਤੇ ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਲੱਭਾ ਪਿੰਡ ਕੁਤਬੀਵਾਲ ਥਾਣਾ ਲੋਹੀਆਂ ਖਾਸ (ਜਲੰਧਰ) ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲੋਂ 100 ਗ੍ਰਾਮ ਹੋਰੇਇਨ ਬਰਾਮਦ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਤੋਂ 01 ਪਿਸਤੌਲ 30 ਬੋਰ, 03 ਜਿੰਦਾ ਰੌਂਦ ਅਤੇ 1 ਖੋਲ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਰੇ ਗਏ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਗੋਪੀ 'ਤੇ 6 ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ, ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਲੱਭਾ 'ਤੇ 3 ਮਾਮਲੇ ਜਦਕਿ ਰੋਹਿਤ ਉਰਫ ਰੋਹੀ 'ਤੇ ਵੀ 4 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ 'ਤੇ ਮੰਡਰਾ ਰਿਹਾ ਫੈਟੀ ਲਿਵਰ ਅਤੇ ਡਾਇਬਟੀਜ਼ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ!

ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 53.5% ਪਹੁੰਚੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟਾਪ 'ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਜਤਾਈ ਚਿੰਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਹੋਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਫੈਟੀ ਲਿਵਰ ਅਤੇ ਡਾਇਬਟੀਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਥੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹਰ 100 ਵਿੱਚੋਂ 38 ਵੱਡੇ ਲੋਕ ਫੈਟੀ ਲਿਵਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 53.5% ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਜੰਕ ਫੂਡ, ਵੱਧ ਮਿੱਠਾ ਅਤੇ ਤੇਲ ਵਾਲਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ

ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਖਤਰਾ

ਪੀਜੀਆਈ ਗੈਸਟਰੋਐਂਟਰੋਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਰਾਕੇਸ਼ ਕੋਚਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਮਰੀਜ਼ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਵਰ ਵਿੱਚ 5% ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਰਬੀ ਜਮ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ, ਮਿੱਠੇ ਡ੍ਰਿੰਕਸ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੈਠਣ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਇਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਜ੍ਹਾ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ “ਸਾਇਲੈਂਟ ਮਹਾਂਮਾਰੀ” ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਲੱਛਣ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲਿਵਰ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮਿਤ ਲਿਵਰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੀ ਇਸਦੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਪਾਅ ਹੈ।

ਲਿਵਰ ਕੈਂਸਰ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਘਾਤਕ

ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਫੈਟੀ ਲਿਵਰ, ਹੋਪੇਟਾਈਟਿਸ ਬੀ-ਸੀ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਸੇਵਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਸਿਰੋਸਿਸ ਅਤੇ ਲਿਵਰ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮਰੀਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਦੋਂ ਤੱਕ ਲਿਵਰ ਦਾ

ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਡੈਮਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਖੋ ਲਿਵਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ

ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਆਹਾਰ ਖਾਉ-ਫਾਸਟ ਫੂਡ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਡ ਫੂਡ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਲ-ਘੀ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੋ।

ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾਓ। ਬਿਨਾਂ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾ ਲਓ - ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰਬਲ ਜਾਂ ਕੱਚੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਆਯਾਮ ਕਰੋ - ਇਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਬਲੱਡ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਸੁਧਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਵਰ ਦੀ ਚਰਬੀ ਘਟਦੀ ਹੈ।

ਸਾਧ ਰਾਮਦੇਵ ਆਪਣੀ ਭਗਵੀਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਕਾਰਣ ਫਿਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ

ਖਾਸ ਖਬਰ

ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਕਾਰਣ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਝਾੜ-ਝੰਬ

ਯੋਗ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦੇਵ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਫਿਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਮਦੇਵ ਦੀ ਆਦਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਝਾੜ-ਝੰਬ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਤੰਜਲੀ ਦਾ 'ਗੁਲਾਬ ਸ਼ਰਬਤ' ਵੇਚਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਬਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਰਾਂਡ 'ਸ਼ਰਬਤ ਜਹਾਦ' ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਬਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ 'ਹਮਦਰਦ' ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਂਡ 'ਰੂਹ ਅਫ਼ਜ਼ਾ' ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਰਬਤ ਤੋਂ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪੈਸਾ ਮਦਰੱਸੇ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਬਣਾਉਣ ਉੱਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ (ਉੱਤਰਾਖੰਡ) ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ/ਮੁਗਲ ਸਬੰਧਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਪਤੰਜਲੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਹੈ, ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਰਾਮਦੇਵ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ; ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਯੂਪੀ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ 'ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਇਨਸਾਫ਼' ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ

ਪਾਰਟੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਕਈ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਹੁਕਮ-ਅਦੂਲੀ ਨਾਲ ਵਾਹੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਨ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਵੰਡਪਾਊ ਖੇਡ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਫੁਰਤੀ ਦਿਖਾਈ।

ਜਸਟਿਸ ਅਮਿਤ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਮਦੇਵ ਦੇ ਕਬਨ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਮਦੇਵ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੁੱਟੀ-ਭੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਰੂਹ ਅਫ਼ਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਨਫਰਤ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ 'ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਰੋ-ਤਾਜ਼ਾ' ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਆਦ ਉੱਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਿਆ

ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫਿਟਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਮਦੇਵ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਊਂਟ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲੀ ਪੋਸਟ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਨੀ ਅਜੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਖੁਦ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਸਿਰਫ਼ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੱਤਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਮਦੇਵ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਤੰਜਲੀ ਆਯੁਰਵੈਦ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਸਬੰਧੀ ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਦੋਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਹ 'ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ' ਕਰੇਗਾ। ਰਾਮਦੇਵ ਨੇ ਉਸ ਪਾਸਿਓਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹਮਦਰਦ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਫਿਰਕੂ ਨਫਰਤ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅਜਿਹਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾਂ ਹੈ ਜੋ ਲਗਭਗ 120 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਉੱਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਿਆ ਹੈ।

‘ਭਾਰਤ ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦਾਂ ਖੋਲ੍ਹੋ’

ਵਾਹਘਾ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਫੌਜੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਖਿੱਚਧੂਹ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-17 ਅਪ੍ਰੈਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਵਪਾਰੀ ਵਰਗ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਸਾਂਝ ਲਈ ਅੱਜ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅਪੀਲ ਮੁਜਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਫਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਅਮਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪੱਖਦਾਰੀ ਕਰੀਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਟਾਰੀ ਵਾਹਘਾ ਬਾਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਪਾਰ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਮੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਆਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1. ਕਿਸਾਨ, ਵਪਾਰੀ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਪਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ, ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਸਰਹੱਦ ਖੁਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਣਕ, ਚੌਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਫਲ ਵਧੀਆ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚ ਸਕਣਗੇ।

ਵਪਾਰੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੂੱਕੇ ਫਲਾਂ, ਸੀਮੈਂਟ, ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਮਾਲ ਦੇ,

ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਈਆਂ ਮਾਰਕੀਟਾਂ ਮੁੜ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਗੋਦਾਮ, ਹੋਟਲ ਤੇ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਬਣਨਗੀਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਸਰਹੱਦ ਖੁਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਘਧੜ ਵਿੱਚ 1% ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਛਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੇ ਰਾਹ ਖੁੱਲਣਗੇ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘਟੇਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਪਾਰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨਫਰਤ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਬਹਿਬਲ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ

ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਦੋਸ਼

ਫਰੀਦਕੋਟ-ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਬਹਿਬਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨਿਆਮੀਵਾਲਾ ਨੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ 'ਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰ ਕੇ ਬਹਿਬਲ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸੂਬੇ ਦੀ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਬੋਲਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨਿਆਮੀਵਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਫਰੀਦਕੋਟ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਗਾੜੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ

ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ, ਜਦਕਿ ਇੱਕੋ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਦੋ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣੀਆਂ।

ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਹੀ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਹਿਬਲ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਕੇ ਅੰਤਿਮ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਢੁੱਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨਿਆਮੀਵਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਵੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਚਰਚਾ

ਕੌਣ ਬਣੇਗਾ ਅਗਲਾ ਪੋਪ?

5 ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦਾ 88 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਹਰੇ ਨਿਮੋਨੀਆ ਕਾਰਨ ਰੋਮ ਦੇ ਜੋਸੇਫੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੈਟੀਕਨ ਦੇ ਕੈਮਰਲੇਂਗੋ ਕਾਰਡੀਨਲ ਕੇਵਿਨ ਵੇਰੇਲ ਨੇ ਬੀਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਬਿਸ਼ਪ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਕਈ ਹੋਰ ਮਾਇਨਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਉਹ ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਾਲੇ ਪੋਪ ਸਨ। ਸੰਨ 2013 ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਪਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੇਂਟ ਪੀਟਰਜ਼ ਗਿਰਜਾਘਰ ਦੀ ਬਾਲਕਨੀ 'ਚ ਪੈਰ ਧਰਿਆ, ਪੋਪ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਠਾਠ-ਥਾਠ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਸੰਤ 'ਫਰਾਂਸਿਸ' ਦਾ ਨਾਂ ਚੁਣਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ 'ਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੋਪ ਦਾ ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਲ ਫੈਸਲੇ ਸੁਣਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਰਹਿਮ, ਬੇਦਖਲੀ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦਬੇ-ਕੁਚਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦੇਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪੋਪ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਧੋਤੇ, ਅਪੋਸਟੋਲਿਕ ਮਹਿਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ 'ਚ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਮਲਿੰਗੀਆਂ, ਕੈਥੋਲਿਕਾਂ, ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਖਲਾਕੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਗਲ ਲਾਇਆ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅਗਵਾਈ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਕੈਥੋਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਰਚ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਬਲਕਿ ਫੀਲਡ ਹਸਪਤਾਲ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਉੱਥੇ ਮਿਲੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਦੁਖੀ ਸਨ। ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਇਰੋ-ਮਾਲਾਬਾਰ ਚਰਚ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ, ਆਰਚਬਿਸ਼ਪ ਸਾਇਰਿਲ

ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਈਸਾਈ ਧਰਮਗੁਰੂ ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੋਕ ਨੇਕੀ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ।

ਵਾਸਿਲ ਨੂੰ ਮਸਲਾ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਡੈਲੀਗੇਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ।

ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਪਾਦਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਦਸਲੂਕੀਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਫਰਾਂਸਿਸ ਅਧੀਨ ਹੋਏ ਸੁਧਾਰ ਭਾਵੇਂ ਅਧੂਰੇ, ਪਰ ਅਸਲ ਸਨ। ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਰਚ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਸੂਈ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆ। ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਅਤੇ ਅਸਹਿਜ ਸੱਚ ਬਿਆਨਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਥੋਲਿਕ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਦੀ ਇਖਲਾਕੀ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੀ। ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਤੇ ਅਕਸਰ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਚਰਚ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਏਕੇ ਤੇ ਉਮੀਦ ਦੀ

ਮੂਰਤ ਬਣੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਅਸਲੀ ਤਾਕਤ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੱਦਾ 'ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦਾ ਚਰਚ, ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਲਈ', ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਗੂੰਜਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਗਲਾ ਪੋਪ

ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲਾ ਪੋਪ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ? ਨਵੇਂ ਪੋਪ ਦੀ ਚੋਣ ਪੋਪ ਕਨਕਲੇਵ ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 80 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਡੀਨਲ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ 138 ਕਾਰਡੀਨਲਾਂ ਕੋਲ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ 5 ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਰਚਾ

ਕਾਰਡੀਨਲ ਪੀਟਰੋ ਪੈਰੋਲਿਨ (ਇਟਲੀ, ਉਮਰ 70) : ਉਹ ਵੈਟੀਕਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਾਥੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤੀ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਕੜ ਹੈ।

ਕਾਰਡੀਨਲ ਪੀਟਰ ਏਰਡੋ (ਹੰਗਰੀ, ਉਮਰ 72) : ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਚਿੰਤਕ। ਰਵਾਇਤੀ ਕੈਥੋਲਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੇ ਗਿਰਜਾਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਕੜ ਹੈ।

ਕਾਰਡੀਨਲ ਮੈਟੀਓ ਜ਼ੁਪੀ (ਇਟਲੀ, ਉਮਰ 69) : ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਚਿਹਰਾ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਾਰਡੀਨਲ ਰੋਮੰਡ ਬਰਕ (ਅਮਰੀਕਾ, ਉਮਰ 70) : ਚਰਚ ਦੀ ਰੈਡੀਕਲ ਆਰਥੋਡਾਕਸ। ਉਸਨੇ ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ।

ਕਾਰਡੀਨਲ ਲੂਈਸ ਐਂਟੋਨੀਓ ਟੈਗਲੇ (ਵਿਲੀਪੀਨਜ਼, ਉਮਰ 67) : ਜੇਕਰ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਾਰਡੀਨਲ ਲੂਈਸ ਪਹਿਲੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਪੋਪ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ, ਕ੍ਰਿਸਮਈ, ਅਤੇ ਚਰਚ ਦੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਚਿਹਰੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਾਰਡੀਨਲ ਲੂਈਸ ਐਂਟੋਨੀਓ ਟੈਗਲੇ (ਵਿਲੀਪੀਨਜ਼) : ਜੇਕਰ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਪੋਪ ਬਣ ਜਾਣਗੇ

ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਵੇਂ ਪੋਪ ਦੀ ਚੋਣ?

ਪੋਪ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ 'ਪੈਪਲ ਕਨਕਲੇਵ' ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ 80 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ 138 ਕਾਰਡੀਨਲ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਵੋਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਨਵੇਂ ਪੋਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਚੋਣ ਵੈਟੀਕਨ ਸਿਟੀ ਦੇ ਸਿਸਟੀਨ ਚੈਪਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇਵੇਗਾ ਨਵਾਂ ਪੋਪ?

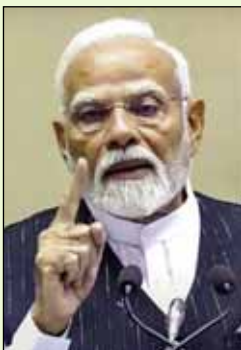
ਇਸ ਵਾਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲਾ ਪੋਪ ਵੀ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਨਾਮ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਕਾਰਡੀਨਲ ਪੀਟਰ ਤੁਰਕਸਨ (ਘਾਨਾ) ਜੋ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰਡੀਨਲ ਫ੍ਰੀਡੋਲਿਨ ਅੰਬੋਗੋ (ਕਾਂਗੋ), ਇੱਕ ਕੱਟੜ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਹਨ।

ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਅਪੀਲ

ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਈਸਟਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਹਾਇਕ ਨੂੰ "ਉਰਬੀ ਏਟ ਉਰਬੀ" ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਗਾਜ਼ਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ "ਦੁਖਦਾਈ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ" ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀ-ਵਿਰੋਧ 'ਤੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਨੇ 2013 ਵਿੱਚ ਪੋਪ ਬੇਨੇਡਿਕਟ ਯਜ਼ੀ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਰਚ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜੇਸੂਇਟ ਪੋਪ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਪੋਪ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 1,000 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਗੈਰ-ਯੂਰਪੀਅਨ ਪੋਪ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਚਰਚ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ, ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ।

ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਗ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੀਐਮ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਪ ਦਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੋਪ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸੋਗ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਧਰਮ ਗੁਰੂ ਪੋਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਦੀ ਮੌਤ ਇੱਕ ਭੁੱਧਾ ਸਦਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕੈਥੋਲਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਭੁੱਧੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੂਜੀ ਬਾਰੇ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਬਰਤਾਨੀਆ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੂਜੀ ਆਪਣੇ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਜੀ ਰਹੀ ਡਾਕ ਟਿਕਟ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੂਜੀ ਬਾਰੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਡਾਕ ਵਿਭਾਗ ਰੋਇਲ ਮੇਲ ਵੱਲੋਂ 1 ਮਈ 2025 ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ "ਵੀਰਤਾ ਅਤੇ ਜਿੱਤ: ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ" ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਕੁਐਡਰਨ

ਲੀਡਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੂਜੀ ਡੀ ਐਫ ਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੂਜੀ ਸਿੱਖ ਆਰ ਏ ਐਫ ਪਾਇਲਟ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1936 ਵਿੱਚ ਉਡਾਣ ਭਰਨੀ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ 1940 ਵਿੱਚ ਆਰ ਏ ਐਫ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਪਾਇਲਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰ ਏ ਐਫ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਗਸਤ 1940 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਏ।

ਪੂਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ, ਉੱਤਰੀ ਅਫਰੀਕਾ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਬਰਮਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾਏ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਇਲਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ।

ਉਸਨੇ ਰਣਨੀਤਕ ਖੋਜ ਮਿਸ਼ਨ ਚਲਾਏ, ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਡਿਸਟਿੰਗੁਇਸ਼ਡ ਫਲਾਇੰਗ ਕਰਾਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1970 ਦੇ ਦਹਾਕੇ

ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਯੂ ਕੇ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਸ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਵੱਸੋਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਗ੍ਰੇਵਜੈਂਡ ਵਿਖੇ ਰਹੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਐਮ ਪੀ ਤਨਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਥੇਮਸ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੂਜੀ ਦਾ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਬੁੱਤ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। 2010 ਵਿੱਚ 92 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਨਿੰਦਾ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਿਆਸੀ ਕਿੱਤਾਂ ਕੱਢ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਦੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਯੂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਯੂ ਕੇ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ।

ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਬੁਖਲਾਹਟ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹੈ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਰੁੱਖ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲੋਕਨ ਸਰਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਰਨਲ ਬਾਠ ਵਰਗੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਉੱਥੇ ਭੱਲਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ: ਸਰੋਤਾ ਅਤੇ ਸ: ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖ਼ਫਾ ਹਨ, ਦੋ ਸਿਰਫ 2027 ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੌਂਸਲਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 12 ਦਿਨਾਂ 'ਚ 12 ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜੀਆਂ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਲੋਕ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿੱਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਦੌੜ ਕੇ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੌਂਸਲਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 12 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ 12 ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ ਕੇ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਹੈ। ਅਜੀਤ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ

12 ਮੈਡਲਾਂ ਨਾਲ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜਾਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਕਿ ਉਸ ਨੇ 12 ਸੰਪੂਰਨ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਫਾਸਲਾ 504 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮੈਰਾਥਨ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਨਾਮ ਦੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਵਾਲਟਨ ਆਨ ਦਾ ਥੇਮਸ, ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਦ ਕਿ 11 ਤੋਂ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ 11 ਮੈਰਾਥਨ ਸੈਟਰਨ ਨਾਮ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਥੇਮਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਏਗਮ ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਹਰਦੋਫਰੋਲਾ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ 568 ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਲੰਡਨ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੈਰਾਥਨ ਵਿੱਚ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਰੋਇਲ ਓਸਟਰੇਪੋਰੇਸਿਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਮ ਦੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਦੌੜੇਗਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ 35 ਲੱਖ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਧੌਖਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਖ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਡਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਦ ਕੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਏਲੀਅਨਜ਼ ਐਨੀਮੀਜ਼ ਐਕਟ 1798 ਅਧੀਨ ਡਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 35 ਲੱਖ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਧੌਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਚੁੱਪ-ਚਪੀਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਈਲੋਨ ਮਸਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ।

ਅਰੁਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਸਟਰੀਆ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੈਰਵਿਕ ਐਵੇਨਿਊ ਵਿਖੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਡੀ ਪੀ ਡੀ ਡਰਾਇਵਰ ਅਰੁਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਸਟਰੀਆ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਸਟੈਫੋਰਡ ਕਰਾਊਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਚੱਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ 26 ਸਾਲਾ ਸਹਿਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ 24 ਸਾਲਾ ਮਹਿਕਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਵਾਸੀ ਸਮੈਦਿਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਰੁਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਆਸਟਰੀਆ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ ਜਿਥੋਂ 20

ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਰੁਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਹਿਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿਕਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ

ਮਈ 2024 ਨੂੰ ਵੈਸਟ ਮਰਸੀਆ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ

ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸ਼ਵਲ ਅਤੇ ਮਹਿਕਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਹਾਕੀ

ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਊਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਰੁਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਲਹਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਵਿੱਚ ਆਈ ਗਹਿਰੀ ਸੱਟ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ। ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿਕਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 28 ਸਾਲ ਕੈਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਏ ਗਏ। ਜਦ ਕਿ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ 5 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਟਿਪਟਨ, ਸ਼ਿਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸਮੈਦਿਕ, ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸਮੈਦਿਕ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਡਡਲੀ ਅਤੇ ਸੁਖਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪੀਟਰਬਾਰੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਵਿੱਚ 120 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੀਡੀ ਅਦਾਲਤ ਅੰਦਰ ਚਲਾਈ ਗਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ):- ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਸਟਿੰਗ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਹ ਸੀਡੀ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਕੇ ਵਲੋਂ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 1984 ਵਿੱਚ 100 ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੀਡੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 100 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸਨੂੰ ਝੂਠਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਟਿੰਗ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਅੱਜ ਇਸ ਸਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ

ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲ ਬੰਗਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ 3 ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਅੱਜ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੀਐਸਜੀਐਮਸੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਕੇ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਟਿੰਗ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੀ.ਡੀ ਭੇਜੀ ਸੀ।

ਸਾਲਾਨਾ ਸਰੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ):- ਸਰੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਯੋਜਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਸਤੀਆਂ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਟੀਮ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ) ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਟੇਜ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਐੱਸ. ਐਫ. ਜੇ. ਦੀ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਡਾ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸਰਗਰਮ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

*ਪੰਥ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁਦਿਆਂ ਤੇ 2 ਮਈ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕੱਤਰਤਾ

*ਢੱਡਰੀਆਂਵਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਸਮਰਪਣ ਭਾਵ ਨਾਲ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ):- ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਦਲਾਂ, ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜਾਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟਤਾ ਨਾਲ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ।

ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਟਰੰਪ ਦੀ ਜਨਮਸਿੱਧ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੇਗਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੇਗੀ ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੋਲੀਟੀਕੋ ਨੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿਤੀ। ਫਿਲਹਾਲ, ਅਦਾਲਤ ਜਨਮ ਸਿੱਧ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦਾ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਕਨੀਕੀ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਜਿਸਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਤਿੰਨ ਸੰਘੀ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਜਨਮ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ 14ਵੇਂ ਸੋਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਲਗਭਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਰਚ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਇੱਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਟਰੰਪ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਯੂ ਕੇ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਬਿਧਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਉੱਠੀ ਮੰਗ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਸੰਤੋਖਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਯੂ ਕੇ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਕਿੰਘਮ ਪੈਲੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ "ਸੰਤੋਖਰ ਦੀ ਇੱਕ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ"।

ਅਜੇਹੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੁਝ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪੈਲੇਸ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣਾ "ਅਣਉਚਿਤ" ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ, ਰੋਨਾਲਡ ਰੀਗਨ ਅਤੇ ਬਿਲ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡ ਦੇ ਸਪੀਕਰ, ਅਲਕਲੂਬ ਦੇ ਲਾਰਡ ਮੈਕਫਾਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ "ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ

2019 ਦੀ ਯੂ ਕੇ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਚਾਰਲਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ

ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਲਿੰਡਸੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਯੂ ਕੇ, ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਨਾਟੋ ਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਦੇ ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਸਦਨ 'ਚ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ

ਲਈ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਲਾਰਡ ਫੌਲਕਸ ਦੁਆਰਾ ਤਾਲਮੇਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਫੌਲਕਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ

ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

"ਉਹ ਯੂਕਰੇਨ 'ਤੇ ਰੂਸੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਯੂ ਕੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

ਲੇਬਰ ਐਮ ਪੀ ਕੋਟ ਓਸਬੋਰਨ ਨੇ ਵੀ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਸਰ ਲਿੰਡਸੇ ਹੋਇਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਬਰਕੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਆਏ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿੰਡਸਰ ਕਾਸਲ ਵਿਖੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਲ ਚਾਹ ਜਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਦਾਅਵਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਮਹਾਰਾਜਾ ਚਾਰਲਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੋਸਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਭਵਿੱਖ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਯੂ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਯੂ ਕੇ ਵਿੱਚ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇਜ਼

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਯੂ ਕੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਚੇਤਨਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਭੱਕਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿੱਪੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਦੇਣ ਸੀ, ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਗੁਰੂਆਂ, ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਉਚਾਰੀ ਗਈ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿੱਪੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ।

ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਭੱਕਨਾ

ਉਹਨਾਂ ਯੂ ਕੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੀ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿੱਪੀ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲਿੱਪੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਹਰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

VACANCIES JSR CONTRACTS LTD.

ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਦੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਪੈਂਟਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ

Carpenters required at various sites in Manchester

Job Descriptions: In this role as an experienced Carpenter, a diverse set of responsibilities during the job, consist of 37.5 hours of dedicated work per week. You will be responsible for cutting, shaping, and assembling wooden elements for the construction of hoardings and other structures using saws, planes, chisels, and other power or hand tools to cut, shape, and drill according to specifications. Your main duties will include setting up shutters as required, ensuring levels are correctly set, and laying and fixing steel. You will assist with pouring and finishing concrete. You will also be responsible for stripping and cleaning shutters for reuse, as well as cutting and cleaning slabs, maintaining and repairing wood-work and fittings, aligning and fixing prepared wood pieces using screws, nails, glue, and dowels to form frames, and carrying out on-site soft strip demolition.

Annual pay is - £ 30,960.

The required training will be provided.

Person must have CSCS, Asbestos Awareness and Manual Handling
* Overseas candidates must do UK construction industry standard qualifications on arrival and before joining the job.

Contact Mr. Randhawa via email below:

Email: jsrcontractslimited@gmail.com

ਵਿਆਹ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਹੰਸਲੋ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਟਿਕਾਣਾ

ਕਿੰਗਜ਼ਵੇਅ ਬੈਕਿਉਇੰਗ ਸੁਈਟ

ਸਾਡੇ ਤਾਜ਼ਾ ਤੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਖਾਣਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੁਹਾਡੀ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸਾਡੀ

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਲ ਮੁਫਤ !

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਚਲਾ ਕਰੋ।
ਸਾਡੀ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਰਿਵਸ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਹਿਮਾਨ ਅਸ਼-ਅਸ਼ ਕਰ ਉਠਣਗੇ।

ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਚਾਹ ਨਾਲ ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਪਕੌੜੇ, ਸਪਰਿੰਗ ਰੋਲ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਨਪਸੰਦ ਮਿਠਿਆਈ ਬਹੁਤ ਰਿਆਇਤੀ ਭਾਅ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ !

ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਤੇ ਖਾਣਿਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਵ: ਉਮਰਾਓ ਅਟਵਾਲ ਦੇ 40 ਸਾਲਾ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਓ

ਸਵ: ਸ੍ਰ. ਉਮਰਾਓ ਅਟਵਾਲ

ਯੂ.ਕੇ. 'ਚ ਲੱਭੂਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾਹਿਰ

KINGSWAY BANQUETING SUITE

270-272 BATH ROAD, HOUNSLOW, MIDDLESEX, TW4 7DF.

(OPP. HOUNSLOW WEST TUBE STATION)

TEL: 020 8570 8351

Email: Kingswaylondon@icloud.com, www.kingswaybanqueting.com

ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਿੱਕੂ ਮਧੂਸੂਦਨ ਕੌਣ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਏਲੀਅਨ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਖੋਜ ਨੇ ਕਮਾਲ ਕੀਤੀ

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਚਰਚਾ, ਕਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਇਸ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ

ਲੰਡਨ-ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ 120 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਲ ਦੂਰ ਇੱਕ ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਏਲੀਅਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੇਮਿਸਾਲ ਖੋਜ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕੈਂਬਰਿਜ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਨਿੱਕੂ ਮਧੂਸੂਦਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਾਸਾ ਦੇ ਜੇਮਸ ਵੈੱਬ ਟੈਲੀਸਕੋਪ (ਜੇਡਬਲਯੂਐਸਟੀ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡੇਟਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਡਾ. ਮਧੂਸੂਦਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਦੂਰ ਗ੍ਰਹਿ ਕੇ 2-18ਬੀ ਦੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਮੀਥੇਨ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਵਰਗੇ ਅਣੂਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਹੈ।

ਬੀਬੀਸੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਡਾ. ਮਧੂਸੂਦਨ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੂਤ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਯਥਾਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਸੰਕੇਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।' ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇ2-18ਬੀ ਗ੍ਰਹਿ ਇੱਕ ਹਾਈਸੀਅਨ ਸੰਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹਾਈਸੀਅਨ ਸੰਸਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੁਮੇਲ ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।

ਕੇ2-18ਬੀ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਜੋ ਲਾਲ ਬੌਣੇ ਤਾਰੇ ਕੇ 2-18 ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਰਹਿਣ ਯੋਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਗ੍ਰਹਿ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ 2.6 ਗੁਣਾ ਵੱਡਾ ਅਤੇ 8.6 ਗੁਣਾ ਭਾਰੀ ਹੈ। ਜੇਮਜ਼ ਵੈੱਬ ਟੈਲੀਸਕੋਪ ਦੇ ਨਿਅਰ-ਇਨਫਰਾਰੈੱਡ ਇਮੇਜਰ ਅਤੇ ਸਲਿਟਲੈੱਸ ਸਪੈਕਟ੍ਰੋਗ੍ਰਾਫ ਅਤੇ ਨਿਅਰ-ਇਨਫਰਾਰੈੱਡ ਸਪੈਕਟ੍ਰੋਗ੍ਰਾਫ ਨੇ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਅਣੂਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਖੋਜ ਡਾਈਮੋਥਾਈਲ ਸਲਫਾਈਡ (ਡੀ ਐਮ ਐਸ) ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਅਣੂ ਸਿਰਫ ਜੀਵਨ ਜੀਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫਾਈਟੋਪਲੈਂਕਟਨ ਦੁਆਰਾ।

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਡਾ. ਨਿੱਕੂ ਮਧੂਸੂਦਨ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਇਓਸਿਗਨੇਚਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। 1980 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ, ਮਧੂਸੂਦਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਡਰਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪੜ੍ਹਾਈ ਆਈਆਈਟੀ-ਬੀਐਚਯੂ, ਵਾਰਾਣਸੀ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਲਈ ਮੈਸੇਚਿਉਸੇਟਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਉਸਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੀਐਚਡੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਡਾ. ਸਾਰਾਹ ਸੀਗਰ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਸੋਪਲੈਨੇਟ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਾਹਿਰ ਸੀ।

ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖਗੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ। ਉਸਦਾ ਕੰਮ ਬਾਹਰੀ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੂਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ

ਯੂਰਪੀਅਨ ਐਸਟ੍ਰੋਨੋਮੀਕਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਪਿਓਰ ਐਂਡ ਅਪਲਾਈਡ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। 2021 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ 'ਹਾਈਸੀਅਨ ਪਲੈਨੇਟਸ' - ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਹਿ - ਸ਼ਬਦ ਘੜਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇ2-18ਬੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ 18 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਨ ਸਿਗਮਾ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 68 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ। ਈਡਨਬਰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੇ ਐਸਟ੍ਰੋਨੋਮਰ ਰਾਇਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕੈਥਰੀਨ ਹੇਮਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਂਬਰਿਜ ਟੀਮ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਫਾਈਵ ਸਿਗਮਾ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਤਿਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੈਸ ਕਿੱਥੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਧਰਤੀ 'ਤੇ, ਇਹ ਗੈਸ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਠੋਸ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਅਸੀਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਏਲੀਅਨ (ਅਣਜਾਣ) ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਇਹ ਉਤਪਤੀ ਜੈਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਹੈ।"

ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਜੀਬ-ਗਰੀਬ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੈਵਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਅਣੂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮਧੂਸੂਦਨ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜੀਵਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ) ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਕਈ ਪਹਾੜ ਚੜ੍ਹਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਸਹੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਹੁਣ ਤੋਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਵੱਲ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਾਲਾ ਗ੍ਰਹਿ ਸਾਡੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ 'ਚ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਕੋਈ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਖਣ ਲਾਇਕ ਹੋ ਜਾਈਏ।"

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਾਂ, ਸੁਝਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਸਬੰਧਿਤ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਅਦਾਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਵੱਲੋਂ - ਸੰਪਾਦਕ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਡਰਬੀ

2 ਵੱਡੇ ਖਾੜਕੂ ਮਾਡਿਊਲਾਂ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਪਰਦਾਫਾਸ਼, ਨਾਬਾਲਗ ਸਮੇਤ 13 ਸ਼ੱਕੀ ਕਾਬੂ

ਆਈ.ਈ.ਡੀ., ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਤੇ ਆਰ. ਡੀ. ਐਕਸ. ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਸਲ੍ਹਾ ਤੇ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਬਰਾਮਦ ੋ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ-ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ.

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ 2 ਵੱਡੇ ਆਈ. ਐਸ. ਆਈ.- ਸਮਰਥਿਤ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਮਾਡਿਊਲਾਂ ਦੇ 13 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਹੈ ਤੇ 2 ਰਾਕੇਟ-ਪ੍ਰੋਪੈਲਡ ਗ੍ਰੇਨੇਡ (ਆਰ. ਪੀ. ਜੀ.), 2 ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੇਨੇਡ, ਆਈ. ਈ. ਡੀ. ਤੇ ਆਰ. ਡੀ. ਐਕਸ. ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਗੌਰਵ ਯਾਦਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮਾਡਿਊਲ ਫਰਾਂਸ-ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗ੍ਰੀਸ ਆਧਾਰਿਤ ਮੰਨੂ ਅਗਵਾਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਖਾੜਕੂ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ

ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਡੀ. ਜੀ. ਪੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਡਿਊਲਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਏਜੰਸੀ ਇੰਟਰ-ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਆਈ. ਐਸ. ਆਈ.) ਦੁਆਰਾ ਰਚੀ ਗਈ ਸਾਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਏ. ਆਈ. ਜੀ. ਸੀ. ਆਈ. ਜਲੰਧਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮਾਂ

ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਬਸਤੀ ਅੰਮਿਬਸਰੀਆਂ ਦੇ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਦਬਰਜੀ ਦੇ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਹਨੀ, ਧਰਮਕੋਟ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸਮੱਗਰੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੁਹੇਲ ਕਾਸਿਮ ਮੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਹਫਤਾ ਭਰ ਚੱਲੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਇਕ 17 ਸਾਲਾ ਨਾਬਾਲਗ ਸਮੇਤ 9 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਹੋਰ 8 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪਵਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਵਰੁਣ, ਗੋਮਜੀ ਉਰਫ ਗੋਟਾ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗੋਪੀ, ਅਜੈਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਰਾਹੁਲ ਉਰਫ ਭਈਆ ਤੇ ਜੋਹਨਸਨ, ਸਾਰੇ ਵਾਸੀ ਬਟਾਲਾ ਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਜਤਿੰਦਰ ਵਲੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕੂ) ਐਕਟ (ਯੂ. ਏ. ਪੀ. ਏ.) ਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਐਸ. ਐਸ.ਓ. ਸੀ. ਅੰਮਿਬਸਰ ਤੇ ਬਟਾਲਾ ਵਿਖੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਖਰੜਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ

○ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਰਾਏ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਿਯਮ ਘੜੇ ਜਾਣ ਲਈ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਖਰੜੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੈ। ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਰਾਏ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਫੌਰੀ ਯਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੇ।

ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਦੱਸਿਆ ਇਹ ਖਰੜਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਵਰਦ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ, ਤਖ਼ਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਤਖ਼ਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਲਈ, ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲਮਨੀ ਚੋਣ ਲਈ ਐਲਾਨਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਲੁਧਿਆਣਾ-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ (ਪੱਛਮੀ) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿਲਮਨੀ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਪੱਛਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿਲਮਨੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪਰਉਪਕਾਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਘੁੰਮਣ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਘੁੰਮਣ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੇਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬੜੀਆ, ਹਰੀਸ਼ ਰਾਏ ਢਾਂਡਾ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ।

ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਐਲਾਨ-ਨਾਮੇ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ 29 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਹਾਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੂਨ 1984 'ਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਜੁਝਾਰੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ 29 ਅਪਰੈਲ 1986 ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਐਲਾਨ-ਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ,

ਜਿਸ ਦੇ 40 ਸਾਲ ਆਉਂਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਲਾਨ-ਨਾਮੇ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰਜ ਕਰਤਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਜਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੁਹਰਾਉਣਗੇ।

ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਬਿੱਟੂ ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਡਰਿਆ

○ ਅਖੇ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗਰਮਖ਼ਿਆਲੀ ਸਮਰਥਕ ਮੇਰੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਰਚ ਰਹੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼

ਲੁਧਿਆਣਾ-ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਗਰਮਖ਼ਿਆਲੀ ਸਮਰਥਕ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਚੈਟ ਦੇ ਲੀਕ ਹੋਏ ਸਕ੍ਰੀਨਸ਼ਾਟ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ "ਪਰਦਾਫਾਸ਼" ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਚੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਅਤੀਤ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਸਥਿਰਤਾ ਵੱਲ ਧੱਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕੇਂਦਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।" ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ।

ਸੰਤ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਤਰੀਫ਼

○ ਕਿਹਾ ਸੁਖਬੀਰ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਗਾ ਦੇਣ

ਜਲੰਧਰ-ਨਡਾਲਾ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਦੀ ਤਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣਾ ਤੇ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ 'ਮੈਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਾਹੁਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋੜਨਾ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੋਲਣ ਦਾ ਵਧੀਆ ਗੁਣ ਹੈ। ਜੋ ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਗਾ ਦੇਣ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਨਿਡਰਤਾ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

ਫੋਨ ਵਿਚ ਬਾਪ ਨੇ ਧੀ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫੋਟੋਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

○ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ

ਫ਼ਿਲੌਰ-ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਨਾਬਾਲਿਗ ਧੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨਾਲ ਜਬਰ-ਜ਼ਿਨਾਹ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੋਟੋਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਡਰਾ-ਧਮਕਾ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਬਣਾ ਲੈਣ। ਤਿੰਨੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਨਾਬਾਲਿਗ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਿਹਨਤ-ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਅਖੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ 'ਤੇ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ 2 ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਬੇਟੀ ਇਕੱਲੀ ਘਰ ਵਿਚ ਸੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਰਾਤ ਉਸਦੇ ਘਰ ਆ ਧਮਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨਾਲ ਜਬਰ-ਜ਼ਿਨਾਹ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਫੋਨ 'ਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚ ਲਈਆਂ। ਜਬਰ-ਜ਼ਿਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੜਕਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਫੋਟੋਆਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਰਸੂਖਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਹੋਣ ਦੇ ਚਲਦੇ ਪੀੜਤਾ ਡਰਦੀ ਰਹੀ ਕਿਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਵਾ ਨਾ ਦੇਣ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫੋਟੋਆਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਕਰ ਕੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੌਣ ਹੈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਗੈਂਗਸਟਰ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ?

ਕਰਾਈਮ
ਰਿਪੋਰਟ

✪ ਮਾਂ ਤੇ ਭੈਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੈਪੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਪਨਾਹ ✪ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੱਕੀ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਸਰਗਨੇ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਸਮੇਤ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2020 ਤੋਂ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐਨ.ਆਈ.ਏ.) ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸਰਗਰਮ ਗੈਂਗਸਟਰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਉਰਫ਼ ਰਿੰਦਾ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਹ ਅਕਸਰ ਅਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਊਂਟਸ ਰਾਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਏਜੰਸੀ 'ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ.' ਨੇ ਬੀਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸੀ।

ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੀ ਪੋਸਟ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸੈਕਰੇਟੇਟੋ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਕਾਰਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਦੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਿੰਸਕ ਗੁਟਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ

ਲਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਰ ਫੋਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐਨ.ਆਈ.ਏ.) ਨੂੰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ 10 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰ ਵਿੱਚ 11 ਸਤੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਰੋਹਨ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਡੀਜੀਪੀ ਗੌਰਵ ਯਾਦਵ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਈਐੱਸਆਈ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉੱਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਧਾਰਿਤ ਹਰਵਿੰਦਰ ਰਿੰਦਾ ਇਸ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਧਾਰਤ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ, ਰੋਹਨ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ

ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿੰਦਾ ਅਤੇ ਹੈਪੀ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿੰਦਾ ਅਤੇ ਹੈਪੀ ਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ, ਰੋਹਨ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਹਮਲੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ, ਚਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ (ਯੂਏਪੀਏ), ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਹਮਲੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਲਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਉੱਤੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਉਹ ਜਾਅਲੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ 2020 ਵਿਚ ਯੂ.ਕੇ. ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਉਹ

ਮੈਕਸਿਕੋ ਵਾਲੇ ਡੰਕੀ ਰੂਟ ਰਾਹੀਂ 2021 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਡੱਸੀਅਰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਹਲਕੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਸਾਈਬਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁ-ਪਤਾ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਜ਼ਾਤਰੀਨ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸੂਹ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਸੂਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਾਈ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜਨਾਲਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਜੱਟਾਂ-ਪਾਸੀਆ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ 12 ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।

ਗਾਇਕ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕਬਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਵੀ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ ਗੈਂਗਸਟਰ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਦੀ ਮਾਂ ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਭੈਣ ਕਿਰਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਮਦਾਸ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 24 ਨਵੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੇ ਅਜਨਾਲਾ ਪੁਲਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਕ ਆਈ. ਈ. ਡੀ. ਨਾਲ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ ਪਰ ਆਈ. ਈ. ਡੀ. ਨੂੰ ਕਾਰਕੁਨ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਬੰਬ ਫਟ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੈਪੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਹਮਲੇ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਗੁਗਲ ਅਤੇ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਰਾਹੀਂ ਆਈ. ਈ. ਡੀ. ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰੁਪੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਬਾਰੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਕਿਉਂ ?

✪ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਧਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਐਫਬੀਆਈ ਅਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਗੈਂਗਸਟਰ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ, ਜੋ 2021 ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 23 ਨਵੰਬਰ 2024 ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ 23 ਨਵੰਬਰ 2024 ਤੋਂ 15 ਜਨਵਰੀ 2025 ਤੱਕ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ 14 ਗਰਨੇਡ ਹਮਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਸੱਤ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਫਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਗ੍ਰੇਨੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਫਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਿਫਿਊਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਗਰਨੇਡ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਖਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਜੋ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ! ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਸ਼ਾਂਤ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਬੈਠਾ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਐਕਟਿਵ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ 14 ਗਰਨੇਡ ਹਮਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ? 10ਵੀਂ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਆ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ - ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਇਹ ਐਡਾ ਨੈਟਵਰਕ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ? ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸਿੱਖ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਏ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਮੱਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਐਫਬੀਆਈ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਵੇਗੀ, ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਮਝਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਪਲੈਨ ਕਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹੈ ? ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈਪੀ ਪਾਸੀਏ ਨੇ ਦਾੜੀ ਕੇਸ ਵੀ ਰੱਖ ਲਏ ਤੇ ਪੱਗ ਵੀ ਬੰਨਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫੇਸਬੁਕ ਤੇ ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਪਾਉਣ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਕਾਇਰ ਗੈਂਗਸਟਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਅਤੇ ਜੱਗੂ ਭਗਵਾਨਪੁਰੀਆ ਅੱਜ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ! ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਇਲੈਂਸ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫਿਰਕੂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤੇਗੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ

**ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਰਿਪੋਰਟ**

ਐਨਐੱਸਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਲ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ॥ ਕਾਲੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਡਟੇ ॥ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ-‘ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਬਾਹਰ’

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ‘ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ’ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ (ਐਨਐੱਸਏ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਲ ਲਈ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਲ 2023 ਵਿੱਚ ਐਨਐੱਸਏ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਲ 2024 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਾਲ 2025 ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਲ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ‘ਤੇ ਐਨਐੱਸਏ ਲਗਾਉਣਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਕੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ‘ਤੇ ਐਨਐੱਸਏ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਹ ਸਭ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਡਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਵਧੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋਣ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ।

ਮਾਮਲਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਿਆ

ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਚਾ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਕ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਣ ਉਪਰੰਤ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐੱਨ. ਐੱਸ. ਏ. ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸਖ਼ਤ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਆ

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਪੰਜਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ-ਇਹੋ ਹੈ ਅੱਜ ਦਾ ਸੱਚ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀ ਐਨਐੱਸਏ ਨੂੰ ਹੋਰ ਇਕ ਸਾਲ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਨੂੰ ਆਪਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਵੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਭੇਤਾਂ ਤੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰੋਣਕ ਮੇਲੇ ਲੱਗਦੇ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਮੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਸਿਖਾਉਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਕ ਹਕੀਕਤ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਝੀਲ ਵਾਂਗ ਦੋਸਤ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਮਹਿਰਮ ਹੈ। ਫਰਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਆਪਣਾ ਸੱਚ ਐਨਐੱਸਏ ਲਾ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਜਾਗਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਸੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ, ਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਐਨ ਐਸ ਏ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਐਨਐੱਸਏ ਹਟਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਡਿਬਰੂਗੜ੍ਹ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ? ਇਸਦਾ ਇੱਕੋ ਹੀ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਹੈ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਪੰਜਾਬ ਹੈ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਜ ਦਾ ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ। ਸੱਤਾ ਦੇ ਬਰਾਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਡਰ ਹਰ ਕੋਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਮਾਣ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜੁਝਾਰੂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਕਲਚਰ ਦੇ ਮੁਹਾਜ਼ ਤੇ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇ ਵਾਲਾ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਰਾਜ਼ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਸੰਜੀਦਾ ਮਸਲੇ ਵੱਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਐੱਨ. ਐੱਸ. ਏ. ਵਰਗੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਆਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਹੇਠ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਿੰਦਾ

ਅਮਲ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੀ ਹੈ ਕਾਲਾ ਕਨੂੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਐਨਐੱਸਏ-1980 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਉਪਰ ਵੀ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰੱਖਣੀ ਹੋਵੇ। ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਖਾਰਿਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਮ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੈਂਸ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ, “ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ 5-7 ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਦੱਸਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।”

ਬੈਂਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਨਐੱਸਏ ਲੱਗਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, “ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੋਸ਼ ਕੋਰਪਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵਾਪਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਾਇਮ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਪਰ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਛੱਡ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਲੱਗੇ ਐਨ ਐਸ. ਏ. ‘ਚ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਭਰਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਬਰਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਇਯਾਲੀ, ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੁੰਦਾਂ, ਜਥੇਦਾਰ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਉਮੈਦਪੁਰੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ‘ਚ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਹੜਾ ਰਵੱਈਆ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਗੈਰ-ਵਾਜਿਬ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਅਸਾਮ ਦੀ ਡਿਬਰੂਗੜ੍ਹ ਜੇਲ੍ਹ ਬੰਦ ਭਾਈ ਅੰਮਿਬਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਐਨ.ਐਸ.ਏ. ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ਾ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਪਾਬੰਦੀ

○ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਇੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ

ਮੇਲਬਰਨ-ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਯੂਪੀ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਸਮੇਤ ਦੇ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀਜ਼ਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਯੂਪੀ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਲ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਹਾਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਰਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਤਰਕ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਉਹ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਕਈ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਵੈਸਟਰਨ ਸਿਡਨੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਐਡਿਥ ਕੋਵਾਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਵੈਲਿੰਗਟਨ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਟੋਰੋਂਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਐਡਿਥ ਕੋਵਾਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2023 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਯੂਪੀ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਠ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ

ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਇਹ ਦਲੀਲ

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ। ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ; ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬੈਰੀ ਓ'ਵੈਰਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਦੀਪਕ ਵੇਹਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉੱਥੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਫਲੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਯੂ.ਕੇ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

-ਮਾਮਲਾ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਧਰਮ ਬਦਲੀ ਦਾ-

ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਗਰਭਵਤੀ; ਪਾਸਟਰ ਸਮੇਤ 13 ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਰਚਾ ਦਰਜ

ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ)-ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਚੁੱਕੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਰਕਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਪਾਸਟਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਜਬਰੀ ਧਰਮ ਬਦਲਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਉਸ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੁੜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੈਗਨੈਂਸੀ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੁੜੀ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰਾ ਘਰ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਕੇ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਪਾਸਟਰ ਸਮੇਤ 13 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਬਾਣਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ 22 ਸਾਲਾ ਕੁੜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰਾਈਸ ਮਿੱਲ ਮਹੇਵਾਲੀ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ ਵਾਸੀ ਪੱਖੋਂ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ ਨੇ ਨਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਆਈਡੀ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਲੋਅ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 19 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੌਰਾਨ ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ ਆਪਣੀ ਭਾਅ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੈਪੀ ਮਸੀਹ ਨਾਲ ਸਕੂਟੀ 'ਤੇ ਆਇਆ। ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ ਨੇ ਹੱਥ 'ਚ ਕਿਰਚ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਡਰਾ-ਧਮਕਾ

ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਕੂਟੀ 'ਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸ਼ੈਲਰ ਤੋਂ ਲੈ ਗਏ। ਰਸਤੇ 'ਚ ਕਲਾਨੌਰ ਮੋੜੇ 'ਤੇ ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਗੀਨਾ ਆਪਣੀ ਸਕੂਟੀ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ।

ਸਾਵਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗੀਨਾ ਦੀ ਸਕੂਟੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਬੱਸ ਸਟੇਂਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇੜੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਕਾਰ 'ਚ ਸਾਵਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ ਤੇ ਹੈਪੀ ਮਸੀਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੇਪਛਾਣ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਉੱਥੇ ਸਾਵਰ ਦੀ ਮਾਂ ਜੀਨਾ, ਭੈਣ ਕਾਜਲ ਤੇ ਗੀਨਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੀਹ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਪਰਵੇਸ਼ ਮਸੀਹ ਵਾਸੀ ਪੱਖੋਂ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਬ

ਤੇ ਨਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਪਾਸਟਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘਰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਦੁਆ-ਬੰਦਗੀ ਕਰ ਕੇ ਜਲ ਪਿਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕੁੜੀ ਦਾ ਧਰਮ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਧਰਮ 'ਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਰਜਿੰਦਰ ਮਸੀਹ ਨੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਨਾਲ 'ਲਿਵ ਇਨ' ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਕਮਰੇ 'ਚ ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ ਉਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਦੱਸ ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਾਵਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ

ਗਿਰੀ ਵਾਸੀ ਠੀਕਰੀਵਾਲ ਘਰ ਆਈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੈਗਨੈਂਸੀ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਆਇਆ। 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੇਨ ਗੇਟ 'ਤੇ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਕੇ ਕਿਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਪਤਾ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਕਾਦੀਆਂ ਮਿਰਜ਼ਾ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਫੋਨ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਏ।

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀ ਆਪਣੀ, ਭਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਬਾਣੇ 'ਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਅਪੀਲ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਜੀ ਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਰਭਵਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸਟਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਾਵਰ ਮਸੀਹ, ਨਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹੈਪੀ ਮਸੀਹ ਵਾਸੀ ਸੰਘੜ, ਕਾਜਲ, ਗੀਨਾ, ਜੀਨਾ, ਪਰਵੇਸ਼, ਰਜਿੰਦਰ ਮਸੀਹ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸੀਹ, ਪਾਸਟਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੋ ਬੇਪਛਾਣ ਲੋਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁੜ ਤੋਂ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ !

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਫੌਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜੀਵਨ ਫੌਜੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਇਰਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਅਜਨਾਲਾ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਧਮਾਕਾ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਸਵੇਰ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ 6 ਵਜੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਫੌਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਫੌਜੀ ਅਜਨਾਲਾ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜੋ ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ 84 ਦੇ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਫੌਜੀ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਹੋਪੀ ਪਾਸੀਆ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ

ਪਾਸੀਆ ਨੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ! ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਆਇਆ ਇਹ ਬਿਆਨ

ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ

- 24 ਨਵੰਬਰ, 2024 - ਅਜਨਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਆਰਡੀਐਕਸ, ਫਟਿਆ ਨਹੀਂ, ਪਾਸੀਆ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ।
- 27 ਨਵੰਬਰ, 2024 - ਗੁਰਬਖਸ਼ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੰਦ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਧਮਾਕਾ।
- 2 ਦਸੰਬਰ, 2024 - ਕਾਨਗੜ੍ਹ ਥਾਣੇ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਧਮਾਕਾ, ਤਿੰਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ।
- 4 ਦਸੰਬਰ, 2024 - ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮਜੀਠਾ ਥਾਣੇ ਵਿਖੇ ਸ਼ੱਕੀ ਧਮਾਕਾ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਗੈਂਗਸਟਰ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਡੀ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅਸਲੀ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਖਾਈ

ਜਲੰਧਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਾਜੌਰੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨ ਸੁੱਖ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ 15-16 ਮਾਰਚ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਯੂ-ਟਿਊਬਰ ਰੋਜਰ ਸੰਧੂ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। 30 ਸਾਲਾ ਸੁੱਖ ਚਰਨ, ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਸਨੀਕ, 163 ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵਿੱਚ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਨ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਦਿਨ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੁੱਖ ਚਰਨ ਦੀ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਡੀ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਖਾਈ। ਫੌਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗੈਂਗਸਟਰ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦ ਭੱਟੀ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਸੀ।

- 13 ਦਸੰਬਰ, 2024 - ਅਲੀਵਾਲ ਬਟਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, ਪਾਸੀਆ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ।
- 17 ਦਸੰਬਰ, 2024 - ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, ਡੀਜੀਪੀ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਸੀ।
- 16 ਜਨਵਰੀ, 2025 - ਜੈਤੀਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਹਮਲਾ।
- 19 ਜਨਵਰੀ, 2025 - ਗੁਮਟਾਲਾ ਚੌਕੀ ਵਿਖੇ ਧਮਾਕਾ, ਭਖੀ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ।
- 3 ਫਰਵਰੀ, 2025 - ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।
- 14 ਫਰਵਰੀ, 2025 - ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ।
- 15 ਮਾਰਚ, 2025 - ਨਾਕੁਰ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮੰਦਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਹੋਪੀ ਪਾਸੀਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਈਐਸਆਈ ਦਾ ਏਜੰਟ

ਹੋਪੀ ਪਾਸੀਆ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਰਾਡਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਾਸੀਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈਐਸਆਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹੋਪੀ ਪਾਸੀਆ ਦਾ ਨਾਂਅ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਖਿਲਾਫ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹੋਪੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਕੇ ਗਿਆ ਸੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਾਸੀਆ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੋਪੀ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਕੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੰਗ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। 11 ਸਤੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸੈਕਟਰ 10 ਦੇ ਇੱਕ ਘਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨਆਈਏ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ।

ਖੁਦ ਦੀ ਕਿਡਨੈਪਿੰਗ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਰਚਿਆ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗੇ 10 ਲੱਖ

ਲੁਧਿਆਣਾ-ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁਕਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ਼ੁਭਮ ਉਪਾਧਿਆਏ ਨੇ ਖੁਦ ਦੀ ਕਿਡਨੈਪਿੰਗ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਰਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲੋਂ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਿਰੌਤੀ ਮੰਗ ਲਈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾ ਕਰ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ।

ਡੀਸੀਪੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਰਵਿੰਦ ਉਪਾਧਿਆਏ ਵੱਲੋਂ ਥਾਣਾ ਮੋਤੀ ਨਗਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਸ਼ੁਭਮ ਉਪਾਧਿਆਏ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆਈਸੀਆਈਸੀਆਈ ਹੈਲਥ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਸੇਲਜ ਮੈਨੇਜਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁਭਮ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਲੁਧਿਆਣਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁਭਮ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ

ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸੇਲਜ ਮੈਨੇਜਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਰਹੀ। ਉਸਨੇ ਸ਼ੱਕ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਡੀਸੀਪੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਸ਼ੁਭਮ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲੋਂ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਿਰੌਤੀ ਮੰਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਸਦੇ ਭੈਣ ਅਤੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਤੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡੀਸੀਪੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ

ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ੁਭਮ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਦ ਕੜੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲੋਂ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰਾ ਡਰਾਮਾ ਰਚਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸ਼ੁਭਮ ਉਪਾਧਿਆਏ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ।

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ 2 ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਦੂਤਘਰਾਂ ਤੇ ਕੌਂਸਲਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)-ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਦੂਤਘਰਾਂ ਤੇ ਕੌਂਸਲਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨਲ ਸਟੇਟ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਅਜੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕੋ ਰੂਬੀਓ ਨੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਪਰ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ 10 ਦੂਤਘਰਾਂ ਤੇ 17 ਕੌਂਸਲਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਯੂਰਪ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਕ ਇਕ ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਵਿਚ ਹੈ।

ਮਾਲਟਾ, ਲਗਜ਼ਮਬਰਗ, ਲੈਸੋਥੋ, ਰਿਪਬਲਿਕ ਆਫ ਕਾਂਗੋ, ਸੈਂਟਰਲ ਅਫਰੀਕਨ ਰਿਪਬਲਿਕ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਸੂਡਾਨ ਵਿਚਲੇ ਦੂਤਘਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚਲੇ 5 ਕੌਂਸਲਖਾਨੇ, ਜਰਮਨੀ ਵਿਚਲੇ 2,

ਬੋਸਨੀਆ ਤੇ ਹਰਜਗੋਵਿਨਾ ਵਿਚਲੇ 2, ਯੂ ਕੇ ਵਿਚਲਾ 1 ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿਚਲਾ ਇਕ-ਇਕ ਦੂਤਘਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦੂਤਘਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਗਵਾਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ ਦੂਤਘਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੇਖਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਟੈਮੀ ਬਰੂਸ ਨੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ

ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉਪਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਫੇਰਬਦਲ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੀਕ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਕਾਹਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਆਪਣੀ ਬਜ਼ਟ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਨਿਰੰਤਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਤਘਰ ਤੇ ਕੌਂਸਲਖਾਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਵੀਜੇ ਦੇਣ ਵਰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪੈਨਸਿਲਵਾਨੀਆ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)-ਪੈਨਸਿਲਵਾਨੀਆ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜੋਸ਼ ਸ਼ਾਪੀਰੋ ਦੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈਰਿਸਬਰਗ ਸਥਿਤ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਸ਼ੱਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਡੀ ਬਲੇਮਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਉਪਰੰਤ ਮਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਡੇਲ ਕਲੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਡੀ ਬਲੇਮਰ ਫਿਲਹਾਲ ਜੇਲ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੈਰਿਸਬਰਗ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬਲੇਮਰ ਵਿਰੁੱਧ ਅਗਜ਼ਨੀ ਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਮੇਤ 38 ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਲੇਮਰ ਨੇ ਤੜਕਸਾਰ ਵਾੜ ਟੱਪ ਕੇ ਘਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾਈ। ਬਲੇਮਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕੋਲਟਨ ਵਾਈਟਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਲੇਮਰ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ, ਵੀਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਬਹਾਲ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)-ਇਕ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ-ਮੈਡੀਸਨ ਵਿਚ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ (ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ) ਕਰ ਰਹੇ 21 ਸਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ ਲਾਲ ਲਸਰਦਾਸਨੀ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂ ਐਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਨੇ ਵੀਜ਼ਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੱਜ ਵਿਲਿਅਮ ਕੋਨਲੇ ਨੇ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਨੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲ ਲਸਰਦਾਸਨੀ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵੀਜ਼ਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਲਸਰਦਾਸਨੀ ਦੀ 10 ਮਈ ਨੂੰ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅੰਤਿਮ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਸਰਦਾਸਨੀ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਇਕ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 2 ਮਈ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਜਾਵੇ।

ਫਲੋਰਿਡਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ 2 ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੱਤਿਆ ਤੇ 6 ਜ਼ਖਮੀ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)-ਤਾਲਾਹਾਸੀ ਵਿਖੇ ਫਲੋਰਿਡਾ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ 2 ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਤੇ 6 ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਐਫ ਐਸ ਯੂ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਜੈਸਨ ਟਰਮਬੋਅਨ ਨੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੱਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ 20 ਸਾਲਾ ਫੋਨਿਕਸ ਲਕਨਰ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਸਵੇਰੇ 11.50 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਰੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਧਰ ਉਪਰ ਲੁਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ। ਮੌਕੇ ਉਪਰ ਇਕ ਤਰਾਂ ਹਫੜਾਦਫੜੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਤਾਲਾਹਾਸੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਲਾਰੈਂਸ ਰੈਵੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਤੁਰੰਤ ਮੌਕੇ ਉਪਰ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਹਮਲਾਵਰ ਵੱਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਮੰਨਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 2 ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਮੌਕੇ ਉਪਰ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ 6 ਜਣੇ ਤਾਲਾਹਾਸੀ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹੋਲਬਰੋਕਅਰ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਕ ਹੈਂਡਗਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਜੋ ਸ਼ੱਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਿਓਨ ਕਾਊਂਟੀ ਸ਼ੈਰਿਫ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੌਜਵਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਰਾਜਾ ਕੰਗ ਨੂੰ ਸਦਮਾ, ਪੰਜਾਬ ਰਹਿੰਦੀ ਭੂਆ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਦੇਹਾਂਤ

ਲੈਸਟਰ-(ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੱਡੇ)-ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੌਜਵਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲੈਸਟਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਤੀਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਸਪੋਕਸ ਪਰਸਨ ਸ ਰਾਜਮਨਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਕੰਗ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਾ, ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰਹਿੰਦੇ ਭੂਆ ਜੀ ਦਲਵੀਰ ਕੌਰ ਅਚਾਨਕ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਦਲਵੀਰ ਕੌਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸਪੁੱਤਰ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਜਸਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਹੈ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਲਵੀਰ ਕੌਰ

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਲਵੀਰ ਕੌਰ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵੀਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਫੋਟਤੀਵਾਲ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਮਿੱਤ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਭੋਗ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੈਣਗੇ। ਦਲਵੀਰ ਕੌਰ ਦੀ ਇਸ ਬੇਵਕਤ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂਕੇ ਦੇ ਆਗੂ ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚਹੇੜੂ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰੂਪਵਾਲ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲੈਸਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸ਼ੀਤਲ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ, ਇੰਡੀਅਨ ਵਰਕਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸਪੋਕਸ ਪਰਸਨ ਸ਼ੀਤਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਕੇਬੀ ਚੀਂਡਸਾ, ਜਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡੇ, ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੱਡੇ ਸਮੇਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਭਰ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ ਰਾਜਮਨਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਕੰਗ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ।

ਵੈਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਮੌਕੇ ਸਰੀ ਖਾਲਸਾਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਤ

ਸਰੀ (ਡਾ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)-19 ਅਪ੍ਰੈਲ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ 'ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ' ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਖਾਲਸਾ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਰੀ ਵਲੋਂ ਸਜਾਏ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ ਅਤੇ ਸਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਖਾਲਸਾਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਅਰਦਾਸ ਨਾਲ ਆਰੰਭ ਹੋਏ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਪਾਲਕੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਗੱਤਕੇ ਦੇ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੀਆਂ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤੇ ਮਨਮੋਹਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਗਏ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਾਹਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਖਾਲਸੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾਉਂਦਿਆਂ, ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਗਿਆਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

ਇਸ ਵਾਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਰਹੀਆਂ। ਸਰੀ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਨਿਊਵੈਸਟ ਮਨਿਸਟਰ ਅਤੇ ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਰੀ ਵਿੱਚ ਚਲਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੋਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਟੇਜਾਂ ਸਜਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਢਾਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗੂੰਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਖਾਲਸਾ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਸਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਡਟਣ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨਾਗਰਿਕ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਵਾਰੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਸਰੀ ਨਿਊਟਨ ਤੋਂ ਲਿਬਰਲ

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਡਾ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦੇਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸਦਾ ਰਿਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਾਂਗ, ਜੋ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਉਂਦੇ!

28 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਰਹੀਆਂ ਫੈਡਰਲ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਫੈਡਰਲ ਆਗੂਆਂ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਟੋਰੀ ਆਗੂ ਪੀਅਰ ਪੌਲੀਏਵ ਆਤੇ ਨਿਊ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਹਾੜੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਲਿਬਰਲ ਆਗੂ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਈਬੀ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਏ

ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਏਕਤਾ ਦੇ ਹਾਮੀ ਦੱਸਿਆ। ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਸਰੀ ਦੀ ਮੋਅਰ ਬਰਿੰਡਾ ਲੋਕ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਵਿਲੱਖਣ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਦੂ, ਇਸਾਈ, ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ, ਮੁਸਲਿਮ, ਯਹੂਦੀ, ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ, ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਲੱਬਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਗੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਰੀ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਸਰੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਜਿੱਥੇ ਖਾਲਸਾ ਦਿਹਾੜੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਝਾਕੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਟਾਲ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਹੋਰ ਮਾਨਵ ਸੇਵਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਮੇਤ, ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਫਲੋਟ ਅਤੇ ਸਟਾਲ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਹਾਜ਼ ਹੈਰੀਟੇਜ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬੀਸੀ ਅਤੇ ਵਣਜਾਰਾ ਨੌਮੈਡ ਕਲੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਤਖਤੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਹਾਜ਼ ਨਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ 'ਅਸੀਂ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਨਹੀਂ' ਪ੍ਰਤੀ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ, ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੀ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ਬਦ ਲੰਗਰ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਟੀਚਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਵਿਵੇਕ ਗੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗਾਰਡੀਅਨ ਅਖਬਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇ ਰਹੇ। ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਦੀ ਪਕਵਾਨਾਂ, ਫਲਾਂ ਤੇ ਤਾਜ਼ੇ ਰਸ ਦੇ ਲੰਗਰ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥਿਆਂ, ਕਥਾ ਵਾਚਕਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ ਅਤੇ ਢਾਡੀਆਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ।

ਬੀ ਸੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਭਾਈ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਤੇ ਖਾਲਸਤਾਨ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਤੇ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਥੇਦਾਰ ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਨੇ ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਆਏ ਸਾਬਕਾ ਐਮਪੀ ਸਰਦਾਰ ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਤਾਨੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਰ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਕਿਤਾਬ ਗੀਤਿਉਸ਼ ਟੂ ਐਸ਼ਜ (ਸੁਆਹ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕ) ਦੇ ਸਹਿ-ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਖਾਰੀ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਮੁਕਤਸਰ ਵੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ।

ਸਟੇਜ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਭਾਈ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿ ਭਾਈ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ਾਮ ਪੰਜ ਵਜੇ ਵਾਪਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਪੁਲੀਸ, ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ, ਮਿਊਂਸਿਪੈਲਿਟੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ 3500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। 326ਵੇਂ ਖਾਲਸਾ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਅਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲੋਂ 26ਵੇਂ ਵਰੇ 'ਤੇ ਉਲੀਕਿਆ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਅਮਿਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਦਾ ਹੋਇਆ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਵਾਧਾ

ਖਾਸ ਰਿਪੋਰਟ

ਸਾਲ 2022 ਵਿੱਚ, ਯੂਪੀ ਵਿੱਚ 16,262 ਅਗਵਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਬਾਲ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਲ 2023 ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਬੱਚੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬੇਘਰ ਸਨ। ਇਹ ਬੇਘਰ ਬੱਚੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (ਐਨਸੀਆਰਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਅੱਠ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ 2022 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿਖਰ 'ਤੇ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 2020 ਤੋਂ ਲਗਭਗ 36 ਹਜ਼ਾਰ ਬੱਚੇ ਲਾਪਤਾ ਹਨ, ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜਕਲ੍ਹ, ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਐਨਲਾਈਨ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵੀ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਅਨੈਤਿਕ ਟ੍ਰੈਫਿਕ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਿਆਂ ਐਕਟ ਅਤੇ ਬੰਧੂਆ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਖਤਮ) ਐਕਟ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਪਰ ਨਾਕਾਫੀ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਬਾਲ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (ਐਨਸੀਆਰਬੀ) ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਗਵਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2022 ਵਿੱਚ, ਯੂਪੀ ਵਿੱਚ 16,262 ਅਗਵਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਪੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਸਾਲ 2019 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਯੂਪੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ 267 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, 2022 ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 1,214 ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਅਤੇ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸੰਸਥਾ, ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ ਚਿਲਡਰਨ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ-19 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 68 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 2016 ਤੋਂ 2022 ਤੱਕ, 13,549 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸਕਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਉਮਰ 13 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ, ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਤਕਰੇ ਕਾਰਨ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਕਾਰਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਬੱਚੇ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ, ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਠਜੋੜ ਇਸਨੂੰ ਬੇਵੱਸ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਹਸਪਤਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਛੋਟੇ ਗਿਰੋਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਹਸਪਤਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ

ਗੰਭੀਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਪੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ?

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (ਆਈਪੀਸੀ), ਅਨੈਤਿਕ ਵਿਉਪਾਰ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ 1956, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 2012 ਅਤੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ 2000 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੁਲਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਬੱਚੇ ਅਕਸਰ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਸਾਨ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਗੈਂਗਸਟਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਤੇ ਫਿਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ

ਤਰਨਤਾਰਨ-ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਦੋ ਕਥਿਤ ਸੂਟਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਂਟੀ ਗੈਂਗਸਟਰ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ (ਏਜੀਟੀਐਫ) ਨਾਲ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਸੂਟਰਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ (ਐਸਐਸਪੀ) ਤਰਨਤਾਰਨ ਅਭਿਮਨੀਊ ਰਾਣਾ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦੇਣੀ ਏਐੱਨਆਈ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, “ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪੰਨੂਆਂ ਦੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਏਜੀਟੀਐਫ ਨੇ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸੂਟਰਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜੋ ਅੱਜ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕ 'ਚ ਸਨ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਦੋਵੇਂ ਸੂਟਰਾਂ) ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਰ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਮਹਿਕ (ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਸੱਤਾ ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਗੈਂਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਹਿਕ ਇਕ ਗਰਨੇਡ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਪਿਸਤੌਲ) ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ

◌ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਚੰਗੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਦਾਗੀ ਬਣਾਇਆ

ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

99142-58142

ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹੀ ਪਰ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੱਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਸਾਮਾਜਿਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਸਬੰਧੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਫਲੈਕਸ ਬੋਰਡ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਰ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਕਰਯੋਗ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਚੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦਾਗੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਖੋਲਦੇ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਪੋਸਟਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਰ ਇਨਸਾਫ ਪਸੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਕਰਨ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਖਾਤਰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਮਾਰ ਕਰਨ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਮਾਰਨ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਧਮਕਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਪੋਸਟਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਬੂਠੇ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਨਸਾ ਵਿੱਚ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝੋਟਾ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗਲਤ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਸਾਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ 'ਤੇ ਬੂਠਾ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਵਰਤਾਰੇ ਵਾਪਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਵਤੀਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਵੇਂ ਸਮੂਹ ਭਰਾਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਹਥਕੰਡੇ ਅਪਣਾਏ,

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਲੰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਬੂਠ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਚਿਆਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦੀ ਪਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਚੌਥਾ ਥੰਮ੍ਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਇਸ ਥੰਮ੍ਹ ਨੂੰ ਜੜ ਤੋਂ ਖੋਖਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝ ਲਵੋ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨੂੰ ਜਿੰਦਗੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ। ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਹਰ ਇੱਕ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਤੌਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਿਚਰਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੋ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੇ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣੇ ਤੁਹਾਡਾ

ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਵੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਗੂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਸਵਾਲ ਜਰੂਰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਰੋ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮੱਤ ਨਾਲ ਆਪ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਸੁਝਾਏ ਹੋਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ, ਬਲਕਿ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਬੂਠੇ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰੇ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 75 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣੀ, ਜਿਸਨੇ ਲੋਕ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਵੱਧਤਾ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਆਏ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਨੂੰ ਕੋਹ ਕੋਹ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਦਮਨ 70, 71 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 95 ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂਕਿ ਲੁਕਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵੀ ਚੱਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਕੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੰਜਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਭਿਆਨਕ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦੀ ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਰੂ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਬੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਾਹਿਤ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੋਗਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਸ਼ਾ ਛਡਾਊ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਰਗੇ ਸੰਗੀਨ ਅਤੇ ਗੈਰ ਇਖਲਾਕੀ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਗਲੇ ਤੱਕ ਖੁਭੀ ਇੱਕ 17 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਬਾਲੜੀ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਜਨਤਕ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਚਲਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਚੁਰਾਹੇ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਣ ਦੀ ਹਿਕਾਮਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਓਥੇ ਉਸ ਬਾਲੜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਣ ਦੇ ਯਤਨ ਅਰੰਭ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੋਗਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੇ “ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ” ਮੁਹਿੰਮ ਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ। ਲੋਕ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਗਰਦਾਨੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਈ ਹੈ।

ਹੂਤੀ ਬਾਗੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਹਮਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਾ ਦਾ

ਦੁਬਈ-ਯਮਨ ਦੇ ਹੂਤੀ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 38 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸੈਂਟਰਲ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਹੂਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਇੰਨਾ ਘਾਤਕ ਸੀ ਕਿ 38 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ।

ਹੂਤੀ ਬਾਗੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲਾ ਜਾਰੀ

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ 15 ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਹੂਤੀ ਬਾਗੀਆਂ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।

ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼

ਅਲ ਮਸੀਰਾਹ ਟੀ. ਵੀ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ

ਤੇਲ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਵਿੱਚ 38 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ; 102 ਜ਼ਖਮੀ

ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੂਤੀ ਬਾਗੀਆਂ ਲਈ ਬਾਲਟ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 102 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਯੂਐੱਸ ਸੈਂਟਰਲ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਹਮਲੇ ਹੋਥੀ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ

ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।”

ਹੋਥੀ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਨਿਸ਼ਾਨਾ

ਨਵੰਬਰ 2023 ਤੋਂ ਹੋਥੀ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਜਲ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ

ਦਰਜਨਾਂ ਡਰੋਨ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਲੇਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਗਾਜ਼ਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਮਲੇ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 50 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਇਆ ਹਮਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਹਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੂਥੀ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਹੂਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਸਟਰ ਬਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਮੋਹਾਲੀ-ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਪਾਦਰੀ ਬਜਿੰਦਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜਪਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁੰਨ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਬੀ, ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਂਟੂ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜੀਦਪੁਰ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਯੂਥ ਆਗੂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੁਟੇਜ 'ਚ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪਾਦਰੀ ਬਜਿੰਦਰ ਨੇ ਮਾਜਰੀ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੁਥਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾ 'ਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ

ਪਾਸਟਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸਾਮਰਾਜ

ਅਧਮਰਾ ਕਰ ਕੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ

ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਦਰੀ ਬਜਿੰਦਰ ਨੇ 2021 ਤੋਂ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ

ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੋਰਟ ਨੇ 22 ਨਵੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਖਾਨਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਦੁਆਬੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ 15 ਦਿਨ ਦਾ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੈਅ ਸਮੇਂ 'ਚ ਕਿਸਾਨ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਪਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੈਦਵਾਨ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਟੀਚਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਸੁੰਨਸਾਨ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਬਲਾਤਕਾਰ

ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਧਿਆਪਕ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸ਼ਾਹਬਾਦ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਲੈਕਚਰਾਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ। ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਈ ਵਾਰ ਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ

ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਪੀੜਤਾ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਬਾਰਵੀਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁੰਨਸਾਨ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਘਟਨਾ 5 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੀੜਤਾ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣ 'ਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਘਨੌਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਐੱਸਐੱਚਓ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਆਪਕ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਘਨੌਰ-ਘਨੌਰ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਕਪੂਰੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ

9815802070

ਅੱਜ ਜਿਵੇਂ

ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇੱਕ - ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦੇ, ਤਾਹਨੇ-ਮੇਹਨੇ ਦਿੰਦੇ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੋਤਝੇ ਫੇਲਦੇ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੇ ਉਜਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਮਾਜੀਅਤ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ? ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਣਾ, ਕੁਰਸੀ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇਣੀ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਪੱਲਾ ਹੱਥੋਂ ਛੱਡ ਦੇਣਾ, ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਕਿੰਨੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਡੂੰਘਾਈ 'ਚ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਕੇਸ ਉਪਰਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਜਾਂ ਉਪਰਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?

ਕੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਪੜ੍ਹਾਕੂਆਂ, ਪਾਰਖੂਆਂ ਤੋਂ ਬਣਵਾ ਸਕੇ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਬਣਵਾ ਸਕੇ? ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ। ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਗੱਲ ਇਕੱਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੱਲ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਜੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੱਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ-ਸਰਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਕੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ “ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ” ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ? ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਨੀਤੀਵਾਨ, ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਗਰਕ ਹੋ ਰਹੇ, ਉਜੜ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ? ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਹਨਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸੁੱਤੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਖੋਜ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੀ.ਐੱਚ.ਡੀ. ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਬੱਸ ਸਰਖਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਏ ਹਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਰਥ! ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਖੋਜੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਨਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਵਾਹ ਵਾਹ ਖੱਟਣਾ ਜਾਂ ਚੇਲਿਆਂ, ਬਾਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਨਹੀਂ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਲੱਖਾਂ ਬੱਚੇ, ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਝੇ ਹੋ ਗਏ। ਗਰਮ-ਸਰਦ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਧੋਲੀ ਗਈ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ 'ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਧੀ। ਪ੍ਰਵਾਸ ਵਧਿਆ। ਆਇਲਟਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰੋਲ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਨ ਜਾਣ ਸਕੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਿਉਂ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਹੀ ਤਾਂ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਏਗੀ, ਚੰਗੀ ਖੇਤੀ ਹੋਏਗੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਏਗੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਏਗਾ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋਏਗਾ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਭੁੱਲਕੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਬਟੋਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਖ਼ਰ ਹਾਲ ਕੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ? ਉਹੋ ਹਾਲ ਹੋਏਗਾ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਲੱਖ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਸੁਧਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਮਨੋ ਨਹੀਂ, ਬੇਬਸੀ 'ਚ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕੋਈ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ?

ਪੰਜਾਬ 'ਚ 17 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। 14 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ। 8 ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਹਨ। ਦਰਜਨਾਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਕਾਲਜ ਹਨ। ਆਰਟਸ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਇਹਨਾ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਆਇਲਟਸ ਸੈਂਟਰ ਹਨ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੀ. ਸੀ. ਐੱਸ., ਆਈ. ਏ. ਐੱਸ., ਆਈ. ਪੀ. ਐੱਸ., ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਂਟਰ ਹਨ।

ਲਗਭਗ ਹਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਹੈ, ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਮਿਡਲ, ਹਾਈ, ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਹਨ। ਉਸ ਸੂਬੇ 'ਚ ਜਿਥੇ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਇਹਨਾ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣਾ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਅਦਾਰੇ ਆਖ਼ਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ? ਕੀ ਇਹਨਾ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਪਿੱਛੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਭਾਵਨਾ? ਕਦੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਗਿਆ, ਖ਼ਾਲਸਾ, ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹੱਥੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ, ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਕੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਫੱਟੀ-ਵਸਤਾ ਵੀ ਪੋਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਖੋਂ ਹਾਲਾਤ ਮਾੜੇ ਹਨ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੱਚੇ, ਪੱਕੇ ਠੋਕੇ 'ਤੇ, ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਟੀਚਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ 2000 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਰੋਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਕਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਪੂਰਾ ਗ੍ਰੇਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਵਾਪਿਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਗੇ? ਨਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਟੀਚਰ ਇਥੇ

ਵੀ ਠੋਕੇ 'ਤੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਹਾਲ ਕੀ ਹੈ? ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ, ਮਿਡਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਪੰਜ-ਪੰਜ ਕਲਾਸਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ। ਬੀਤੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੱਪੜ 'ਤੇ ਬੈਠਦੇ ਸੀ, ਚੰਗੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਟੀਚਰਾਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਸੀ, ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੋਚ ਉਤੇ ਪਰਦਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਵੀਂ ਪਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧਾ ਆਇਲਟਸ ਕਰਵਾਕੇ ਬੇਗਾਨੇ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਰੇਨ ਡਰੇਨ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਪੰਨ ਦੀ ਇਥੋਂ ਨਿਕਾਸੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਆਰਟਸ ਕਾਲਜ, ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਸੀਟਾਂ ਨਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਜਿਹਨਾ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਸਟਮ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਦੁੱਖ ਸਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ “ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ” 'ਚ ਸੈਂਕਟ 'ਚ ਹੈ। ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੈਂਕਟ 'ਚ ਜਿਵੇਂ ਦੇ ਸੈਂਕਟ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਝੇ ਕਾਰਨ ਮਾਰੂਥਲ ਹੋਣ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਪੰਚਾਇਤੀ ਸੱਭ ਟੁਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਹੁਣ ਪਰਿਆ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤੀ, ਥਾਣਿਆਂ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਢੁੱਠਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਸੱਥਾਂ 'ਚੋਂ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਕਤ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਹੁਣ ਜਨ ਕਲਿਆਣ ਜਾਂ ਲੋਕ ਸਰੋਕਰ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਸਮੀਕਰਣ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਨਾ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਕੰਮੇ, ਅਸਿੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਾ ਉਠੇ ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਰਸਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਨ ਦਾਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਦੇ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਵਸਦੇ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਰੂਹਾਨੀ ਰੂਹਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਲਿਖਣਾ-ਪੜ੍ਹਨਾ, ਵਿਚਾਰਨਾ ਜਿਹਨਾ ਦੇ ਲਹੂ 'ਚ ਸੀ ਅਤੇ ਲਹੂ 'ਚ ਸੀ ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਲਈ ਖੜਨਾ, ਮਰਨਾ। ਚੰਗਾ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਵਸਦੇ ਦਰਿਆ, ਜਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹਨਾ ਦਾ ਪੰਨ ਸੀ।

ਸਿਆਸੀ ਖੇਡਾਂ ਇਸਦਾ ਲੱਕ ਤੋੜਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਢਾਈ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵੱਡ-ਵੱਡਾਗਾ, ਭਾਈ-ਮਾਰ, ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ, ਸਵਾਰਥੀ ਸੋਚ ਪਿੱਠ-ਛੁਰਾ ਇਹਨਾ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਸਿਆਣਿਆਂ 'ਤੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਐਸਾ ਲਪੇਟਿਆ ਸੰਕੀਰਨ ਸੋਚ ਨਾਲ ਕਿ ਅੱਜ ਸੋਚੋਂ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਸਿਊਂਕ

ਨਾਲ ਭੰਨਿਆ, ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖਾਧਾ ਨਰਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਨਸ਼ੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਮਾਰ-ਧਾੜ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟਿਆਂ ਕੁਨਬਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਧਰਤ ਛੱਡ ਬੇਗਾਨੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਲੱਭਦਾ ਹੈ।

ਕਾਰਨ ਇਕੋ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਵੱਡਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ-ਸੋਚ ਨਾਲੋਂ ਮੋਹ ਤੋੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਕਲ 'ਤੇ ਪੱਲਾ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੋਚ ਨਿਰੀ ਪੁਰੀ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਜੰਮਦੇ ਹੀ, ਮਰਨ ਤੱਕ ਚੰਗੀ ਖੱਬੀ ਖਾਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਲਈ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ ਹਾਂ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਸਕਾਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਵੱਡਾ ਕਮਾਓ, ਮੌਜਾਂ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਇਥੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਇਥੋਂ ਤੁਰ ਜਾਓ, ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਓ, ਉਥੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿਓ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੋਚ ਕਿਥੇ ਗਈ? ਵਿਚਾਰ ਕਿਥੇ ਗਏ? ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਕਿਥੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ?

ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖਿੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ, ਹੋਰ ਹੀ ਵਹਿਣਾ 'ਚ ਰੁੜ ਗਏ। ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਘੜ ਸਕੇ।

ਸੂਬਾ “ਦਾਨ-ਪੁੰਨ” ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੋਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਦਯਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ, ਭੋਰਿਆਂ 'ਤੇ ਰੋਣਕਾਂ ਹਨ। ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ। ਦਿਖਾਵਾ ਹੈ। ਸੁੰਦਰ ਸਥਾਨ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਹਨਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦਾਨ-ਪੁੰਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਲੰਗਰ ਸੇਵਾ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਖੋਲਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਕਿੰਨਾ ਖਰਚਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ?

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਆਤੁਰ ਹੈ, ਨਸ਼ਾ ਤੇ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਦਾ। ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਪੀਰਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ, ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਰਸਤੇ ਤੁਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਵੇਲੇ “ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਚਰਚਾ” 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏਗਾ? ਕੀ ਸਿਰਫ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਮਰੇ, ਪਖਾਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ? ਕੀ ਅਮੈਰੀਟਸ ਸਕੂਲ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਸਰਬ ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਹਾਣ ਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਇਹ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਪੇਂਡੂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪਾੜਾ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ?

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਿਆਣੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਚੰਗੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਨ, ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਹਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਨ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾਨੀ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲੋੜ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਬਾਕੀ ਦਿਖਾਵੇ ਛੱਡਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ 'ਚ ਅੱਗੋਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਭਰਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਥਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ। ਇਹੀ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੋ ਸਕੇਗੀ।

ਕਿਸਤ 30

‘ਜੋਧ! ਪੱਤਲਾਂ ਦੀ ਜੂਠ ਕਿਉਂ ਖਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਛਕਦੇ’?

- ਲੇਖਕ -

ਗਿ: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
ਗੁਲਸ਼ਨ

ਸੰਪਰਕ ਲਈ:

+44 7956 302743

‘ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀਉ! ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬੇਟਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾਤਿ ਅਭਿਮਾਨ ਦਾ ਭੂਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਅਰ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਦੀ ਜੂਠ ਨਾਲ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ’। ਭਾਈ ਜੋਧ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,

‘ਭਲਾ ਹੋਇਆ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਭੂਤ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਗਏ, ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ, ਬਸ, ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਗੇ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕਿਆ ਕਰੋ’। ਜੋਧ ਜੀ ਨੇ ਆਗਿਆ ਸਨਮੁਖ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ ਅਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਸੀਸ ਬਖਸ਼ੀ,

‘ਕਰਤਾਰ ਚਿੱਤ ਆਵੇ’! ਅਰ ਆਪ ਜੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਆਣ ਸ਼ਸ਼ੋਭਤ ਹੋਏ। ਇਉਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਅਮਿਅ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਸੁਭ ਕਰੈ
ਹਰੈ ਅਘ ਪਾਪ ਸਕਲ ਮਲ॥

ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਅਰ ਲੋਭ ਮੋਹ

ਵਸਿ ਕਰੈ ਸਭੈ ਬਲ॥ ਗੁ.ਗੁ.ਸਾ. 1392

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਉਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

ਜੋਧ ਰਸੋਈਆ ਦੇਵਤਾ

ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਦੁਤਰ ਤਾਰੀ॥

ਪੂਰੈ ਸਤਿਗੁਰ ਪੈਸ ਸਵਾਰੀ॥ 15॥ ਵਾਰ 11

ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ: ਜੋਧ ਜੀ! ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੁਅੱਛ ਭੋਜਨ ਛਕਦੇ ਹੋ ਨ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬੀ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ -ਅਗੇ ਸੀ ਅੰਦਰ ਜਾਤਿ ਅਭਿਮਾਨ ਦਾ ਭੂਤ ਜੋ ਸਾਧਸੰਗਤ ਦੇ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਦਕਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਅੰਦਰ ਵਸਦਾ ਹੈ ‘ਪਾਵਨ ਗੁਰਦੇਉ’ ਉਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸੁਅੱਛ ਭੋਜਨ ਹੀ ਛਕਾਉਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। 28॥ ਅਸ਼ਟ ਗੁਰ ਚਮਤਕਾਰ

ਮਲੂਕਾ ਚੌਧਰੀ

ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਤਿੰਨ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ: ਪਹਿਲਾ ਚੌਧਰੀ ਮਹਿਮਾ ਜੋ ਕਿ ਮਾਈ ਵਿਰਾਈ ਦਾ ਪਤੀ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਚੌਧਰੀ ਤਖ਼ਤ ਮੱਲ ਜੋ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਲੰਗਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਰ ਤੀਜਾ ਚੌਧਰੀ ਜਵਾਹਰ ਮੱਲ ਮਲੂਕਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਚੌਧਰੀ ਜਵਾਹਰ ਮੱਲ ਮਲੂਕੇ ਬਾਬਤ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ।

ਇਹ ਚੌਧਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਲੂਕੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ ਪਰ, ਭਾਵਨੀ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ। ਭਾਵੀ ਵੱਸ ਇਹ ਮਿਰਗੀ ਰੋਗ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਸ਼ਰਾਬ ਆਦਿ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਗੁਰ ਅੰਗੁ ਤੇ

ਵਧੇਰੇ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਦੌਰੇ ਪੈਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਏਹ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੇ ਸਿਫਤ ਸੁਣੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਕਿਰਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਰਾਜੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਅਰ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ‘ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਹਾਂ ਮੈਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਆਖਿਆ,

‘ਚੌਧਰੀ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਬਹੁਤ ਵਧ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜੇ ਗੁਰੂ ਦਰੋਂ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲੈਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਸ਼ਾ ਤਿਆਗ ਦੇਹ। ਜਦ ਤਕ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਪੀਉਗੇ, ਅਸੀਂ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਮਿਰਗੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ’। ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,

‘ਜੀ! ਸਤਿਬਚਨ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਪੀਆਂਗਾ’। ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,

‘ਜਦ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪੀਉਗੇ, ਮਿਰਗੀ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਪੀਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਬਚਣਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ’।

‘ਜੀ! ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਪੀਆਂਗਾ’। ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਅਰ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਮੁੜ ਕੇ ਮਿਰਗੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵੀ ਨ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਸੁਖੀਂ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਮੌਸਮ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਜੋਗੀ ਮਿੱਤ੍ਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰੱਜ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਲਈ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਟਾਰੀ ‘ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਰ ਗੁਰਧਾਮ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਲਲਕਾਰਦਾ ਉੱਚੀ ਕਹਿਣ ਲਗਾ,

‘ਤਪਾ ਜੀ! ਮੈਂ ਅੱਜ ਪੀ ਲਈ ਜੇ’। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਕਿਹਾ,

‘ਚੌਧਰੀ! ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ, ਜੇ ਪੀ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਟਾਰੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹੋ ਓ, ਸਾਵਧਾਨ ਰਿਹੋ’।

ਬੱਸ, ਜਿਉਂ ਨਸ਼ਾ ਹਾਵੀ ਹੋਇਆ ਮਿਰਗੀ ਦਾ ਤਕੜਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਸੰਭਲ ਨ ਸਕਿਆ, ਸਿਰ ਪਰਨੇ ਥੱਲੇ ਆਣ ਡਿੱਗਾ ਅਰ ਸਿਰ ਪਾਟ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਤਾ ਲੱਗਣ ‘ਤੇ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਰ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਭੈ-ਭਾਵਨੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ।

ਓ. ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਕੇ ਮਨ ਮੋ ਆਇ ਗਈ ਜੋ ਮਦ ਪੀਚੈ। ਤਬ ਮਦ ਪੀ ਕੇ ਬਡੀ ਉਚੀ ਅਟਾਰੀ ਪਰ ਚੜ੍ਹਿ ਕੈ ਪੁਕਾਰਿਆ -ਹੇ ਤਪਾ ਜੀ ਅਸਾ ਪੀਤਾ ਹੀ। ਤਬ ਬਚਨ ਭਇਆ -ਅਸਾ ਖੂਟੇ ਸੇ ਛਡੀ। ਤਬ ਉਹ ਅਟਾਰੀ ਪਰ ਸੋ ਗਿਤਿਆ। ਸੋ ਚਕਨ ਚੂਰ ਹੋਇ ਮਰ ਗਇਆ। 27॥ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਾਰਤਕ

ਅ. ‘ਤਪਾ! ਹਟਾਯੋ ਹੁਕਮ ਤੁਮਾਰਾ (ਤਪਾ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਜੇ ਮੰਨਿਆ)।

ਬੂੰਦੋਂ ਬਰਖਤਿ ਬਡੀ ਬਹਾਰਾ (ਕਿਣਮਿਣ

ਵਾਲਾ ਮੌਸਮ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ)।

ਰਹਯੋ ਨ ਜਾਇ ਮੋਹਿ ਤੇ ਕੈਸੇ

(ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ)।

ਪਾਵਤਿ ਅਤਿ ਪ੍ਰਮੋਦ ਮੈਂ ਐਸੇ

(ਹੁਣ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਰੂਰ ਵਿਚ ਹਾਂ)। 31॥

ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਸੁਨਿ ਬਿਕਸੇ ਤਬੈ (ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਬਚਨ ਕੀਤਾ)।

ਕਹਯੋ, ‘ਸੁਚੇਤ ਹੋਇ ਤੂੰ ਅਬੈ’ (ਹੁਣ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ, ਅਟਾਰੀ ਚੜ੍ਹਾਐ)।...

ਤਤਛਿਨ ਉਠੀ ਚੌਧਰੀ ਜਾਇ

(ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ)।

ਗਿਰਯੋ ਅਟਾਰੀ ਤੇ ਉਥਲਾਇ (ਅਟਾਰੀ ਤੋਂ ਬੇਸੰਭਾਲਾ ਹੋਇਆ ਥਲੇ ਆ ਪਿਆ)। 33॥

ਸੀਸ ਧਰਾ ਪਰ ਲਾਗਯੋ ਜਬੈ

(ਸਿਰ ਪਰਨੇ ਐਸਾ ਡਿੱਗਾ)।

ਫੂਟਯੋ ਨਿਕਸ ਮੀਝ ਤੇ ਤਬੈ (ਕਿ ਸਿਰ ਫਟ ਕੇ ਮਿਝ ਨਿਕਲ ਗਈ)... 34॥ 13॥ ਰਾਸਿ ਪਹਿਲੀ

ਹਰੀ ਕੇ ਚੌਧਰੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੀ ਮੌਜ ਵਿਚ ਮੱਤੇ ਕੀ ਸਰਾਂ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਇਥੇ ਠਹਿਰਨ ਉਪਰੰਤ ਨੇੜੇ ਦੇ ਨਗਰ ਹਰੀ ਕੇ ਵੀ ਆ ਚਰਨ ਪਾਏ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਇਗਾ ਕਿ ਸੰਘਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਜੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਇਥੇ ਵੀ ਠਹਿਰਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ‘ਤੇ ਨਗਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ‘ਤੇ ਬੜਾ ਚਾਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਏਨਾ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਜਦੋਂ ਮਿਲਨ ਆਏ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਬਖਤਾਵਰ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਬੇਲੀ ਆਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਿਲਣ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਮੂੜ੍ਹਾ ਲੈ ਆਵੇ। ਥੋੜੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆ ਗਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮਿਲੇ ਅਰ ਮੂੜ੍ਹੇ ‘ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਪਰ, ਉਹ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜੇਹੀ ਨਾਲ ਸਿਰ੍ਹਾਣੇ ਆਣ ਬੈਠਾ।

ਜਾਇ ਸਿਰਾਨੇ ਕੀ ਦਿਸ ਬੈਠਾ (ਸਿਰ੍ਹਾਣੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਪਲੰਘ ‘ਤੇ ਜਾ ਬੈਠਾ)।

ਸਰਦਾਰੀ ਕੇ ਮਾਨ ਅਮੈਠਾ

(ਆਪਣੀ ਚੌਧਰ ਦੇ ਮਾਨ ਵਿਚ)। 8॥

ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵਤੀਰਾ ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਨਾ ਲਗਾ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਮੂੰਹੋਂ ਨ ਬੋਲਿਆ। ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸੋਝੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਪਦਵੀਆਂ ਆਦਿ ਇਕ ਦਿਨ ਤਿਆਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਦਾਤਾ ਸੰਗੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਬਨਾਉਣ ਸਦਕਾ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਨ-ਲਾਭ ਡੁਲੈਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਚੰਗੇ ਤਾਂ ਲਗੇ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਬਹੁਤਾ ਖੁੱਭਿਆ ਨਾਹ ਅਰ ਜਲਦੀ ਉਠ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਾਣ ਬਾਦ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੰਕਾਰੀ ਵਤੀਰੇ ਬਾਬਤ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਕਿਹਾ,

‘ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਦਾ ਨਿਮਰਤਾ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਸੋਭਦਾ ਹੈ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ’। ਕਰਨਿ ਬਿਅਦਬੀ ਬਡਿਅਨ ਕੇਰੀ (ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਬਿਅਦਬੀ)। ਨਾਸ ਦੇਤਿ ਕਰਿ ਬਡਿਹੁ ਬਡੇਰੀ (ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ)। 12॥ ਬਡਿਅਨ ਕੋ ਠਾਨਹਿੰ ਸਨਮਾਨਾ (ਜੇ ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਂਦਾ ਹੈ)।

ਸੋ ਜਾਨਹੁ ਇਹ ਹੋਇ ਮਹਾਨਾ (ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਹੋਇਗਾ)। 13॥ 13॥ ਰਾਸਿ ਪਹਿਲੀ

ਰਾਇ ਬਲਵੰਡ

ਅਤਿਲ॥ ਬਲਵੰਡ ਰਬਾਬੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਬਹੇ।

ਚੌਕੀ ਸਬਦ ਸੁਣਾਇ ਸਦਾ ਸੁਖ ਮੋ ਰਹੇ।

ਗੁਰ ਬਾਬੇ ਕਹੀ ਸੁ ਪਾਸ ਇਸੇ ਇਮ ਰਾਖੀਏ।

ਹੋ ਜਿਮ ਦੰਤਨ ਮੈ ਜੀਭ ਵਚਨ ਸਭ ਭਾਖੀਏ। 2॥

ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਬਾਵਾ ਸਰੂਪ ਦਾਸ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਗਤ-ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਿਆਈ ਸੌਂਪਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦਿੱਤੀ ਓਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨੀਆ ਰਬਾਬੀ ਬਲਵੰਡ ਵੀ ਦੇ ਕੇ ਖਡੂਰ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸਦਾ ਦੰਦਾਂ ਵਿਚਲੀ ਜੀਭ ਵਾਂਗ ਕਰਨੀ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬਲਵੰਡ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਇ ਪਦ ਨਾਲ ਸਨਮਾਣਦਿਆਂ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਰਬਾਬੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਰਸੀਲੇ ਗਲੇ ਵਾਲੇ ਬਲਵੰਡ, ਗੁਰੂ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਬਾਬ ਵਜਾ ਕੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨ ਲਗੇ। ਗੁਰੂ-ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਰ ਸਹਿਤ ਸੰਭਾਲ, ਦੰਦਾਂ ਵਿਚ ਜੀਭ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਦੁਪਹਿਰ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਕਿਸੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕੋਲੋਂ ਬਲਵੰਡ ਜੀ ਲੰਘੇ। ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,

‘ਬਲਵੰਡ! ਅੱਜ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ‘ਤੇ ਹਿਰਦਾ ਬਹੁਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ ਤਾਂ’। ਸੁਣ ਕੇ ਬਲਵੰਡ ਰੁਕੇ ਤੇ ਕਿਹਾ,

ਬਾਕੀ ਹਿਸਾ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪੜ੍ਹੋ

ਨੜੀਵਾਰ
ਨਾਵਲ

ਕਮਲ ਗਿੱਲ

Mob : +44 07454 394684

ਕਿਸਤ-21

ਗੰਧਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ

ਤੇਰੀ ਧੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਚ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਾਂ। ਮੈਂ ਮਾਂ ਦਾ ਤਰਲਾ ਕਰਦੀ। ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾ। ਤੂੰ ਕਿੱਦਾਂ ਸਮਝਾਂ ਕੱਢਣਾ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਢਣੀ ਹੈ। ਕੱਲ ਨੂੰ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਆਵੇ। ਜੇ ਅਗਲੀ ਆਖੇਗੀ ਕਿ ਚੱਲ ਆਪਣਾ ਘਰ ਲੈ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਇਹ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਘਰ ਆ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕੀ ਕਰੇਂਗੀ? ਆਪਣਾ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਕੱਲ ਦਾ ਸੋਚ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ। ਮਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਰਾ ਤਰਲਾ ਕੱਢਦੀ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਹਾਮੀ ਨਾ ਭਰਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ। ਮੇਰਾ ਧੀਆਂ ਵਰਗਾ ਪੁੱਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਦੇ ਲਈ ਦੂਜਾ ਪਿਓ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿਆਂ। ਨਾ ਨਾ ਮੈਂ ਇਹ ਕੰਮ ਨੀ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਹਾਰ ਉਸ ਦਿਨ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਵੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਖੜ੍ਹਿਆ।

ਉਹ ਆਪ ਚੱਲ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਆਪ ਚੱਲ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿੱਥੋਂ ਟਿਕਣਾ ਸੀ। ਜੋ ਚੱਲ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤੇ ਆਪ ਚੱਲ ਕੇ ਹੀ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਨਾ ਮੈਂ ਰੋਕਿਆ, ਨਾ ਉਹ ਰੁੱਕਿਆ ਬਸ ਉਹ ਆਇਆ ਹੀ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਸੀ। ਤੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਿਆ ਪਰਮਵੀਰ। ਪਰਮਵੀਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਫਿਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਈ।

“ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਹੋ ਕੈਲਾਸ਼ ਜੀ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸੋਰੀ ਮੇਰਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦਾ।”

“ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਬੀਰਾ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ।” ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਲੁਕਾਵਾਂਗੀ ਮੈਂ ਇਸ ਸੱਚ ਨੂੰ। ਲੁਕਾ ਕੇ ਕਿੰਨਾ ਭੱਜਾਂਗੀ, ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਦੌੜਾਂਗੀ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਆਖਿਰ ਸੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਹੀ। ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਮੈਂ ਦੌੜ ਲਵਾਂ।

“ਮੈਂ ਸਮਝੀ ਨਹੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਜੀ।”

“ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਜਦ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕੀ ਜਾਦੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਫੋਲਣ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਦੇ ਰਾਜ਼ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਗਈ ਸੀ ਇਕੋ ਰਾਤ ਵਿਚ।

ਯਾਦ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਕਿੰਝ ਮੈਂ ਬਿਲਕ-ਬਿਲਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੱਥਬੀਤੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪਰ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਰਿਲੈਕਸ ਸੀ। ਮੰਨੋ ਮਨ ਮੂੰਹੀ ਭਾਰ ਲਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਸਿਰ ਤੋਂ। ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਉਹ ਰਾਜ਼ ਮੈਂ ਮਨ 'ਚ ਹੀ ਦੱਬ ਕੇ ਬੈਠੀ ਸਾਂ।”

“ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸੌ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਸੀ ਉਸ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਸ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਉੱਛ ਕੈਲਾਸ਼ ਜੀ, ਕਿੰਨਾ ਦਰਦ ਸਿਹਾ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ।”

ਉਸ ਰਾਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰਾ ਮਨ ਭਰ ਆਇਆ। ਕੋਈ ਔਰਤ ਇੰਨੇ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਲੰਘ ਸਕਦੀ ਹੈ ਮੈਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਬੈਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਮਿਹਰ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਹਮਸਫਰ ਦੇ ਨਾਲ।”

“ਤੂੰ ਪਰਮ ਦਾ ਪੁੱਛਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਬੀਰਾ?”

“ਹਾਂ ਜੀ।”

“ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਬੀਰਾ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ, 9 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸਮੁੰਦਰ ਬੀਤ ਗਿਆ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਹੋਇਆਂ। ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਕਿਸ ਹਾਲ 'ਚ ਹੈ।”

“ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਜੀ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫਿਰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਇਹ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਔਰਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਥ ਛੱਡ ਜਾਵੇਗੀ।

“ਬੀਰਾ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਆ ਕਿ ਸੁੱਖ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਕੀ ਮਾਂ ਕਰਮ ਵੀ ਤਾਂ ਬਣਾਇਆਂ ਹੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ 15-16 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮਾਂ ਨਾਲ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ। ਨਹੀਂ ਮਾਂ ਸੁੱਖ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਆਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। “ਅੱਛਾ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੀ ਹੈ, ਮਾਂ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਪਟਾਕੀ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਦੀ। ਝੱਲੀਏ ਜੇ ਕਰਮ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹਰ ਕੋਈ ਅੰਬਾਨੀ, ਅਡਾਨੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਆਹੋ ਗੱਲ ਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਹੀ ਸੀ। ਜੇ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਆਪ ਲਿਖਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਦੁੱਖ ਕਿਉਂ ਲਿਖਦਾ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ।”

ਬੀਰਾ ਮਾਂ ਸਹੀ ਹੀ ਆਖਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕਰਮ ਰੱਬ ਹੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁੱਖ ਤੇ ਸਾਥ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਤੱਕ ਦੀ ਦਸਤਾਨ ਤੋਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਜਾਣੂੰ ਹੀ ਹੈ।

“ਹਾਂਜੀ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।”

“ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਮੈਂ 12 ਸਾਲ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਰਹੀ ਆਪਣਾ ਬੱਚਾ ਪਾਲਦੀ। ਬੱਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਖਤਮ।

ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਸਮੇਂ ਨੇ ਕਰਵਟ ਬਦਲੀ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਬੀਰਾ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਵੀ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਇਥੇ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਕੀ ਆਇਆ। ਇਕ ਦੋ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਤੈਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕੋਈ ਦੇਖ ਲੈ ਕੱਲਿਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕੱਟਣੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੇਰੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਗੱਲ

ਹੈ ਇਹ।

“ਹਾਂਜੀ ਉਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਹਾਲੇ ਇੰਡੀਆ ਹੀ ਸਨ।”

“ਹਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਮੇਰੇ ਤਰਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਪੁੱਤ ਹਾਲੇ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਕੀ ਹੈ ਕਿੱਦਾਂ ਕੱਟੇਂਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਹਾਲੇ ਚੁਤਾਲੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੈਂ। ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਈ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਹੀ ਸੋਚ ਮੈਂ ਇਸ ਦੁੱਖ 'ਚ ਤੜਫਦੀ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੇ ਕਰਮਾਂ 'ਚ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸੁੱਖ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਇਕ ਮੌਕਾ ਦੇ ਮੇਰੀ ਮਿੰਨਤ ਹੀ ਆ। ਮਾਂ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਮੇਰੇ ਤਰਲੇ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਬੀਰਾ।

ਕਦੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ। ਮਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤਰਸ ਆ ਜਾਣਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਟਸ ਤੋਂ ਮਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਦਮੀ ਜਾਤ ਤੋਂ ਹੀ ਨਫਰਤ ਸੀ।

ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ, ਦੂਜਾ ਬੰਦਾ, ਸੋਚ ਕੇ ਹੀ ਮੈਂ ਕੰਥ ਜਾਂਦੀ ਬੀਰਾ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਬੜਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ। ਮਾਂ ਤੂੰ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਸੁੱਖ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਕਰਮਾਂ 'ਚ ਸੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ।

ਤੇਰੀ ਧੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਚ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਾਂ। ਮੈਂ ਮਾਂ ਦਾ ਤਰਲਾ ਕਰਦੀ। ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾ। ਤੂੰ ਕਿੱਦਾਂ ਸਮਝਾਂ ਕੱਢਣਾ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਢਣੀ ਹੈ। ਕੱਲ ਨੂੰ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਆਵੇ। ਜੇ ਅਗਲੀ ਆਖੇਗੀ ਕਿ ਚੱਲ ਆਪਣਾ ਘਰ ਲੈ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਇਹ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਘਰ ਆ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕੀ ਕਰੇਂਗੀ? ਆਪਣਾ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਕੱਲ ਦਾ ਸੋਚ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ। ਮਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਰਾ ਤਰਲਾ ਕੱਢਦੀ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਹਾਮੀ ਨਾ ਭਰਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ। ਮੇਰਾ ਧੀਆਂ ਵਰਗਾ ਪੁੱਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਦੇ ਲਈ ਦੂਜਾ ਪਿਓ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿਆਂ। ਨਾ ਨਾ ਮੈਂ ਇਹ ਕੰਮ ਨੀ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਹਾਰ ਉਸ ਦਿਨ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਵੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਖੜ੍ਹਿਆ।

ਚੱਲ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੰਦਾ ਲੱਭਣਾ

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਠੀਕ ਹੈ ਚਲੇ ਦੇਖ ਲਓ ਜੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਮਿਲ ਲਵਾਂਗੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਭਰੀ ਹਾਮੀ ਮੇਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਸੀ ਬੀਰਾ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਟੁੱਟਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਤੁਹਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਪਰਮਵੀਰ ਜੀ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਜੀ।”

“ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ.....! ਬੱਸ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ ਕਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹਨੇਰੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਝੁੱਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਕ ਹਵਾ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਝੌਂਕੇ ਵਾਂਗ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰੋਂ ਆ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਫੂਨ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਨੰਬਰ ਸੇਵ ਕੀਤਾ। ਇਕ-ਦੋ ਦਿਨ ਉਸ ਨਾਲ ਆਪ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ।

ਮਨ ਕਰੜਾ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਟੈਕਸਾਂ 'ਤੇ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਤਕਰੀਬਨ ਚੁਤਾਲੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੀ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸੇਮ ਏਜ ਦਾ 45 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਪਰ ਤਿੰਨ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਪਿਓ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਤਲਾਕ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਲੀ ਸੀ। ਦੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਵੈਟਸਐਪ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਉਹ ਬੰਦਾ ਚੰਗਾ-ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਬੀਰਾ।”

ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਯੂ ਕੇ ਬੋਰਨ?”

“ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਚ ਵੈਟਸਐਪ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿਊਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਹੀ ਜੰਮਿਆ ਹੈ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਸ਼ਾਇਦ।”

“ਹੁੰ ਅੱਛਾ, ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ?”

“ਨਹੀਂ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਫੂਨ ਆਇਆ, ਫੂਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਫੀਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਇਥੇ ਦਾ ਬੋਰਨ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਯੂਕੇ ਦਾ ਬੋਰਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ।

ਚਲਦਾ....

**30 ਅਪ੍ਰੈਲ
ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ
'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼**

**- ਲੇਖਕ -
ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ**

Email: bhagwansinghjohal@gmail.com

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਵੀਰਤਾ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪੰਨਿਆਂ ਉਪਰ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸੂਰਬੀਰ ਜਰਨੈਲ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ (ਨਲਵਾ) ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਅਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਯੋਧੇ ਦਾ ਜਨਮ 1791 ਈ: ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਬੀਬੀ ਧਰਮ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸ. ਹਰਦਾਸ ਸਿੰਘ 1762 ਈ: ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਦੁਰਾਨੀ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗਹਿਗੱਚ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਾਮ ਪੀ ਗਏ ਸਨ। ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਗੁਣ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀ ਮਿਸਲ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਇਸ ਬਹਾਦਰ ਯੋਧੇ ਦੀ ਅਣਖ, ਦਲੇਰੀ, ਸੂਰਬੀਰਤਾ, ਪਰਉਪਕਾਰ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਗਾਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਬਾਲੜੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਨਾਨਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਮਾ ਜੀ ਕੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖੇ। ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਵਿੱਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਮਨਾ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ। ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੀ ਸਿਖਲਾਈ ਤੋਂ ਯੁੱਧ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਰ ਸਾਲ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਲਾ ਕੇ ਹੋਣਹਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਬਹਾਦਰੀ, ਸ਼ਸਤਰ ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। 1805 ਈ: ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੋਏ ਇਕ ਬਸੰਤ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਕਰਤੱਬ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ

ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਬੰਮੂ ਸਨ - ਜਰਨੈਲ ਸ: ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ

ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਕਮਿਤੀ ਕੈਂਠਾ ਪਹਿਨਾਇਆ। ਨਾਲ ਹੀ 15 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਬੜੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਲ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਨਲ ਜਿਸ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਨਿਡਰਤਾ ਤੇ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਨਲ ਜਾਂ ਨਲਵਾ ਸ਼ਬਦ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾਏ। 1807 ਵਿੱਚ ਕਸੂਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅਤੇ 1810 ਈ: ਵਿੱਚ ਸਿਆਲਕੋਟ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯੁੱਧ ਕਲਾ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ।

ਏਸੇ ਸਾਲ ਮੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਹਿਰੇ ਜ਼ਖਮ ਵੀ ਲੱਗੇ। 1813 ਈ: ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰ ਵਿੱਚ ਪਠਾਣਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। 1815 ਈ: ਵਿੱਚ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਦਾ ਪਰਚਮ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1821 ਈ: ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਖ਼ੁ-ਖ਼ਾਹ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੇਬਤੋ-ਨਾਬੂਦ ਕਰਕੇ ਗਵਰਨਰ ਬਣੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਹਰੀ ਨਗਰ ਵੀ ਵਸਾਇਆ। ਹੁਣ ਅਟਕ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਰਲੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਕੀਤਾ। 1834 ਈ: ਵਿੱਚ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਥੇ ਵੀ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ। ਇਥੇ ਵੀ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸ. ਨਲੂਆ ਨੇ ਹੀ ਨਿਭਾਈ। ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਕੱਟੜ ਸ਼ਰਈ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਈਨ ਮੇਨਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸੁਣ ਕੇ ਪਠਾਣ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸ. ਨਲੂਆ ਦਾ ਡਰ ਪਠਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਏਨਾ ਘਰ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਲਵਾ ਰਾਂਗਲੇ ਭਾਵ ਨਲੂਆ ਆ ਗਿਆ ਕਹਿ ਕੇ ਸੁਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ।

1837 ਈ: ਵਿੱਚ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਹਾਦ ਛੇੜਿਆ ਅਤੇ ਜਮਰੋਦ ਦੇ

ਨਲੂਆ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਤੇ ਦੂਜੀ ਵੱਖੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਘੋੜਾ ਜਮਰੋਦ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ। ਅੰਤਿਮ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇਦਾਰ ਸ. ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ, ਤਦ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਖਬਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਨੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1837 ਨੂੰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀਤਾ।

ਇਸ ਅਦੁੱਤੀ ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧੇ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸਮੇਂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਅੰਬਰੂ ਕੇਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਬੰਮੂ ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ 3 ਲੱਖ 67 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਵਾਲੀ ਜਗੀਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ, ਇਸ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅੱਜ ਵੀ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਡਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਣਾਮ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਵਾਲਸਾਲ ਵਿਖੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਕਾਲਡਮੋਰ, ਵਾਲਸਾਲ ਵਿਖੇ ਗਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਹਰਮੇਨੀਅਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸੁਖਾਸਟ, ਨਿਤਨੇਮ, ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ, ਰਹਿਰਾਸ, ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਨਿਭਾਅ ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਵਧੀਆ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਯੂ ਕੇ ਦੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਮੁਤਾਬਕ ਵਧੀਆ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਯੂ ਕੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅਰਜੀ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਡਾਕ ਜਾਂ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ 2 ਮਈ 2025 ਤੱਕ ਭੇਜੋ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜੀ

VACANCY for Religious Worker (Tier 5)

THE DUTIES OF THE RELIGIOUS WORKER SHALL CONSIST OF THOSE NON PASTORAL RELIGIOUS AND OTHER DUTIES CUSTOMARILY PERFORMED BY A RELIGIOUS WORKER OF THE SIKH RELIGION. RECITAL OF GURU GRANTH SAHIB DURING AKHAND PATHS AND SAHIJ PATHS. PERFORM KIRTAN AFTER EACH RECITAL AS AND WHEN REQUIRED. PERFORM AT SIKH WEDDINGS, BLESSINGS AND FUNERAL SERVICES. PREPARE PRASHAD (BLESSSED FOOD) AND SERVE TO THE CONGREGATION. ENSURE GURDWARA REMAINS CLEAN AND TIDY WITH SPECIAL ATTENTION TO THE MAIN PRAYER HALL. TO OPEN THE GURDWARA PREMISES IN THE MORNING AND LOCK UP AT NIGHT. FROM TIME TO TIME TO UNDERTAKE OTHER DUTIES TO MEET THE NEEDS OF THE CHARITY. THE RELIGIOUS WORKER WILL UNDERTAKE NON-PASTORAL WORK AND SUPPORT THE RELIGIOUS ACTIVITIES OF THE GURDWARA, TO ASSIST THE HEAD GRANTHI (MINISTER OF RELIGION) AS AND WHEN REQUIRED. THIS IS NOT A PASTORAL ROLE AND DUTIES WILL NOT INCLUDE LEADING A CONGREGATION.

Closing date for Applications : 2nd May 2025

Please send your application to the Stage Secretary Balwinder Singh Bath by post or via email or for more information Contact Balwinder Singh Bath on 07938 634786

GURU NANAK GURDWARA, WALSALL

127 West Bromwich St, Caldmore, Walsall, West Midlands, WS1 4DE

Email: General@GNGWalsall.com Tel: 01922-622199

ਪੰਥ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੋ

ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਇਕ ਅਖੌਤੀ ਆਗੂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਭੜਕਾਉ ਨਾਅਰੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਆਗੂ ਨੇ ਜੋ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵੀਡੀਓ ਪਾਈ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਮੂਰਖਤਾ ਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਧਰਮ ਮੰਨਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਖਿੱਤਾ ਦੇਣ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਹੁਣ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਲਈ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕੱਲਿਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਖਰੜਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ, ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇਕ-ਇਕ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਰੇ 299 ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਨ ਜਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਇਕ ਅਖੌਤੀ ਆਗੂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਭੜਕਾਉ ਨਾਅਰੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਆਗੂ ਨੇ ਜੋ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵੀਡੀਓ ਪਾਈ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਮੂਰਖਤਾ ਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਧਰਮ ਮੰਨਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਜੋ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਰਾਈਆਂ, ਗੈਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲਿਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੰਬਈ

ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਲਜ ਵੀ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਸੂਫੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਅੱਜ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਗੈਰਸਟਰਾਂ, ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੇ ਬਹਿਕਾਵੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲਾਲਚਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਖਤਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪੁੱਠਾ ਸਿੱਧਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਲੱਗ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਨਾਅਰੇ ਲਿਖਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਕੋਈ ਭੰਨਤੋੜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਕੇ ਵੀ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਝਾਂਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਖਰਾਬ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਵਕੀਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਵੱਖਰਾ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਵਕੀਲ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੇ ਅੱਲੜ ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ।

ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਉਥੇ ਰਾਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਸੋਝੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ ਇਹ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ

ਅਰਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ 'ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰ-ਬਿੰਦੂ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੱਟ-ਫੱਟ 'ਇਨਸਾਫ਼' ਦੀ ਆੜ੍ਹ ਹੇਠ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨਾਲ ਢਾਹ ਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਾ ਕੇਸ, ਨਾ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਨਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ...ਬੱਸ ਤੱਟ-ਫੱਟ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨਿਆਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਸੂਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਛੱਟ ਜਾਣ ਪਰ ਕਿਸੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਨਵੀਂ ਹਵਾ ਵਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ 'ਧਰਤੀ ਧੱਕ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹਿਰਾਂ, ਬੰਨ੍ਹਾਂ, ਪੁਲਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਸ 'ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨਿਆਂ' (ਅਨਿਆਂ) ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ ਹੋਵੇ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਿਟੀ ਵੱਲੋਂ 2021 'ਚ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨਾਲ ਛੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਹੁਦਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢਾਹੁਣ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਆਪਣਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਛੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ 10-10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ 'ਆਸਰੇ (Shelter) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਜਿਊਣ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਟੱਟ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਿਆਨ 'ਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਵਾਇਰਲ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਆਇਆ। ਇਹ ਅੱਠ ਸਾਲਾ ਬੱਚੀ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨਗਰ ਦੇ ਜਲਾਲਪੁਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨੂੰ ਦੇਖ, ਭੱਜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਝੌਂਪੜੀ 'ਚ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਘੁੱਟ ਕੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾਈ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਬੱਚੀ ਭੱਜਦੀ ਹੋਈ ਉਸ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਕਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਂਦੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ

‘ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ’ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਤੱਟ-ਫੱਟ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਖੌਫ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਰ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌ ਵਾਰ ਸੋਚਣਗੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਬਾਬਾ’ ਦਾ ਲਕਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਯੋਗੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲਕਬ ਰਾਸ ਅਤੇ ਪਸੰਦ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਯੋਗੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ “ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਜੈਸੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਪ੍ਰਤੱਗਿਆ ਜਿਸ 'ਚ ਹੋਵੇ, ਉਹੀ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਗ਼ਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਹੀਨ ਬੱਚੀ ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਆਈ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਵਾਂਗ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਉਸ ਜਿਹੀ ਬਣਨਾ ਲੱਚਦੀ ਹੈ।

ਅਸਲ 'ਚ ਇਸ 'ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ' ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਤੱਟ-ਫੱਟ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਖੌਫ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਰ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌ ਵਾਰ ਸੋਚਣਗੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਬਾਬਾ’ ਦਾ ਲਕਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਯੋਗੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲਕਬ ਰਾਸ ਅਤੇ ਪਸੰਦ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ।

ਯੋਗੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ “ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਜੈਸੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਪ੍ਰਤੱਗਿਆ ਜਿਸ 'ਚ ਹੋਵੇ, ਉਹੀ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।” ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਰਮਾਣ ਢਾਹੁਣ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬੱਚੀ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗ਼ੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਬੱਚੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਦੀ ਦਿਸਦੀ

ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਰੋਕ ਲੈਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਚਾ ਕੇ ਕੱਢ ਲਿਆਵੇ। ਇਸ ਬੱਚੀ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਨਾਲ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਮਨ ਵੀ ਪਸੀਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਵੀਡੀਓ 'ਚ ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਝੌਂਪੜੀ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਵਾਹੋ-ਦਾਹੀ ਭੱਜਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੱਸਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖ ਕੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਧੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਛੱਤ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਖੁੱਸ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਆਸਮਾਨ ਹੇਠ ਆਪਣੀ ਕੁੱਲ ਜਮ੍ਹਾਂ-ਪੂੰਜੀ 'ਕਿਤਾਬਾਂ' ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਿਆਹ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਟਰੈਂਡ ਹੋਈ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖ ਕੇ ਜੱਜ ਵੀ ਭਾਵੁਕ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਅਭੈ ਐੱਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਉਜਲ ਭੂਈਆਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਕੀਲ ਜ਼ੁਲਫਿਕਾਰ ਹੋਦਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਲੀ ਅਹਿਮਦ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਮਕਾਨ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਢਾਹੇ ਨਹੀਂ ਢਾਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਭਾਇਰ ਵੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੋਈ ਮਸ਼ਰੂਕ ਓਨਾ ਚਿਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਣ।

ਸੱਤਾ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਚ ਚੁਰ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ

ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦੀਆਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਕਾਨ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਕਲਿਆਣ-ਡੋਂਬੀਵਲੀ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੀਹ-ਸਾਲਾ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਅਪਰੇਟਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੀਖ-ਪੁਕਾਰ ਸੁਣਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਉਹ ਢਾਹ ਕੇ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਰਲੇ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ, ਬੇਵੱਸ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਢਾਹੇ ਗਏ ਘਰ ਦੇ ਮਲਬੇ 'ਚੋਂ ਆਪਣੇ ਖਿਡੌਣੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਕਾ-ਮੋਟਾ ਸਮਾਨ ਲੱਭਦੇ ਡਰੇ-ਸਹਿਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਸ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਭਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ 'ਛੱਤ ਖੁੱਸਣ' ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਤਾਹ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਪਾਏ ਇਸ ਅੱਖੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਉਹ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨਾਲ ਉਸਾਰੀਆਂ (ਨਾਜਾਇਜ਼) ਢਾਹੁਣਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ ਇਹ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੌਦਾਗਰਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨ ਢਾਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਲੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਬੁਝ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇ। ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਖੋਹ ਲੈਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੋ ਬੀੜਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਆਪਣੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਛੱਤ ਖੁੱਸਣ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

TAIL
PIECEDalip Singh Wasan, Advocate
Email: dalipsinghwassan@yahoo.co.in

VOTERS ARE LEFT TO CHOOSE OUT OF CONTESTING GROUPS

In Indian Democracy, voters are not voting in their representatives. They are bound to elect one of the contesting groups and we have noted that the contesting groups remain alive in the Parliament and their fights too continue.

The democracy in India is based on votes and we have noted that people are losing interest and percentage of voters is coming down and even results show that now absolute majority shall be rare and we shall be losing each five years tenure just as routine.

Therefore, the contesting groups shall have to change their target of winning and defeating others. The real democracy is a far cry and therefore, the contesting groups should place before the people their targets for the coming five years only and assure that they shall remain busy to fulfill these assurances only.

The contesting groups shall remain in the House, but the voters must ask them to play constructive role and oppose only on merits. The contesting groups must wait for their turn and ensure that in the House their negative approach shall be taken by voters as bad act and could play part in next elections.

The will of contesting groups just to win and to defeat has stopped functioning of government and progress too shall be adversely affected. Therefore, time has come when the voters themselves decide the fate of the country and compel the contesting groups to come forward with specific targets, schemes, projects and policies and be in absolute majority to run the country. Let the voters compel the contesting groups to work peacefully in best interest of the nation. Fights in the House are uncalled for. Leaders designated are in fight and the voters may concentrate on targets only and come forward for forming absolute majority government and only government with absolute majority can work here in our country.

ONLY ABSOLUTE MAJORITY GOVERNMENT CAN FUNCTION IN INDIA

We have noted that only absolute majority government can function here and government with simple majority may run the routine government and cannot claim some major item and often goes ahead with Ordinances without approval from the Parliament.

The contesting groups are not coming with specific targets and because of this voters are losing interest and percentage of votes too has started coming down. This fact is clear and even contesting groups know. But they have come at a stage when they have lost their popularity and are interested just in winning and defeating. Our democracy has reached a stage where we cannot call it a government of the people, by the people and for the people. These are just routine governments running the administration.

Contesting groups are picking up candidates just for increasing the number of supporters so that one of them could establish government. They are not telling the people what they shall do in the next five years tenure. In these circumstances, the voters must ensure one group coming up with absolute majority and with this target in mind they must increase number. The voters themselves persuade others to come and vote and even associations of senior citizens may persuade the voters and give directions to the candidates the pending works of the area. The contesting groups themselves have lost interest in prescribing items of works for themselves and only speaking against each other gives them chance to win and rule. This system too is just establishing governments and because of this system, we could not achieve much during the last so many decades of independence and democracy and still are standing where two-third population is poor and poverty is still increasing.

The people must give directions to the candidates and the contesting groups and for attaining functional government, we shall have to give absolute majority to one for ensuring functional government.

WHEN WAR BETWEEN CONTESTING GROUPS CONTINUES IN THE PARLIAMENT?

The people of India have noted the contesting groups start talk-

ing against each other and say what they like and what can create bad impression for the other contesting groups. There had been rare occasions when the contesting groups talk about their own good conduct and competencies. And since there had been this new independence and this new democracy people had been listening all these talks and had been voting in favour of one contesting group. It means, the victories had not been good performances, but just on points bad in others and what they could talk.

And now all these fighting points have come to the Parliament itself and this war of words has entered another phase and has turned more active and work in Parliament has totally stopped. And it seems the latest phase shall continue for the remaining tenure period and progress of the people too shall stay.

We had established this Parliament to be House of the people through their representatives, but now it has become house of contesting groups fighting war here too with their supporters. This Parliament is now not the house of the people, but still Kurkshetra and undesired war is going on. If this war goes on in the Parliament, only resignation shall be the solution and nation could be put under burden of re-elections which shall cause much losses to the people of India and even then better results are not expected. Therefore, some solution could be there with which this war in contesting groups must go down and House must work in peace members behaving only as representatives of the people and working as per their own conscience, will, wisdom and discretion and the existence of contesting groups must end and none be supporter of any contesting groups and just a representative of the people and a true Public Servant.

Let the President of India pass an order to this effect. Our Constitution nowhere allows the contesting groups to turn house of contesting groups and none is allowed to use the House in his own favour because of majority of his own supporters. The Parliament must continue House of the people through their representatives. No alternative provision is there.

POLITICAL PARTIES LOST POPULARITY AND FORMED GROUPS-WHAT NEXT?

After independence and adopting this democracy power came in hands of politicians. To have power politicians had been establishing political parties and had been pronouncing throughout that they shall serve the people and shall never establish dictatorship. And the whole past more than half a century has passed and whole developments are now before us.

Since the political wings could not attain popularity and number of political wings too had increased, then the next step of forming groups came here to rule and to oppose. And even this system had not been approved by the people and we have seen that number of votes and its percentage had come down. We have seen that even in vote campaigns, both the groups just had been telling us defects of each other and brought such a situation that people lost interest in voting and this groups system had been disapproved by the people when number of voters came down.

Our Parliament till date could not turn House of People because it remained divided between ruling and the oppositions two wings and fights continued in the House too. Till date House could not turn House of Representatives of the people and talking only in welfare of the people and no fights which had been there during campaign. This step of forming groups by politicians has failed from the very beginning and there is no indication what shall be the next step.

The whole lot of politicians had been forming teams and groups and had been continuing as separate units in the Parliament and never allowed the members to work as representatives of the people and all power kept with themselves. The members elected were just counted numbers and even Bill, Projects, Schemes and Policies had been decided with the force of number only. The people expert in political Science never turned up and guided the right and correct path of democracy and there had been no suggestion how to establish House of Representatives of the People and government of the people. The heads of political wings are not favouring turning the House with free will because they fear total functioning shall stop. Let us take up this issue in public and come out with suggestions clearing this doubtful situation. Till the house turns as house of the people representation of people here cannot be attained. The experts in the line must come forward and tell the nation a way out.

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ

601. ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਿਖ ਲਈ ਕੀ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ?

ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਹੇਠ ਰੱਖਦੀ ਹੈ; ਘਰ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ (ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਭੀ) ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਗਿਰਾਹੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਖਿਨ ਖਿਨ ਪੁਚਕਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤਿ, ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। “ਜਿਉ ਜਨਨੀ ਸੁਤੁ ਜਣਿ ਪਾਲਤੀ ਰਾਖੈ ਨਦਰਿ ਮਝਾਰਿ ॥ ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਮੁਖਿ ਦੇ ਗਿਰਾਸੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪੋਚਾਰਿ ॥ ਤਿਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਸਿਖ ਰਾਖਤਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰਿ ॥1॥ ਅੰਗ 168”। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ (ਦੇ ਨਾਮ) ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਇਆਣੇ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ! ਹੇ ਮੇਰੇ ਰਾਮ! ਹੇ ਹਰੀ! ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਅੰਵਾਣ ਬੱਚੇ ਹਾਂ। ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੈ ਉਪਦੇਸ਼-ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਰਿ-ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। “ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਹੈ ਇਆਣੇ ॥ ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਧਾ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਉਪਦੇਸੁ ਦੇ ਕੀਏ ਸਿਆਣੇ ॥1॥ ਰਹਾਉ ॥ ਅੰਗ 168”। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਉਤੇ ਸਦਾ ਦਇਆਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਭੈੜੀ ਮਤਿ-ਰੂਪੀ ਮੈਲ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਕਿਉਂਕਿ) ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਉਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਦੇ (ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਦੇ) ਬੰਧਨ ਕੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹਟ ਜਾਂਦਾ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ**ਡਾ. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਬੰਡਰ ਬੇ, ਕੈਨੇਡਾ**

ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ-ਰੂਪੀ ਧਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਸਵਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਨਾਨਕ! ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੀਅ ਜਾਨ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ। “ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕੀ ਕਰੈ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥ ਸੇਵਕ ਕਉ ਗੁਰੁ ਸਦਾ ਦਇਆਲ ॥ ਸਿਖ ਕੀ ਗੁਰੁ ਦੁਰਮਤਿ ਮਲੁ ਹਿਰੈ ॥ ਗੁਰਬਚਨੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਉਚਰੈ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕੇ ਬੰਧਨ ਕਾਟੈ ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਿਖੁ ਬਿਕਾਰ ਤੇ ਹਾਟੈ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕਉ ਨਾਮ ਧਨੁ ਦੇਇ ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਿਖੁ ਵਡਭਾਗੀ ਹੋ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕਾ ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਸਵਾਰੈ ॥ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕਉ ਜੀਅ ਨਾਲਿ ਸਮਾਰੈ ॥1॥ ਅੰਗ 286”।

602. ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੀ ਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ, (ੳ) ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਆਪ ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਲਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂ-ਨਾਮ (ਦੇ ਰੰਗ) ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। “ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਹਿ ਸੇ ਮਹਾਪੁਰਖ ਸੰਸਾਰੇ ॥ ਆਪਿ ਉਧਰੇ ਕੁਲ ਸਗਲ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਰਖਹਿ ਉਹ

ਧਾਰੇ ॥ ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਭਉਜਲ ਉਤਰਹਿ ਪਾਰੇ ॥2॥ ਅੰਗ 161”। (ਅ) ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦਾਸਾ ਭਾਵ (ਭਾਵ ਨਿਮਰਤਾ) ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹਿਰਦਾ-ਕਮਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਵੱਜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਨਿਜ ਘਰ ‘ਚ (ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ) ਵਾਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ-ਨਾਮ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। “ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਹਿ ਸਦਾ ਮਨਿ ਦਾਸਾ ॥ ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ ਕਮਲੁ ਪਰਗਾਸਾ ॥ ਅਨਹਦੁ ਵਾਜੈ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸਾ ॥ ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਘਰ ਮਾਹਿ ਉਦਾਸਾ ॥3॥ ਅੰਗ 161”। ਅਤੇ (ੳ) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੱਚੀ (ਅਟੱਲ) ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਜੁਗ ਵਿਚ ਭਗਤ ਜਨ ਉਹ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰ ਕੇ (ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ) ਸੁਣਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਰਾਤ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੇ ਨਾਨਕ! ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਉਹ ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਵਾਸਨਾ-ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। “ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਹਿ ਤਿਨ ਕੀ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਭਗਤੀ ਆਖਿ ਵਖਾਣੀ ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਜਪਹਿ ਹਰਿ ਸਾਰੰਗਪਾਣੀ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਨਿਹਕੇਵਲ ਨਿਰਬਾਣੀ ॥4॥13॥33॥ਅੰਗ 161”। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਹੋਰ ਕੀ ਫਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ?

ਜਿਸ (ਸਤਿਗੁਰੂ) ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ, ਉਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਈ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। “ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਹੈ ਬਣੀ ॥ ਜਿਤੁ

ਮਿਲਿ ਹਰਿਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਹਰਿ ਧਣੀ ॥ ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਤਿਨ ਪੀਛੈ ਛੁਟੀ ਘਣੀ ॥1॥ ਅੰਗ 165”। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੈ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਫਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਸਦੀਵੀ ਸੁਖ (ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ) ਪਾ ਲਿਆ। “ਧੰਨੁ ਧਨੁ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਹਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥2॥ ਅੰਗ 166”।

ਜੇ ਕੋਈ ਚਿੰਤ ਲਾ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੇਵਾ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਫਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਧਨ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ (ਪ੍ਰਭੂ) ਮਨ ਵਿਚ ਆ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਮਮਤਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਦੁੱਖ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਦਾ ਥਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਤਮ ਪਦਵੀ (ਮਾਇਆ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਚੌਥੇ ਪਦ) ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਹੇ ਨਾਨਕ! ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆ ਕੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। “ਸਲੋਕ ਮਃ 3 ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਹੈ ਜੇ ਕੋ ਕਰੇ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਈਐ ਅਚਿੰਤੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੁਖੁ ਕਟੀਐ ਹਉਮੈ ਮਮਤਾ ਜਾਇ ॥ ਉਤਮ ਪਦਵੀ ਪਾਈਐ ਸਚੇ ਰਹੈ ਸਮਾਇ ॥ ਨਾਨਕ ਪੂਰਬਿ ਜਿਨ ਕਉ ਲਿਖਿਆ ਤਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲਿਆ ਆਇ ॥1॥ ਅੰਗ 552”।

ਕਈ ਮਨੁੱਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਨਾਨਕ! ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਸਵਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕੁਲ ਦਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। “ਮਃ 3 ॥ ਇਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰਹਿ ਚਾਕਰੀ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ ॥ ਨਾਨਕ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਨਿ ਆਪਣਾ ਕੁਲ ਕਾ ਕਰਨਿ ਉਧਾਰੁ ॥2॥ ਅੰਗ 552”।

ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ**ਟਰੰਪ ਕਸੂਤੇ ਫਸੇ, ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਡਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਤੇ ਲੱਗੀ ਰੋਕ**

ਹਿਊਸਟਨ : ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਲੱਦ ਕੇ ਡਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲਿਆਏ ਜਾ ਰਹੇ ਦਰਜਨਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਗਈ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿਤਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਟੈਕਸਸ ਦੇ ਐਬੇਲੀਨ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੇ ਪੁੱਜੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਡਿਟੈਨੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਮਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਵਾਪਸ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ। ਡਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲਿਆਏ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਬੇਹੱਦ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਪੇਚਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਜੇਮਜ਼ ਬੋਬਬਰਗ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਆਉਣਗੇ 150 ਤੋਂ 228 ਡਾਲਰ

ਟੋਰਾਂਟੋ, : ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਬਨ ਟੈਕਸ ਰਿਬੇਟ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕਿਸ਼ਤ ਪੁੱਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੀ ਹਾਂ, ਉਨਟਾਰੀਓ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 151 ਡਾਲਰ, ਐਲਬਰਟਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 228 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਸਸਕੇਚਵਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 206 ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਊ ਫਾਊਂਡਲੈਂਡ ਐਂਡ ਲੈਬਰਾਡੋਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 149 ਡਾਲਰ, ਪ੍ਰਿੰਸ ਐਡਵਰਡ ਆਇਲੈਂਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 110 ਡਾਲਰ, ਨੋਵਾ ਸਕੋਸ਼ੀਆ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 110 ਡਾਲਰ, ਨਿਊ ਬ੍ਰਨਜ਼ਵਿਕ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 165 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 150 ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ 2024 ਦੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੀ ਬਣਦੀ ਰਕਮ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਰੈਵੇਨਿਊ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼**PANJAB TIMES (EST 1965)****ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ
ਫੋਨ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ :****FOR SUBSCRIPTION**
(PLEASE TICK ONE RELEVANT BOX)6 MONTHS ---- £95 ☐
1 YEAR ---- £180 ☐

ਪਰਚੇ ਦਾ ਚੰਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਵੀਜ਼ਾ ਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਬਿੱਲਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰੋ। ਚੰਦਾ ਬੈਂਕ ਆਕਾਊਂਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਾਂ ਪਰਚਾ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਕੂਪਨ ਭਰ ਕੇ ਚੈੱਕ ਨਾਲ ਭੇਜੋ।

NAME.....
ADDRESS.....
.....POST CODE.....
TEL.....Barclays Bank details: ACCOUNT: Punjab Times Trust
ACCOUNT NO: 20853011 SORT CODE: 20-25-85Post with payments to: **SUBSCRIPTION**

PANJAB TIMES BRIDLE GATE LANE, ALVASTON, DERBY, DE24 0QW, U.K.

or call on / WHATSAPP NO : **07966 388 388**

www.panjabtimes.uk Email: Panjabtimes@aol.com

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਸ਼ਿਵਚਰਨ

ਜੱਗੀ (ਕੁੱਸਾ)

ਫੋਨ : 07853 317 891

Email: jaggikussa@yahoo.de

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ
ਕਿਸਤ 22

ਕਾਂਡ 10

ਪੂਰਾ ਗਿਲਾਸ ਉਸ ਨੇ ਅੰਦਰ ਡੋਲ ਕੇ ਸੁੱਕਾ ਜਿਹਾ ਖੰਘੂਰਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਜਾਤ੍ਰਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲਈਆਂ। “ਆਖਰੀ ਤੇ ਅਹਿਮ ਗੱਲ” ਸੁਣ ਕੇ ਜਿੰਦਰ ਸਿਉਂ ਨੇ ਕੰਨ ਖਰਗੋਸ਼ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਲਏ। ਉਸ ਨੇ ਬੱਕਰੇ ਦੇ ਮੀਟ ਵਾਲਾ ਕੋਲਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਚਮਚਾ ਭਰ ਕੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ।

“ਆਖਰੀ ਤੇ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਐ, ਬਈ ਅਮਨ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਦੇ, ਮੈਂ ਇਹਦਾ ਰਿਸਤਾ ਅਮਰੀਕਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਨੈ...” ਆਖ ਕੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਨੇ ਜਿੰਦਰ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਨਿਰਖਿਆ।

“ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਘਿਉ ਸੁੱਕਰ...! ਦਿਲ ਕਰਦੇ ਤੇਰਾ ਮੂੰਹ ਘਿਉ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿਆਂ, ਪੁੱਤ...”

ਬੈਠਕ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੇਬੇ ਸਦਾ ਕੌਰ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਦੀ “ਆਖਰੀ ਤੇ ਅਹਿਮ” ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਹੀ ਬੈਠਕ ਵੱਲ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰ ਬੈਠਕ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਬੈਠੀ ਸੀ।

“ਲੈ, ਮੈਂ ਅਮਨ ਅੱਜ ਈ ਤੇਰੀ ਝੋਲੀ ਪਾਅਤੀ, ਪੰਜ ਕਰ, ਚਾਹੇ ਪੰਜਾਹ ਕਰ...” ਬੇਬੇ ਨੇ ਸੌ ਹੱਥ ਰੱਸੇ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਗੰਢ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ, “ਬੱਸ ਤੂੰ ਇਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕ ਵੱਡੀ ਕਰਦੇ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪੈਰ ਧੋ-ਧੋ ਪੀਉਂਗੀ...”

“ਓਏ ਬੇਬੇ, ਕਾਹਨੂੰ ਭਾਰ ਚੜ੍ਹਾਉਨੀ ਐ ਮੇਰੇ ਸਿਰ...”

“ਵੇ ਪੁੱਤ ਭਾਰ ਕਾਹਦੈ...? ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਭਾਰ ਨੀ ਹੁੰਦਾ...”

“ਬੇਬੇ, ਸਾਨੂੰ ਬੱਸ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਹ, ਤੂੰ ਦੇਖੇਗੀ... ਪਰ ਅਜੇ ਇਹਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੁਆਵਾਗੇ, ਫੇਰ ਇਹਨੂੰ ਜਿਤਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ‘ਚ ਪਾਵਾਗੇ, ਘਿਉ ਆਪਾਂ ਸਿੱਧੀ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਈ ਕੱਢਣ, ਵਿੱਗੀ ਨੀ ਕਰਨੀ...”

“ਪੁੱਤ ਤੂੰ ਵਿੱਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲੈ...” ਬੇਬੇ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਗਈ, “ਤੂੰ ਵਿੱਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲੈ ਮੈਥੋਂ... ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਜਨਤਾ ਸਕੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ‘ਚ ਸੈਂਟ ਹੋ ਗਈ, ਹੋਈ ਕਿ ਨਹੀਂ...”

“ਹੋਈ ਐ ਬੇਬੇ, ਹੋਈ ਐ...”

“ਹੋਈ ਐ ਨੂੰ...? ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਨਾਵਲਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਾਂ, ਥਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਖ਼ਿਆਲੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨਾਂ, ਥਾਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ। ਅਗਰ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਮੇਲ ਖਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।
-ਸੰਪਾਦਕ

ਇੱਕ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਕਾਸ਼ਟੀ...

ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਪਾਠੀ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਘਨ ਸੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਨਾਲ ਲਿਬਰੇਜ਼ ਅਵਾਜ਼ ਦੁਨਿਆਵੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰੂਹਾਨੀ ਰਸ ਘੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿੰਦਰ ਸਿਉਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਾਦੀ ਬੈਠੀ ਧੁੱਪ ਸੇਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਾਦਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮੰਜੇ ਉਪਰ ਬੈਠਾ ਕੋਲੇ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਮਨ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇ ਵੀ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਗਲਵਕਤੀ ਪਾਈ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪਈ ਸੀ। ਜਦ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਮੂੰਹ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਹਲਵਾਈ ਤੋਂ ਕਵਵਾਏ ਬਿਸਕੁਟ ਅਤੇ ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। “ਹੁਣ ਪੁੱਤ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀ ਐ...?” ਦਾਦੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੇ ਚਾਹ ਦਾ ਸੜ੍ਹਾਕਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਗੱਲ ਤੋਰੀ। ਉਹ ਧੂਣੀ ਵਾਂਗ ਮਘੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਠੰਢੀ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ, ਅਜੇ ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਵੀ ਅਣਖੀ ਐਂ...”

“ਦੇਖ ਲੈ...”

“ਸਕੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਲਾਵਾਂ ਲਈਐਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ, ਓਦੋਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨੀ ਕਰਦੇ ਇਹ ਲੋਕ...? ਓਦੋਂ ਪੁੱਤ ਬੇਅਦਬੀ ਨੀ ਹੁੰਦੀ...”

“ਹੁੰਦੀ ਐ ਬੇਬੇ, ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂ ਨੀ...”

“ਓਦੋਂ ਅਗਲੇ ਸੋਚਦੇ ਐ, ਬਈ ਆਬਦਾ ਉੱਲ੍ਹ ਸਿੱਧਾ ਕਰੋ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਬੱਪੜ ਮਾਰਨੈ...? ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਬਦੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਈਏ, ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ‘ਚ ਸਕੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂ ਕਿਉਂ ਲਈਏ...? ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ...”

“ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚ, ਬੇਬੇ...”

“ਨਾਲੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਐਨੇ ਬੇਸ਼ਰਮ ਐਂ, ਸਕੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਲਾਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਕੈਮਰੇ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਐਂ, ਅਖੇ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੀ ਗੋਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਚਾਹੀਦੇ ਐ...! ਹੈਅ ਬੋਡੀ ਬਹਿਜੇ ਬੋਡੀ, ਤੁਸੀਂ ਆਬਦੇ ਜੁਆਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਵੋਗੇ...? ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖਸਮ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਓ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ, ਤੇ

ਫੇਰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਐ ਬਈ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ‘ਗ੍ਰਹਿ’ ਐ...! ਪਾਪ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋ, ਜੱਗ ਜਹਾਨ ਦਾ ਕਲੰਕ ਤੁਸੀਂ ਖੱਟੋ, ਤੇ ਜੇ ਓਥੇ ਪਰਲੋਂ ਨਾ ਆਉਂਗੀ, ਹੋਰ ਕੀ ਓਥੇ ਸੁਰਗ ਉੱਤਰ ਕੇ ਆਉਂਗਾ...? ਡੋਬੇ ਸੋਕੇ ਈ ਧਾਵਾ ਬੋਲਣਗੇ...” ਬੋਲਦੀ ਬੇਬੇ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਆਕੜ ਗਈਆਂ।

“ਤੁਸੀਂ ਟੈਮ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਿਓ ਪੁੱਤ...” ਬੇਬੇ ਸੋਟੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਉਠਦੀ ਬੋਲੀ।

“ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ ਬੇਬੇ...! ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਜੋਕਰੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਾਈਏ...” ਜਿੰਦਰ ਬੋਲਿਆ।

“ਵੇ ਉੱਲ੍ਹ ਮਾਂਗੂੰ ਮੁਤਰ-ਮੁਤਰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਝਾਕੀ ਜਾਨੈ, ਹੋਰ ਤੂੰ ਹੁਣ ਹੋਰ ਡੱਫਟੀ ਐ...” ਦੋਨੋਂ ਹੱਸ ਪਏ।

“ਬੇਬੇ, ਤੇਰਾ ਘੋਰਤੂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਈ ਵੱਜਣੈ...”

“ਲੈ ਪੁੱਤ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਿਹੈ, ਅਮਨ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੇਰੀ ਝੋਲੀ ਪਾਅਤੀ, ਸਮਝ ਲੈ ਅਮਨ ਹੁਣ, ਤੇਰੀ...” ਬੇਬੇ ਨੇ ਬਾਹਰਲੀ ਬਾਰੀ ਵੱਲ ਝਾਕ ਕੇ ਦੱਬਵੇਂ ਜਿਹੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। “ਤੇਰੀ” ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ‘ਕੁਤਕੁਤੀ’ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਅਮਨ ਉਸ ਦੀ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਆ

ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਅਮਨ ਨੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਤਪਦੀ ਅਤੇ ਬਲਦੀ ਹਿੱਕ ‘ਠਾਰ’ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਸੌਂ ਗਏ।

ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਅਮਨ ਦੀ ਹੁਸੀਨ ਯਾਦ ਨੂੰ ਗਲਵਕਤੀ ਪਾ ਕੇ ਪਿਆ ਸੀ।

ਕਾਂਡ 11

ਸਵੇਰੇ ਕੁੱਕੜ ਦੀ ਬਾਂਗ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਦੀ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ।

ਰਾਤ ਦੀ ਦਾਰੂ ਦਾ ਮਧੋਲਿਆ ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਪਿਆ ਸੀ? ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਦਿਮਾਗ ਉੱਪਰ ਜੋਰ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਅਮਨ ਦੇ ਘਰ ਪਿਆ ਸੀ। ‘ਆਪਣੀ’ ਅਮਨ ਦੇ! ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਅਮਨ ਦੀ ਦਾਦੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀ ‘ਝੋਲੀ’ ਪਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਉਹ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ ਪੈ ਗਿਆ।

ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਪਾਠੀ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਘਨ ਸੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਨਾਲ ਲਿਬਰੇਜ਼ ਅਵਾਜ਼ ਦੁਨਿਆਵੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰੂਹਾਨੀ ਰਸ ਘੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿੰਦਰ ਸਿਉਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਾਦੀ ਬੈਠੀ ਧੁੱਪ ਸੇਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਾਦਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮੰਜੇ ਉਪਰ ਬੈਠਾ ਕੋਲੇ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਮਨ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇ ਵੀ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਗਲਵਕਤੀ ਪਾਈ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪਈ ਸੀ। ਜਦ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਮੂੰਹ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਹਲਵਾਈ ਤੋਂ ਕਵਵਾਏ ਬਿਸਕੁਟ ਅਤੇ ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

“ਹੁਣ ਪੁੱਤ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀ ਐ...?” ਦਾਦੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੇ ਚਾਹ ਦਾ ਸੜ੍ਹਾਕਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਗੱਲ ਤੋਰੀ। ਉਹ ਧੂਣੀ ਵਾਂਗ ਮਘੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਠੰਢੀ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

“ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਰਾਤ ਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਬੇਬੇ...! ਜਲੰਧਰ ਇਸ ਦੀ ‘ਸਪੈਸ਼ਲ ਟਰੇਨਿੰਗ’ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਵਾਗੇ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਰ ਵੀ ਐ...” ਖੋਏ ਦੀ ਪਿੰਨੀ ਨੂੰ ਬਲਦ ਵਾਂਗ ਬੁਰਕ ਜਿਹਾ ਮਾਰਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਬੋਲਿਆ।

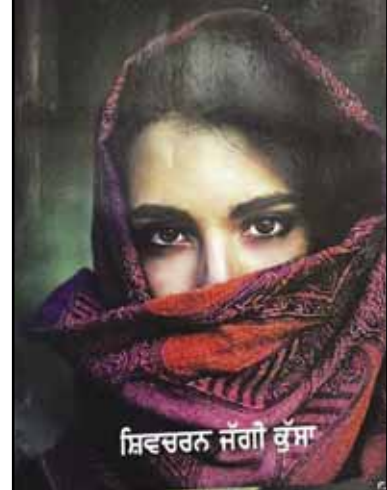
“ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਪੁੱਤ...”

“ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ‘ਡੋਪ ਟੈਸਟ’ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਣੈ...”

“ਉਹ ਕੀ ਹੁੰਦੈ, ਸ਼ੇਰਾ...”

ਇੱਕ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਕਾਸ਼ਟੀ ...

(ਨਾਵਲ)

“ਉਹ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਹੁੰਦੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦੈ, ਕਿ ਖਿਡਾਰੀ ਜਾਂ ਖਿਡਾਰਨ ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਤਾਂ ਨੀ ਕਰਦਾ...”

“ਕੁਤੀ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨੈ, ਪੁੱਤ...”

“ਰੱਬ - ਰੱਬ ਕਰ, ਬੇਬੇ...! ਕੁਤੀਆਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ‘ਗਾਂਹਾਂ ਲੰਘੀਆਂ ਵੀਐਂ...!’

“ਬਾਘਰੂ - ਬਾਘਰੂ...! ਆਹ ਤਾਂ ਭਾਈ ਲੋਹੜੈ...! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜੁਆਨੀ ਵੇਲੇ ਲੱਸੀ ਦਹੀਂ ਆਲੀਆਂ ਸੀ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੇੜੇ ਨੀ ਸੀ ਨੰਘੀ...! ਆਹ ਤਾਂ ਭਾਈ ਕਲਯੁਗ ਐ...”

“ਇਹ ਖੇਡ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ‘ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ’ ਹੁੰਦੇ ਐ ਬੇਬੇ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੀ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੇ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਪੈਣੈ...”

“ਚੱਲ ਫੇਰ ਕੀ ਐ...? ਜੇ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਣੈ, ਤਾਂ ਇਹਦੇ ‘ਚ ਹਰਜ ਕੀ ਐ, ਬੇਬੇ...?” ਜਿੰਦਰ ਸਿਉਂ ਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਿਆ।

“ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਆਪਣੀ ਅਮਨ ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਬੱਤੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਧੀ ਐ, ਜਿਹੜੇ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣੇ ਆਂ, ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕਰਵਾਓ...” ਬਾਪੂ ਮਾਨ ਸਿਉਂ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਫ਼ਿਕਰ ਨਵਿਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

“ਤੇ ਇਹ ਟੈਸਟ ਹੋਣਗੇ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਆਂ...”

“ਜਲੰਧਰ ਈ ਹੋਣਗੇ ਬਾਪੂ ਜੀ...! ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਛੱਡੋ, ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਮੇਰੀ, ਪਰ ਅਮਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛ ਲਈਏ, ਕਿ ਇਹ ਟਰੇਨਿੰਗ ਉਹ ਕਰਨਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਐ, ਕਿ ਨਹੀਂ...”

“ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਆਲ ਐ ਪੁੱਤ, ਕਰਵਾਉ ਕਿਉਂ ਨਾ...? ਐਨੀ ਕਮਲੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਐ ਉਹ...”

ਅਮਨ ਪੌੜੀਆਂ ਉੱਤਰੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸਿੱਧ ਦੀ ਘੋੜੀ ਦੌੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਫਿਰ ਕੁਤਕੁਤੀ ਹੋਈ।

“ਕਿਉਂ ਅਮਨ, ਤੂੰ ਦੱਸ...? ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਨੀ ਐ...?” ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿਉਂ ਨੇ ਬੇਬੂਵੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਆਖੀ।

“ਜਾਣਾ ਕਿਉਂ ਨੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਪੁੱਤ...? ਰਿਜ਼ਕ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦੇਣੇ ਐ...? ਉਹ ਤਾਂ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ ਹੋਊ, ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੂ...” ਦਾਦੀ ਭੱਜ ਕੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਨ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ, ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ‘ਨਾਂਹ’ ਕਰੇ।

ਚਲਦਾ...

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲਪੁਰਾ

9780003333

ਕੌਮ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਆਗੂ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਨੰਦੇੜ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਥਾਪੜਾ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਭੇਜੇ। ਪਰ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸਮੇਂ ਹੀ, ਮੁਗਲ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੀ, ਨਤੀਜਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚੋਂ, ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋ 1716 ਈ ਵਿਚ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਸਤ ਸੌ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਲਮਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੋਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਲੇਮੀ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਤੀ, ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਨੇ ਕੌਮੀ ਗਦਾਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਦਈ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਧੜੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪੱਲੇ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਵੀ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।

ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣੀ ਪਈ। ਗੱਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਜੱਥੇ ਬਣ ਅੱਗੇ ਤੁਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਲ ਮੈਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ, ਖਾਲਸਾ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ, ਗੁਰਮਤਾ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ, ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਤੇ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪੁਟਨੀ। ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਆਗੂ ਹੋਣ, ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਸਮੇਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਫੈਸਲੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਆਗੂ ਇਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗਿਆਰਾਂ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਾਬਾ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨ ਉਲ ਕੌਮ ਥਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲਾਹੌਰ, ਸਰਹਿੰਦ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ।

ਆਪਸੀ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਾਬਾ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ 1783 ਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਜਿੱਤ ਕੇ ਵੀ, ਟੈਕਸ ਲਾ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਬਾਬਾ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਸਲਾਂ ਵੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ, ਸਾਂਝਾਂ ਤੇ ਸਰਬ ਪਰਵਾਨਿਤ ਆਗੂ ਕੋਈ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਕਾਨਪੁਰ, ਤਰਾਈ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੱਕ ਸਰਦਾਰੀ ਕਰਦਾ, ਖਾਲਸਾ ਇਕ ਆਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਸ਼ੁਕਰਚਕੀਆ ਸਰਦਾਰ ਚੜਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਦਾਰਨੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਮੁੜ ਖਾਲਸਾ ਸ਼ਕਤੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਆਪੇ ਬਣੀ ਬਾਹਰਵੀਂ ਮਿਸਲ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਬੀ ਬਣ ਗਏ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਰਾ ਖੇਬਰ ਤੋਂ ਰੋਪੜ ਤੱਕ ਵੱਡਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਿਸਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਚੀਨ ਤੇ ਸਿੰਧ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਕੌਮ ਵਿੱਚ, ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਧੜਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਬਲਕਿ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਇਲਾਕੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਜੇਕਰ ਕੌਮ ਵਿੱਚ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਏਕਤਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ 1783 ਈ ਵਾਂਗ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। 1839 ਈ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਅੰਦਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੂਹਿਏ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਗਲੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ 1945-1946 ਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼-ਖਾਲਸਾ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਫੇਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਜੰਗ ਸਮੇਂ, ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ, ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ?-

ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ ਸੀ ਯਾਰ ਫਰੰਗੀਆ ਦਾ ਸਿੰਘਾ ਨਾਲ ਸੀ ਉਸ ਸੀ ਗੈਰਸਾਲੀ ਉਸ ਨੇ ਜਾ ਫਰੰਗੀ ਨੂੰ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ ਗੱਲ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰੀ ਭੇਦ ਵਾਲੀ ਏਥੇ ਹੋ ਗਿਆ ਹਰਨ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਚੌਦਾ ਹੱਥ ਦੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਿਰਗਛਾਲੀ ਸਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਸਾਂਭ ਲਓ ਤੋਪਖਾਨੇ ਛੱਡ ਗਏ ਨੇ ਸਿੰਘ ਮੈਦਾਨ ਖਾਲੀ

ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦਾ ਸਾਥੀ ਤੇ ਰਹਿਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਗੱਲ ਆਪਸੀ ਫੁੱਟ, ਕੌਮੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਤੋਂ ਰਾਜਾ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਕੇ ਕੌਮੀ ਗਦਾਰੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਈ। 1849 ਈ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਤਾਂ ਇਕ ਛਲਾਵਾ ਸੀ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

1849 ਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ, ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ, ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਧਾਰਮਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਸਰਬਰਾਹ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਸਰਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਕੁੱਝ ਰਾਜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸਾਈ ਬਣ ਗਏ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਅਪਣਾ ਲਈ। ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਕੁਝ ਫੌਜੀ ਬਾਬੇ ਬਣ ਵੱਖਰੇ ਡੇਰੇ ਦਾਰ ਤੇ ਟਕਸਾਲੀ ਬਣ ਗਏ।

ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਆਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਿਛਲੇ ਧਰਮ ਵੱਲ ਮੋੜਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚੱਲ ਪਈਆਂ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੋਏ। ਕੰਨਿਘਮ ਕੇ ਮੈਕਾਲਿਫ, ਲੈਪਲ ਅੱਜ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਰੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਸੂਰੀ ਵੱਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਲਿਖਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਹੋਰ ਖੋਜ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਤੱਕ ਪੁੱਜਿਆ ਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਖਾਲਸਾ ਸਰਦਾਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ, ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ, ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਵੱਡੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਤੇ ਕੌਮੀ

ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 1864 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਆਰੰਭ ਹੋਏ, ਪਰ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ, ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ, ਵਿੱਦਿਆ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। 1849 ਈ ਤੇ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਜਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਖੜੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ, ਫੁੱਟ ਪਾ ਕੇ ਜਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਬਾ ਦਿਤੀ। ਸਿੱਖ ਹਮਾਇਤੀ ਬਣਨ ਲਈ, ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਬਣਾ ਕੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪ੍ਰਸਤ ਸਿੱਖਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ, ਵਿੱਦਿਆ ਲਈ ਕੌਮ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਵੱਡੇ ਸਰਦਾਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸਨ।

1920 ਈ ਵਿੱਚ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਨੇ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਐਕਟ 1925 ਈ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਤਾਰ, ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ, ਅੱਗੇ ਹੋਏ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ, ਸਰਗਰਮ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦੇ ਚਰਚੇ, ਇਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ, ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ, ਦੂਜੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਕੀਤੀ।

ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ, 1936 ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦੇ ਪਸਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਵਿਉਂਤਵੰਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਪਨਾਉਣ ਵੱਲ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਦੱਖਣ, ਪੱਛਮ ਤੇ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਮੁੜ ਘਰ ਬੈਠ ਗਏ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਧਨ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ, ਵਿੱਦਿਆ ਲੈ ਕੇ ਬਣੇ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ, ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ, ਲਾਹੇਵੰਦ ਲੱਗਾ ਤੇ ਉਹ ਪੱਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਬਣ ਗਏ। ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਰਸੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਮੋਰਚੇ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਗਰਮ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਭਾਰੀ ਹੋ ਗਈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਜਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਆ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਅੱਜ ਵੀ ਚਾਲੂ ਹੈ ਫਰਕ ਕੇਵਲ ਇਹ

ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੁਜਾਰੀ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਸੰਸਥਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਅਖਵਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਜੇਕਰ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਹਾਕਮ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨੌਕਰੀ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਦੇ ਏਜੰਡੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖ ਫਲਸਫਾ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਨਿਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ, ਫੇਰ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਸੌ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੇਵਲ, ਇੱਕ ਸੌ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਨੇ 123 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਹ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖ ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਨੀਅਤ ਤੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਲ ਗੱਥੇ ਨੇ, 1849 ਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਸਿਖਾਈ ਸੀ, ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਸਮੇਤ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਕੇ, ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਧਰਮ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ, ਸੰਸਥਾ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਇਕ ਨਾਇਕ ਜਾਂ ਗਿਰੇ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਨਾਇਕ ਉਹ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਪੂਜਾ ਅਕਾਲ ਕੀ, ਪਰਚਾ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਤੇ ਦਿਦਾਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾ, ਅਕਾਲ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੱਲ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਪਰ ਦਿਦਾਰ ਖਾਲਸਾ ਲਈ, ਇਕ ਉੱਤਮ ਗੁਣ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ, ਨਵਾਬ ਉਲ ਕੌਮ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਸਰਦਾਰ ਚੜਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਆਦਿ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਜੀਵਨ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹਲੇਮੀ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਤੇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਚੱਲੇ, ਪਰ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ, ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ, ਵਰਜਿਤ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢਕੇ, ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸ਼ਰਮਾਇਆ ਕੌਮ ਲਈ ਵਿੱਦਿਆ ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਖੋਜ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੈਨੋਰਿਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਅਭਿਆਣਾ ਕਲਾਂ

9878111445

ਕੋਇਲ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਛੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਸੈਲਾਨੀ ਪੰਛੀ ਵੀ ਹੈ। ਅੰਬਾਂ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪੈਣ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੀਲੀ ਰਹਿਬਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਖਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

“ਕੋਇਲ ਕੁਕੋਂਦੀ ਆ ਗਈ,
ਬੋਲੀ ਪਿਆਰੀ ਪਾ ਗਈ,
ਜੀ ਵੜਦਿਆਂ ਜੀ ਭਾਈ ਗਈ,
ਉੱਚੜ-ਓ-ਚੜੀ ਲਾ ਗਈ,
ਹੁਣ ਜੀ ਨਾ ਲੱਗਦਾ ਆਲ੍ਹਣੇ,
ਰੋਂਦੇ ਨੀ ਮਾਪੇ ਪਾਲਣੇ”

ਰੰਗ ਰੂਪ ਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਡੇ ਕਾਂ ਦੇ ਘੁਰਨੇ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਕੋਇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੱਖ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “ਕਾਂਵਾ ਦੇ ਕਾਂਵੀ, ਕੋਇਲਾ ਦੇ ਕੋਇਲੀ”

ਨਰ ਮਾਦਾ ਕੋਇਲ ਦੀ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਰ ਕੋਇਲ ਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮਾਦਾ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਗ਼ ਅਤੇ ਪੁੰਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਕੋਇਲ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਬਾਗ਼ਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਅਤੇ ਕੋਇਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੰਛੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼

ਕੋਇਲ ਕੁਕੋਂਦੀ ਆ ਗਈ

ਨਾਲ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੋਇਲ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਇਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਰੰਗ ਕਾਲਾ, ਜੀਭ ਗੁਲਾਬੀ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਸਾਹਿਤਕ ਵੰਨਗੀਆਂ ਉੱਪਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਹਰ ਸਾਲ ਕੋਇਲ ਨੂੰ ਤਰੋਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਅਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਜ਼ਰੀਏ ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਇਉਂ ਅੰਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

“ਕਾਲੀ ਕੋਇਲ ਤੂ ਕਿਤ ਗੁਨ ਕਾਲੀ,
ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੇ ਹਉ ਬਿਰਹੈ ਜਾਲੀ”

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਛੀ ਵੀ ਹੈ। ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੇਖਿਆ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕ ਕੇ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਣਕਿਆ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਇਲਾਂ ਉੱਚੇ ਤੱਕ ਹੀ ਚੁੱਪ ਦਿਨ ਕੱਟਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੀਆਂ।

ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਕ ਨੇ ਕੋਇਲ ਨੂੰ ਇਉਂ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ:-

“ਨੀ ਕੋਇਲੇ ਕੂ ਉ ਕੂ ਉ ਗਾ,
ਕੰਠ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਦਾ,
ਇਸ਼ਕ ਅਮੀਰ ਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ,
ਪੀਆ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਚਾਅ,
ਪਰ ਹਨ ਕਾਲੇ ਤਦ ਕੀ ਡਰ ਹੈ,
ਕਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹਰ ਹੈ,
ਹਿਰਦਾ ਹੋਵੇ ਸਫ਼ਾ ਨੀ ਕੋਇਲ---”

ਇਹ ਸੁਰੀਲਾ ਪੰਛੀ ਮੌਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗਜ਼ਲ

ਅੰਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਉੱਤੇ,
ਇੱਜ਼ਤ ਨਾ ਬਹੁਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਜਹਾਨ ਉੱਤੇ।

ਫਿਰ ਨਾ ਦੁਬਾਰਾ ਉਹ ਆਵੇ ਸੌਦਾ ਲੈਣ ਉੱਥੋਂ,
ਇਕ ਵਾਰ ਆ ਗਿਆ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਉੱਤੇ।

ਉਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਲਹਿ ਜਾਵੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ,
ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਕਿਰਤੀ, ਕਿਸਾਨ ਉੱਤੇ।

ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਇੱਥੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਵਿੱਚ,
ਆਇਆ ਹੈ ਦੋਸਤੋ, ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਜਹਾਨ ਉੱਤੇ।

ਦਿੱਤੇ ਨੇ ਸਭ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਧੋਖੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ,
ਕਿਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਨਾਂ ਲਿਖੀਏ ਦਿਲ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਉੱਤੇ।

ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੂ ਜਿਹੜੇ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਨੇ,
ਰੱਖ ਕੇ ਹੱਥ ਪਵਿੱਤਰ ਗੀਤਾ, ਕੁਰਾਨ ਉੱਤੇ।

ਭਾਵੇਂ ਮਿਲੇ ਦੋ ਵੇਲੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਅੱਖੇ ਹੋ ਕੇ,
ਸਾਨੂੰ ਹੈ ਮਾਣ ਫਿਰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ ਉੱਤੇ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਅੰਗਦ ਸਿੰਘ ਐੱਮ ਐੱਲ ਏ ਹਾਊਸ

ਕੈਨਾਲ ਰੋਡ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ-144514

ਫੋਨ - 9915803554

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਘਰ ਦੀ ਰਾਖੀ

ਮੈਂ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ਹਟਿਆ ਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਭਾਣਜੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ। ਸਭ ਦੀ ਰਾਜੀ, ਖੁਸ਼ੀ ਪੁੱਛਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਮਾਮੀ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਾਇਓ।”

“ਉਹ ਤਾਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਮੁੰਡੇ, ਬਹੁ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਗਏ ਆ। ਮੈਂ ਹੀ ਘਰ ਕੱਲਾ ਆਂ।” ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਤੁਸੀਂ ਵਿਆਹ ਕਿਉਂ ਨੀ ਗਏ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।”

“ਤੇਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਆ, ਅਸੀਂ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਘਰ 'ਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ ਆਂ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਚੋਰ ਬਹੁਤ ਸਰਗਰਮ ਹੋਏ ਪਏ ਆ। ਇਸ ਲਈ ਘਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।”

“ਮਾਮਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਆਂ। ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਕੈਮਰੇ ਲੁਆ ਲੈਣੇ ਸੀ। ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਘਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣੀ।”

“ਜਸਵਿੰਦਰ ਇਹ ਦੱਸ ਜਿੱਥੇ ਕੈਮਰੇ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਆ ਉੱਥੇ ਚੋਰੀ ਨੀ ਹੁੰਦੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਚੋਰ ਆਪਣੇ ਨੱਕ, ਮੂੰਹ ਢੱਕ ਕੇ ਆਂਦੇ ਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੱਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੀ ਦਿਸਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਆਂ। ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੈਮਰੇ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? ਆਪਣੀ ਰਾਖੀ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨ 'ਚ ਭਲਾ ਆ।”

“ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਠੀਕ ਆ, ਮਾਮਾ ਜੀ।” ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮੇਰੇ ਭਾਣਜੇ ਨੇ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ।

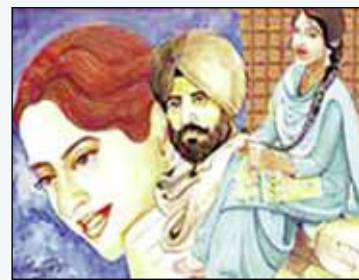
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਅੰਗਦ ਸਿੰਘ ਐੱਮ ਐੱਲ ਏ ਹਾਊਸ

ਕੈਨਾਲ ਰੋਡ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ - 144514

ਫੋਨ - 9915803554

ਵਕਤ ਦੀ ਚਪੇੜ

ਘਰ ਦੀ ਨਿੱਤ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦ ਮੈਂ ਸ਼ਰਮਾ ਸਵੀਟ ਸ਼ਾਪ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮਠਿਆਈ ਦਾ ਡੱਬਾ ਲੈ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ, ਇੱਕ ਔਰਤ ਮਠਿਆਈ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਔਰਤ ਮੈਡਮ ਕਰਮਜੀਤ ਸੀ, ਜੋ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਪੋਜੇਵਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਆ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਲਰਕ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਅੰਤਰ ਜਾਤੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਲਰਕ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰੰਗ ਗੋਰਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਰੱਜ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਵਾਲਾ, ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਵੱਧ, ਘੱਟ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਡਮ ਕਰਮਜੀਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਝੁਕਾਇਆ। ਮੇਰੇ ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਬੇਟੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਰੱਬ ਨੇ ਖੋਹ ਲਈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੱਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆਂ। ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਣ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਪਰਮਿੰਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ, ਮੇਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿੰਨਾ ਗਲਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਰਪੋਜ਼ਲ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਆਪ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਵਕਤ ਦੀ ਚਪੇੜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਆ। ਜੇ ਹੋ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਉ। ਮਈ ਦਿਵਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈ ਆਂ। ਉਸ ਨਾਲ ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਦਿਲ ਦਾ ਭਾਰ ਹੌਲਾ ਹੋ ਜਾਊਗਾ।” ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਉਹ ਬੜੀ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ, ਸ਼ਾਪ ਤੋਂ ਮਠਿਆਈ ਦਾ ਡੱਬਾ ਲੈ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਸਕੂਟਰੀ ਸਟਾਰਟ ਕਰਕੇ ਤੁਰ ਪਈ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਅੰਗਦ ਸਿੰਘ ਐੱਮ ਐੱਲ ਏ

ਹਾਊਸ, ਕੈਨਾਲ ਰੋਡ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ

ਫੋਨ 9915803554

ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ

ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ

ਜਿਹੜੇ 15 ਭਗਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮਾਲਾ ਦੇ ਅਮੁੱਲ ਮੋਤੀ ਬਣੇ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹਨ ਸਾਦਗੀ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 1416 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਧੁਆਨ ਵਿਖੇ ਜੱਟ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਾਂਕ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਦੇਉਲੀ ਤੋਂ 20 ਮੀਲ ਦੂਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਚਪਨ 'ਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਧੰਦੇ ਕਿਰਸਾਨੀ ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਚਾਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ। ਉਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰੁਚੀਆਂ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਇਕ ਮਹਾਨ ਭਗਤ ਬਣੇ। ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ 53 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਗਤ ਪੀਪਾ ਜੀ ਤੋਂ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਤੇ ਭਗਤ ਪੀਪਾ ਜੀ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਾਲ 1366 ਈ: ਤੋਂ 1467 ਈ: ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਗਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਭੀਮ ਸੈਨ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਧੰਨਾ ਐਸੇ ਹਮਰਾ ਨਾਉ ॥

ਭੀਮ ਸੈਨ ਰਾਜੇ ਕੇ ਗਾਉ ॥

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਜੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ਜੱਟ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਟ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ :

ਇਹ ਬਿਧਿ ਸੁਨਿ ਕੈ

ਜਾਟਰੇ ਉਨਿ ਭਗਤੀ ਲਾਗਾ ॥

ਮਿਲੇ ਪ੍ਰਤਿਪ ਗੁਸਾਈਆ

ਧੰਨਾ ਵਡਭਾਗਾ ॥

ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਪੂਜਾ

ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਇਕ ਵੱਡਾ ਮੌਜ਼ਾ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗਊਆਂ ਚਾਰਨ ਲਈ ਨਗਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉੱਥੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਵੀ ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਇੱਛਾ ਜਾਗ ਪਈ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪੰਡਿਤ ਤੋਂ ਇਕ ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤੇ ਵਾਰ- ਵਾਰ ਮੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ

ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਇਕ ਕਾਲਾ ਪੱਥਰ ਧੰਨੇ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਪੂਜਾ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੱਸੀ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਧੰਨਾ ਜੀ ਨੇ ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਗਵਾ ਕੇ ਫਿਰ ਆਪ ਭੋਜਨ ਖਾਣਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਧੰਨਾ ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤੇ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਠਾਕੁਰ ਭੋਗ ਨਹੀਂ ਲਾਵੇਗਾ, ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਮੂੰਹ 'ਚ ਅੰਨ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਬਾਲ-ਹੱਠ ਕਾਰਨ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਤੇ ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਸਵੀਂ ਵਾਰ 'ਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਬਾਬੂਬੀ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :-

ਬ੍ਰਾਮਣੁ ਪੂਜੈ ਦੇਵਤੇ

ਧੰਨਾ ਗਊ ਚਰਾਵਣਿ ਆਵੈ ॥

ਧੰਨੇ ਡਿਠਾ ਚਲਿਤੁ ਏਹੁ

ਪੂਛੇ ਬ੍ਰਾਮਣੁ ਆਖਿ ਸੁਣਾਵੈ ॥

ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੈ ਜੋ

ਇਛੈ ਸੋਈ ਫਲੁ ਪਾਵੈ ॥

ਧੰਨਾ ਕਰਦਾ ਜੋਦੜੀ

ਮੈਂ ਭਿ ਦੇਹ ਇਕ ਜੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ॥

ਪੱਥਰੁ ਇਕੁ ਲਪੇਟਿ ਕਰਿ

ਦੇ ਧੰਨੇ ਨੇ ਗੈਲ ਛੁਡਾਵੈ ॥

ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਨਾਵਾਲਿ ਕੈ

ਛਾਹਿ ਰੋਟੀ ਲੈ ਭੋਗੁ ਚੜ੍ਹਾਵੈ ॥

ਹਥਿ ਜੋੜਿ ਮਿਨਤਿ ਕਰੈ

ਪੈਰੀ ਪੈ ਪੈ ਬਹੁਤੁ ਮਨਾਵੈ ॥

ਹਉ ਭੀ ਮੁਹੁ ਨ ਜੁਨਾਲਸਾ

ਤੂ ਰੁਠਾ ਮੈ ਕਿਹੁ ਨ ਸੁਖਾਵੈ ॥

ਗੋਸਾਈ ਪਰਤਪਿ ਹੋਇ

ਰੋਟੀ ਖਾਹਿ ਛਾਹਿ ਮੁਹਿ ਲਾਵੈ ॥

ਭੋਲਾ ਭਾਉ ਗੋਬਿੰਦੁ ਮਿਲਾਵੈ ॥

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਰਚਨਾ-ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਆਸਾ ਰਾਗ 'ਚ ਤੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ 'ਚ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਕਈ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਰਮ-ਪੁਰਖ, ਅਛਲੀ, ਪ੍ਰਭੂ, ਧਰਟੀਧਰੁ, ਦਯਾਲ, ਕਰਤਾ, ਖਸਮੁ, ਪਰਮਾਨੰਦ, ਗੋਪਾਲ, ਮਨੋਹਰ ਦਮੋਦਰ ਆਦਿ। ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ 'ਚ ਉਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਉਹ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ 'ਚ ਪਲ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਤੇ ਕੱਛੂ-ਕੁੰਮੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੱਛੂ-ਕੁੰਮੀ ਆਪ ਪਾਣੀ 'ਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬਾਹਰ ਰੋਤ 'ਚ ਪਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਜੀ ਉਦਾਹਰਨ ਉਹ ਪੱਥਰ 'ਚ ਪਲ ਰਹੇ ਕੀੜੇ ਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ

ਪੱਥਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:-

ਜਨਨੀ ਕੇਰੇ ਉਦਰ ਉਦਕ

ਮਹਿ ਪਿੰਡੁ ਕੀਆ ਦਸ ਦੁਆਰਾ ॥

ਦੇਇ ਅਹਾਰੁ ਅਗਨਿ ਮਹਿ

ਰਾਖੈ ਐਸਾ ਖਸਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਕੁੰਮੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬਾਰੇ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਕੁੰਮੀ ਜਲ ਮਹਿ ਤਨ

ਤਿਸੁ ਬਾਹਰਿ ਪੰਖ ਖੀਰੁ ਤਿਨ ਨਾਹੀ ॥

ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਨੰਦ ਮਨੋਹਰ

ਸਮਝਿ ਦੇਖ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥

ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸੰਵਾਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਗੋਪਾਲ ਤੇਰਾ ਆਰਤਾ ॥

ਜੋ ਜਨ ਤੁਮਰੀ ਭਗਤਿ

ਕਰੰਤੇ ਤਿਨ ਕੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰਤਾ ॥

ਸਬਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਵਨ

ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਕੋਈ ਲਾਲਚ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਵਲ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਹਰ ਉੱਤਮ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਨਿੱਤ-ਪ੍ਰਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ

ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਦਾਲਿ-ਸੀਧਾ ਮਾਗਉ ਘੀਉ ॥

ਹਮਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰੈ ਨਿਤ ਜੀਉ ॥

ਪਨੀਆ ਛਾਦਨੁ ਨੀਕਾ ॥

ਅਨਾਜੁ ਮਾਗਉ ਸਤ ਸੀ ਕਾ ॥

ਗਊ ਭੈਸ ਮਗਉ ਲਾਵੇਰੀ ॥

ਇਕ ਤਾਜਨਿ ਤੁਰੀ ਚੰਗੇਰੀ ॥

ਘਰ ਕੀ ਗੀਹਨਿ ਚੰਗੀ ॥

ਜਨ ਧੰਨਾ ਲੇਵੈ ਮੰਗੀ ॥

ਭਗਤ ਜੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣਾ, ਭੁੱਖੇ-ਨੰਗੇ ਰਹਿਣਾ, ਧੁੱਪ-ਮੀਂਹ ਆਦਿ 'ਚ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣਾ, ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਫਿਰਨਾ, ਚੁੱਪ ਸਾਧਨਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਨ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਿਆਗੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਕੇਵਲ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਾਇਆ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਨੇ 'ਬਿਖ ਫਲ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੂਰਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਇਹ 'ਬਿਖ ਫਲ' ਮਿੱਠਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਚੰਗੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਬਿਖੁ ਫਲ ਮੀਠ ਲਗੇ

ਮਨ ਬਧੂਰੇ ਚਾਰ ਬਿਚਾਰ ਨ ਜਾਨਿਆ ॥

ਗੁਣ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਢਿ ਅਨ ਭਾਂਤਿ

ਜਨਮ ਮਰਨ ਫਿਰਿ ਤਾਨਿਆ ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖ ਕੇ ਮਨ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਰਤੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ-ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਪੰਨਾ 694-95 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਰਥਿਕ ਹੈ। ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ੈਲੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਸਾਧ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਬੀ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਜਨਿ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ 'ਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਧੇਰੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ੈਲੀ ਬਾਕੀ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਸ ਮਈ ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਮ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਸਦਕਾ ਉਹ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮਾਲਾ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਮੋਤੀ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਗਤੀ, ਸਾਦਗੀ, ਨਿਮਰਤਾ ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਕਾਰਨ ਧੰਨਾ ਜੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਧੰਨ- ਧੰਨ ਹੋ ਗਏ।

ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਭਗਤੀ 'ਚ ਹੋਏ ਲੀਨ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵੀ “ਧੰਨਾ ਸੇਵਿਆ ਬਾਲ ਬੁਧਿ” ਆਖ ਕੇ ਧੰਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧੰਨਾ ਭਗਤ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ-ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ। ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਉੱਚੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਉੱਠ ਗਏ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿਣ ਤੇ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ।

ਗੁਣ ਹੀਣ ਹਮ ਅਪਰਾਧੀ ਭਾਈ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਲਏ ਰਲਾਇ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਚੋਂ ਭਜਾਇਆ

ਲੇਖਕ - ਜਥੇਦਾਰ
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯੂ ਕੇ
ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ:
07989 927477

ਮੰਨੂ ਸਿਮ੍ਰਤੀ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲਸਾਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਜੋਂ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1920 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ।

1849 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਡੋਗਰਿਆਂ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਲੈਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸੀ, ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਬਹੁਪ੍ਰੀਏ ਭੇਖੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ, ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੀਰਾ ਵਰਗਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਛੁਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਕੇ ਗੁਲਾਮੀ ਵੱਲ ਧਕੇਲ ਦਿੱਤਾ। ਅਲੈਗਜੈਂਡਰ ਗਾਰਡਨਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ਾਲਸਾ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਨਿੰਦਨੀਯ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਰਨੈਲਾਂ ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਘਟੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਕਨਿੰਘਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਾਜਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਤੂ ਸਰਕਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੇ (ਡੋਗਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ) ਖੁਫੀਆ ਤੌਰ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

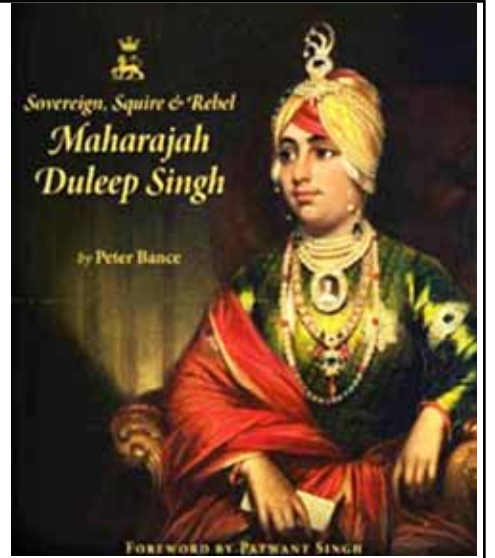
ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰਾਜ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨਾ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਤੇ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੇਸਤੋ-ਨਾਬੂਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਬਾਲਗ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸਾਈ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਬਾਈਬਲ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ 6 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਸਰਬਰਾਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਲੇ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 12 ਅਕਤੂਬਰ 1920 ਦੀ ਜਿਸ

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰਾਜ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨਾ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਤੇ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੇਸਤੋ-ਨਾਬੂਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਬਾਲਗ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸਾਈ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਬਾਈਬਲ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ 6 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਸਰਬਰਾਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਲੇ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਖ਼ਾਲਸਾਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਨਿਰਮਲੇ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਮਹੰਤਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਬਰਾਦਰੀ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ (ਅਕਤੂਬਰ 1920) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਏ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੇਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੱਠੂ ਹੰਕਾਰੇ ਹੋਏ ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਦੇਗ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਬਹਾਨਾ ਲਾਇਆ ਕਿ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰੀਤੀ (ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ) ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਦੇਗ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਮਹੰਤਾਂ ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਬਲਦੀ ਉੱਤੇ ਤੇਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਮਹੰਤਾ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਭੇਟਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਵਰਤਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਲਿਤਾਂ (ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਵਰਣ ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਅਖੌਤੀ ਸ਼ੂਦਰਾਂ) ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ (ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਛਕੀ) ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸੱਜ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਹਿਤਾਬ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤਖੱਲਸ (ਬੀਰ) ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ। ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਪੂਰਾ ਜਥਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ।

12 ਅਕਤੂਬਰ 1920 ਨੂੰ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਖ਼ਾਲਸਾ ਬਰਾਦਰੀ ਦਾ ਜੱਥਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਦੇਗ ਲੈ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਾਵਾ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਨਾਲ ਆਏ। ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਏ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਨਿਰਮਲੇ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਹਿੰਦੂ ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਵੀ ਦੇਗ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਖ਼ਾਲਸਾ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਜੇ ਸਿੰਘ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਭਾਵ ਦਲਿਤ ਹਨ ਤੇ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਦੇਗ ਦੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਰਦਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਉੱਘੇ ਪੰਥਕ ਆਗੂ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਝੁੱਚਰ ਵੀ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੁਜਾਰੀ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਤੇ ਹਰ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹਰ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਤੇ ਉਸਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਉੱਪਰ ਚੱਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕੁੱਲ ਕਿਰਤ ਕਰਮ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕੇਵਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦਲਿਤ ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਦੀ ਵਰਣ ਵੰਡ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਛੱਕ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਰ ਦਲਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਖ਼ਾਲਸਾ ਬਰਾਦਰੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਦੇਗ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ

ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਝੁੱਚਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਮਹੰਤਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਨੇ ਖ਼ਾਲਸਾਈ ਰੋਹਬ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਵਾਂਗੇ, ਜੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾਈ ਅੰਦਾਜ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਮਹੰਤ ਠਠੰਬਰ ਗਏ ਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਵਿਧੀ ਪੂਰਵਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਆਇਆ,

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੩ ਦੁਤਕੀ ॥
ਨਿਗੁਣਿਆ ਨੇ ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਲਏ
ਭਾਈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਲਾਇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਉਤਮ ਹੈ
ਭਾਈ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਇ ॥
ਗੁਣ ਹੀਣ ਹਮ ਅਪਰਾਧੀ
ਭਾਈ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਲਏ ਰਲਾਇ ॥

ਗੁਰੂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕੜਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਦੇਗ ਅਭੇਦ ਵਰਤਾਈ ਗਈ। ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸਿਦਕੀ ਮਨਾ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਫੁਰਮਾਨ ਅਤ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੌਕੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁਕਮ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵੇਖ ਕੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਖਿਸਕਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਖਿਸਕ ਗਏ। ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਕੀ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀ ਇਥੋਂ ਵੀ ਪਤਰਾ ਵਾਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ,

ਚਲਾਣ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਕੂਟਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਂਦ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਲੇਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੀਰੀਅਡ ਖੁਸ਼ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਤਿੰਨੋਂ ਜਣੇ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ 'ਚ ਸਕੂਟਰ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਨਾਕੇ ਤੇ ਖੜੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਲਾਣ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਤਰਲੇ ਮਿੰਨਤਾਂ ਪਾਏ ਪਰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਨਾ ਸੁਣੀ ਤੇ ਸਕੂਟਰ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਹੱਥ ਥਾਣੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਬੀਤੀ ਦੱਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਨਾ ਚਲਾਣ ਕੱਟਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋ ਮੁਹਤਬਰ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਲਏ ਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਕਿਹਾ ਜਨਾਬ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਸਕੂਟਰ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿਉ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਇੰਗਲੀ ਪਲੀਗੜ੍ਹੀ 'ਚੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਸਾਹਿਤ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਨਾਬ ਫਿਰ ਸਕੂਟਰ ਕਿਵੇਂ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਮਾਤੜ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਗ਼ੈਰਾ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

★ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ★

ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇਤਾ ਦਾ ਨਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਡੀ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਤੋਂ ਲਿਖਵਾ ਲਿਆਉਣ ਸਕੂਟਰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਪੈ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਨੱਠ ਭੱਜ ਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਸਰੇ ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਜਾ ਕੇ ਡੀ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਤੋਂ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਲੈ ਆਂਦਾ, ਥਾਣੇ ਜਾ ਕੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਟਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਚਤੁਰ ਹਵਾਲਦਾਰ ਨੇ ਝੱਟ ਕਿਹਾ, “ਭਈ ਏਨੀ ਜਲਦੀ ਸਕੂਟਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ, ਅਜੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਗਜ਼ ਬਾਰੇ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਾਹਰ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਗਏ ਹਨ ਨਹਿਰ ਕੇ ਆਇਉ।”

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਆਖਿਰ ਇੱਕ ਵਾਕਿਫ ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਸਕੂਟਰ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਲੀ ਤੇ ਕੁਝ ਰਖੋ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਝੱਟ ਪੱਟ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਵਾਲਦਾਰ ਵੱਲ ਵਧਾਇਆ। ਹਵਾਲਦਾਰ ਨੇ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਫੜਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਚਤੁਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਉਏ ਮੁੰਡਿਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਕੂਟਰ ਦੇ ਦਿਉ ਭਈ। ਨਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਵਾਲਦਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਛਾਂ ਤਾਅ ਤਾਅ ਦੋਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਭਈ ਦੋ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਸਕੂਟਰ ਕਿਵੇਂ

ਸੰਭਾਲਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣਾ, ਸਕੂਟਰ ਕਦੀ ਅੰਦਰ ਕਰਨਾ ਕਦੀ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਕੜਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਬੰਦੇ ਦੇ। -ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ

ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ

ਵੇਟਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਕਈ ਯਾਤਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੇ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਮੋਬਾਈਲਧਾਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਹੈ?”

“ਹੈ! ਆਹ ਵੇਖੋ!” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਕੱਢ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ।

“ਵਾਹ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦਾ! ਐਨਾ ਮਹਿੰਗਾ ਫੋਨ! ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ? ਯਾਨੀ ਵੀਡੀਓ ਵੇਖਣ, ਸਰਚ ਕਰਨ, ਚੈਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ?”

“ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਫੋਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।”

“ਓਹ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ!”

ਗੋਵਿੰਦ ਸ਼ਰਮਾ

ਨੋਟਾਂ ਤੇ ਫੋਟੋ

ਨੋਟਾਂ ਤੇ ਕੀਹਦੀ ਫੋਟੋ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕੀਹਦੀ ਨਹੀਂ - ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਕਹਿੰਦਾ, “ਨੋਟਾਂ ਤੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੋਵੇ।” ਦੂਜਾ ਕਹਿੰਦਾ, “ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਮੋਢੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਬੇਦਕਰ ਜੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।” ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੋਲਿਆ, “ਜੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਾ! ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੀ ਫੋਟੋ ਨੋਟਾਂ ਤੇ ਹੋਵੇ।” ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੀਤ ਵੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ-“ਤੇਰੀ ਫੋਟੋ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭਗਤ ਸਿਆਂ ਲੱਗਦੀ ਨੋਟਾਂ ਤੇ...।” ਗੱਲ ਕੀ ਜਿੰਨੇ ਨੇਤਾ, ਓਨੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ; ਯਾਨੀ ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ, ਓਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ।

ਇਕ ਚੈਨਲ ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਰਾਇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਜਨਤਾ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੁਝ ਬੋਲੇ ਕੋਈ ਕੁਝ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੀ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੱਕਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ “ਨੋ ਕੁਮੈਂਟਸ” ਕਹਿ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ- “ਜਨਾਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨੋਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ...।”

-ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ

39 ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਬਾਕੀ

ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਜਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 17 ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਨਵੰਬਰ 1920 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕੱਤਰਤਾ ਬੁਲਾ ਕੇ 175 ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਰਹਿਤਵਾਨ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੁਣ ਲਈ ਗਈ। ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਭੇਖੀ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪੰਥ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਹੰਤਾਂ ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗੀ। ਮਿਸਟਰ ਕਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਾਹੌਰ ਨੇ ਇੱਕ ਫਿਰਕੂ ਪੱਥਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਮਹੰਤਾਂ ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਹਕੂਕ ਨੂੰ ਤਸਲੀਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹੰਤ ਪੁਜਾਰੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ। (ਨੋਟ: ਸਮੇਂ ਦੇ ਰੰਗ ਦੇਖੋ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਪੰਥ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਹਨ।) ਦੋਵੇਂ ਪਿਰਾਂ ਖੂਨ ਡੋਲਵੇਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਤਰ ਆਈਆਂ। ਮੋਰਚੇ ਲੱਗੇ, ਸਾਕੇ ਵਰਤੇ, ਛਵੀਆਂ ਡਾਂਗਾਂ ਵਰੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ 500 ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅੰਗਰੀਣ ਹੋ ਕੇ ਨਕਾਰਾ ਹੋਏ, 30 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਝੱਲੀਆਂ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਭਰੇ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਿਦਕ ਰੰਗ ਲਿਆਇਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪਿੱਛੇ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ। 21 ਫ਼ਰਵਰੀ 1921 ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਕਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਨੂੰ ਰੜੇ ਮੈਦਾਨ ਫੜਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਜੋ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘੋਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਕੇ 19 ਜਨਵਰੀ 1922 ਈ. ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਜੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਤੀਜੀ

ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ ਤੇ ਗੰਗਸਰ ਜੈਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਰ ਖਾ ਕੇ ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 21 ਜਨਵਰੀ 1925 ਈ. ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਦਾ ਖਰੜਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਤਸਲੀਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਇਉਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆੜ ਲੈ ਕੇ ਸਨਾਤਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ(ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ) ਵਾਲੇ ਮਹੰਤਾਂ ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਠੋਕਦੀ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਨਵੇਂ ਐਕਟਰ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਸਿਰਜੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 1925 ਨੂੰ ਬੁਲਾਈ। ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਤਿੰਨ ਤਰਮੀਮਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

੧. ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਰਹਿਣ।

੨. ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ।

੩. ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਧਰਮ ਵਿੱਦਿਆ ਤੇ ਦਾਨ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਬਿੱਲ 9 ਜੁਲਾਈ 1925 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਪਾਸ

ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ 29 ਜੁਲਾਈ 1925 ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ 1 ਨਵੰਬਰ 1925 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ।

ਨੋਟ: ਇੰਨੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਬਣੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 1996 ਦੀ ਮੋਗਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਦਹਾੜ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਕ ਸਟੇਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ 2 ਦਸੰਬਰ 2024 ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕਰਕੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਫੈਸਲਾ ਕੌਮ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਕਿਵੇਂ ਵਿਢਣੀ ਹੈ ?

*****

ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰਿਆ ?

ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕਈ ਅਣਛੋਹੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਖੁਲਾਸਾ • ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 87 ਦਿਨ ਓਡਵਾਇਰ ਦੇ ਘਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ

ਜਲੰਧਰ-ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ 1919 ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਜੱਲਿਆਵਾਲਾ ਬਾਗ 'ਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਸੈਂਕੜੇ ਨਿਰੋਪਦ੍ਰਿਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿਲ ਕੰਬਾਊ ਘਟਨਾ ਦੇ 21 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲੰਡਨ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ 13 ਮਾਰਚ 1940 ਨੂੰ ਭਰੀ ਸਭਾ 'ਚ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਰੱਸਾ ਚੁੰਮਣ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਜੋ ਹਾਲੇ ਤਕ ਅਣਛੋਹੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਵਰਲਡ ਕੈਸਰ ਕੇਅਰ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ।

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਲੰਡਨ ਤੋਂ 200 ਮੀਲ ਦੂਰ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਰੰਗਟਨ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਕਰੀਬ ਤੇ ਬਖਤਾਵਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਬ 1930 ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਲੰਡਨ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿੰਡ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੱਲਿਆਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੁੱਜਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸੰਨ 1937 ਦੇ ਗੇੜ 'ਚ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਕਰੀਬ ਤੇ ਬਖਤਾਵਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਬ ਕੋਲ ਪੁੱਜੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕੰਮ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਪੈਂਡ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਇਆ ਹੈ। ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਖਤਾਵਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇਖ ਦੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਅਖਬਾਰ 'ਚ ਆਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਲਦ ਹੀ ਉਹ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰਖੀ ਬਣੇਗਾ।' 13 ਮਾਰਚ 1940 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ।

87 ਦਿਨ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਦੇ ਘਰ ਘੋੜਿਆ ਦੀ ਕੀਤੀ ਦੇਖਭਾਲ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਦੇ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ 'ਚ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਥੇ ਕੰਮ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਓਡਵਾਇਰ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਲੱਗੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਦਿਨ ਓਡਵਾਇਰ ਦੀ ਡਾਕ ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਦੇ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੱਤਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਾਕ ਘਰ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵੇਲੇ ਦੇਖ ਲਿਆ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਇੰਡੀਆ 'ਚ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਾਰੰਗਟਨ ਤੋਂ ਲੰਡਨ ਤਕ 200 ਮੀਲ ਦਾ ਸਫਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਥੇ ਪੁੱਜ ਗਏ।

ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰਨ ਮਗਰੋਂ 7 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਕਰੀਰ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਂਬਰਿਜ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਡਾਇਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਅੰਦਰ ਭਰੀ ਸਭਾ 'ਚ ਜਾਣ ਲਈ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗ-ਰੂਪ ਤੇ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪੂਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਹਾਲ ਅੰਦਰ ਮੰਚ ਦੇ ਐਨ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਚ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਦੇ ਸੀਨੇ 'ਚ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗੀਆਂ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਜਿੰਦਾਬਾਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾ ਕੇ ਜੱਲਿਆਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ। ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਲ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ

'ਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਾਂਸੀ ਵੇਲੇ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਕਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਢੱਕਿਆ ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਰੱਸਾ ਵੀ ਖੁਦ ਗਲ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਗੰਢ ਲਾਈ ਸੀ।

8 ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਖੁਲ੍ਹਾਇਆ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 13 ਮਾਰਚ 1940 ਨੂੰ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਦਾ ਮੰਚ ਵਾਲਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ 8 ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਪਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਲ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਵੱਸ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਵੰਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ, ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਖੁਲ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਖੁਲ੍ਹਾਇਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਜਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਨਕਲਾਬ ਜਿੰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਮਾਮਲਾ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਦੀ ਢੱਡਰੀਆਂਵਾਲਾ ਦੇ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ-
ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਰਚਾਂਦ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡਰੀਆਂਵਾਲਾ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਰਚਾਂਦ ਸਿੰਘ ਖਿਆਲਾ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ 19 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨਡਾਲਾ ਵਿੱਚ ਢੱਡਰੀਆਂਵਾਲਾ ਦੇ ਭੇਰੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਮੌਕੇ ਢੱਡਰੀਆਂਵਾਲਾ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ।

ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ

ਸੰਬ:9463132719

ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਭੋਜਨ ਦਾ ਥਾਲ (ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰਕੇ) ਸਜਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡਮੁੱਲੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਣ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਣ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇੱਕ ਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ, ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਉੱਚਕੋਟੀ ਦੇ ਕਵੀ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੀ ਹੈ ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਥ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਸਮਸਰ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਧਾਰਣੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਕਮਾਲ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਇਸ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਥਾਲ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਤ (ਉੱਚਾ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਆਚਰਣ) ਸੰਤੋਖ (ਦੁਨਿਆਵੀ ਦਾਤਾਂ ਤੋਂ ਤ੍ਰਿਪਤੀ) ਅਤੇ ਵੀਚਾਰ (ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਨਾਮ ਵੀ ਪਰੋਸਿਆ ਹੈ। ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਰੱਜ ਲਈ ਸਜਾਏ ਇਸ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਥਾਲ ਬਾਬਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਸ ਆਤਮਿਕ ਭੋਜਨ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਚਾਵੇਗਾ ਭਾਵ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਵੇਗਾ ਉਸ ਦਾ ਲੋਕ ਸੁਖੀਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

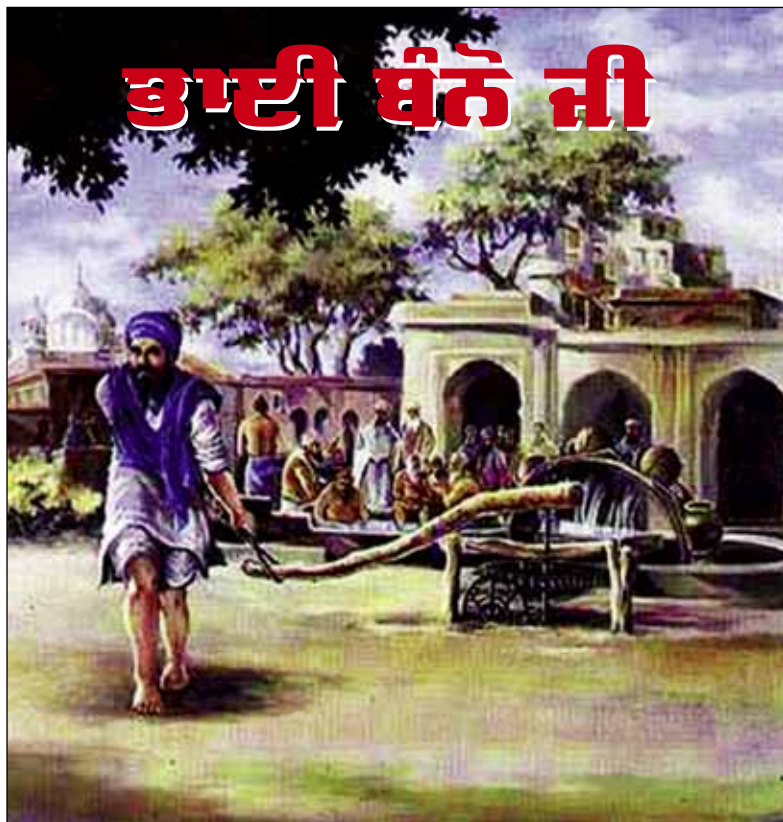
ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਥਾਲ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਜਿਥੇ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮਤਰੀਨ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਉੱਥੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਨਗਰ ਖਾਰਾ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਅਦਿ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ ਹੈ।

ਪੰਜਵੇਂ ਨਾਨਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ 13 ਸੰਮਤ 1615 ਬਿਕ੍ਰਮੀ (30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1558 ਈ.) ਨੂੰ ਭਾਈ ਬਿਸ਼ਨ ਚੰਦ/ਦੇਵ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਪਿੰਡ ਖਾਰਾ ਮਾਂਗਟ (ਗੁਜਰਾਤ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈਆ (ਖੱਤਰੀ) ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਭਾਈ ਫੇਰੂ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਹਰੀ ਜੀ ਸਨ। ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਉਹ ਸਿਰਫ ਨਾਮ ਦਾ ਹੀ ਖਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਅਤਿ ਦਾ ਖਾਰਾ ਸੀ। ਪੀਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ।

ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਦਾ ਵਿਆਹ ਚੇਤ ਸੁਦੀ 7 ਸੰਮਤ 1933 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਮਾਨੋ ਚੱਕ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਦਿਆਲ ਚੰਦ ਸਾਵੜਾ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੁਰੰਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਰੱਜੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਨੇਕ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸੁਆਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮਾਈ ਰੱਜੀ ਪਰਦੇ ਕੱਜੀ' ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੁਰੰਗੀ ਉਰਫ਼ ਬੀਬੀ ਰੱਜੀ ਹੀ ਸੀ।

ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਦੇ ਘਰ ਅੱਠ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ-ਮੱਲ, ਟੱਲ,

ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ

ਤਾਰਾ, ਦਵਾਰਕਾ, ਲੱਖੂ, ਬੱਖੂ, ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਬੱਧੂ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਪਰ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਬਿਰਤੀ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਪੰਨ-ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਆਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਟਿੱਕ ਸਕਦੀਆਂ। ਪੁੱਤਰ ਬਾਪੂ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਝ ਗਏ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਾਜੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਜਦੋਂ ਸੰਮਤ 1645 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੋਂ ਦੇ ਹੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਮਨ ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਤਨ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗਾ ਕੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਗਨ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਦੀ ਦੇਣ ਕਾਬਲ-ਏ-ਤਰੀਫ਼ ਹੈ। ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਖਾਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇੱਕ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣਾਈ ਜਿਥੇ ਬੈਠਕੇ ਉਹ ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਆਖੰਡ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਨੂੰ ਰੱਜਵਾਂ ਮਾਣ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲਤਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬ੍ਰਹਮ-ਭੋਜ (ਲੰਗਰ) ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ। ਪੁਰਾਤਨੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਕੁੱਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਭੋਜ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਥਾਲ ਕਿਸੇ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੂੰ ਛਕਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਹ ਥਾਲ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ

ਪੁਸਤਕ 'ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੇ ਅਧਿਆਇ ਛੇਵੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੀ ਹੈ:-

‘ਹਮਰੇ ਪੁੱਹਿਤ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ॥

ਸਭ ਸੰਗਤਿ ਤੁਮ ਸਤਿ ਕਰਿ ਮਾਨੋ ॥

ਚਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਅਤੇ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਾਣੀ (ਪੋਥੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ) ਰਚ ਕੇ ਸਾਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਇੱਕ ਵੱਡ-ਅਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਰੱਬੀ-ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਖਰੀਆਂ ਉਤਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਭਗਤਾਂ, ਭੱਟਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਵੀ ਸੀ। ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਤਾ ਵਾਲੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰਾਮਸਰ ਨਾਮ ਦੇ ਇਕਾਂਤਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼-ਕਲਮ ਮੰਗਵਾਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ/ਬਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ ਦਾ ਇਹ ਕਾਰਜ ਲਗਭਗ ਪੰਦੇ ਕੁ ਦੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬੀੜ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਜਿਲਦ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਜੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਖਾਰੇ ਵਾਲੇ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਗਰ ਅਜੇ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਵੱਸਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜਿਲਦਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਇਸ ਬੀੜ (ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਂਚੀਆਂ ਦੇ

ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਖਾਰੇ ਲੈ ਜਾਉ ਅਤੇ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਜਿਲਦ ਬੰਨ੍ਹਵਾ ਲਿਆਉ।’

ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਚਨ ਨੂੰ ਸਤਿ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਬੀੜ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਤਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵੀ ਲੈ ਲਈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਲਈ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਖਾਰੇ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਏ। ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਇਕਾਂਤ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਕਾਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਅ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਗਰ ਖਾਰੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਲਾਹੌਰ ਮੁੜਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਦੇ ਓਦਮ ਸਦਕਾ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੀੜ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਹੜੀ ਖਾਰੇ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਖਾਰੀ ਬੀੜ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਜਿਲਦਸਾਜ਼ ਤੋਂ ਦੋਵਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਬੀੜਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਜਿਲਦਾਂ ਬੰਨ੍ਹਵਾ ਲਈਆਂ।

ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਬੀੜਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀੜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ‘ਭਾਈ ਬੰਨੋ, ਅਸੀਂ ਅਦਬ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੀੜ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਉਤਾਰਾ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਇਹ ਬੀੜ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਬਚਨ ਅਟੱਲ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ 17ਵੀਂ ਅਤੇ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਇਸ ਬੀੜ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਉਤਾਰੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ/ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਲੀ ਬੀੜ (ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਨੂੰ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀ (ਖਾਰੀ) ਬੀੜ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਉਹ ਬੀੜ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਖਾਰੇ ਮਾਂਗਟ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਬੀੜ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਰਹੀ।

ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਗਰ ਬੜੌਤ ਵਿਚ ਆ ਵੱਸਿਆ। ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਬੀੜ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੀ ਹੈ।

*****

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਮੈਦਿਕ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਸ਼ਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ):- ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਮੈਦਿਕ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਸਮੈਦਿਕ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ

ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਹਾਈ ਸਟਰੀਟ ਨੂੰ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਜਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਭਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ, ਗੱਤਕਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜੀਵੰਤ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ

30,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਜਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੱਤਕਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਇੱਕ ਹਾਈਲਾਈਟ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਮਾਰਸ਼ਲ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਕਲਾ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਮੈਦਿਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਭਾਰੀ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ,

ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਚਮਕਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਦਿਲੋਂ ਪੰਨਵਾਦ ਸਾਰੇ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ, ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮੈਦਿਕ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਤੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਦਿਨ ਬਣਾਇਆ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸੈਂਡਵੈੱਲ ਕੌਂਸਲ, ਵੈਸਟ ਮਿਡਲੈਂਡਜ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਜਸ਼ਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

35 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਦੀਆਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਫੇਰੀ ਤੇ 'ਭਾਈ ਕਾਦੀਆਂ' ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਗੁਜ਼ਰੇ 35 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਂ ਕੀਤੀ ਸਾਂਝੀ

ਲੈਸਟਰ-(ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਡੇ)-35 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜਿਲੇ ਦੇ ਕਸਬਾ ਕਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਦੀਆਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਚ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਈ ਉੱਥੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਗੁਜ਼ਰੇ 35 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਵੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਕਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸਨ ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦਾਦੀ ਨੇ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਤੇ ਪਾਲ ਪੋਸ਼ ਕੇ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਉਹ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਐਲਬਮ ਲੱਭੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਣੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦੇ ਅਤੇ ਦਾਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਨਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਚ ਆਏ ਹੜਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰ ਵਜੋਂ ਆਰੰਭੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਪਟਿਆਲਾ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆ ਭਾਈ ਕਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਉਸਦੇ ਨਾਨਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਕਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਗੀ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ। ਭਾਈ ਕਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਕਰਵਾਇਆ। ਭਾਈ ਕਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਉਹ ਰਾਤ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਰਾਤ ਸੀ। ਭਾਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਦੀਆਂ ਇੰਨੀ ਦਿਨੀ ਆਪਣੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਚ ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼

ਓ ਵੱਡੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਇਆ ਗੁਰਵਿੰਦਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ - ਅਮਰੀਕਾ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਡਿਊਲ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ. ਜੀ. ਪੀ. ਗੌਰਵ ਯਾਦਵ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ

ਕਾਊਂਟਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਡਿਊਲ ਦਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗੁਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਪੁਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦੋਵੇਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਹਨ। ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਦਾ ਸਾਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ ਹੈ, ਜੋ 2020 ਦੇ ਐੱਸ.ਟੀ.ਐੱਫ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2022 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹਰਦੀਪ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਥਿਆਰ ਤਸਕਰੀ ਗਿਰੋਹ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਐਸ. ਐਸ. ਓ. ਸੀ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਕੌਣ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ?

○ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਉਂ ਠਹਿਰਾ ਰਹੇ ਹਨ ? ○ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ !

ਬੀਸੀ-ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ (ਕੈਨੇਡਾ), ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਫਿਰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਭੰਨਤੋੜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੀਐਚਸੀਸੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਹਿੰਦੂ ਬੈਂਬਰ ਆਫ਼ ਕਾਮਰਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੀਐਚਸੀਸੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੀਐਚਸੀਸੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਕੇ ਭੰਨਤੋੜ ਕੀਤੀ। ਸੀਐਚਸੀਸੀ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਨਫ਼ਰਤ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੰਦੂਵੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਡੈਨੀਅਲ ਬੋਰਡਮੈਨ ਨੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਮੰਦਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਮੰਦਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੈਮਰਾ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਰਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ 3 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ।

ਡੈਨੀਅਲ ਨੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਪਾ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਹਨ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਨੇ ਰੌਸ ਸਟਰੀਟ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਨਾਅਰੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਭੰਨਤੋੜ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਰਜੈਂਟ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸਟੀਵ ਐਡੀਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਚਲ ਰਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਡਰ ਅਤੇ ਅਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਰਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਪਸੀ ਸਮਰਥਨ ਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦ ਦੀ ਕੜੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਿਧ ਪੱਤਰਕਾਰ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬੜੀ ਦੁਖਦਾਈ ਅਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਆਪਣੇ ਜਾਹੇ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਹਰ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਪੱਖੀ' ਨਾਅਰਿਆਂ ਅਤੇ ਤੋੜਭੰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰਾਂ ਸਰੀ ਦੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਮੰਦਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਨਾਅਰੇ ਅਤੇ ਤੋੜਭੰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮੀਡੀਏ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਰ ਹੋਈਆਂ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰੇ' ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ। ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਬਣਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸੂਝ ਬੂਝ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਸੋਚਣ ਵਾਲਾ ਪੱਖ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ (ਸਰੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ) ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਅਰੇ ਕਿਸੇ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਾਹਰ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਦਨਾਮੀ ਖੁਦ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜੀ ਕਰਨਗੇ ? ਇਹ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਅਤੇ ਸਰੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਵੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਇਹ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਮਿਥ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਤੋੜਭੰਨ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਉਥੋਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿੱਧ ਹੋਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਓਂਟੇਰੀਓ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਝੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਭਾਰਤ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ

ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਚੰਦਰਾ ਆਰਿਆ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ 'ਤੀਜੀ ਧਿਰ' ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਰੀ ਦਾ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੋਵੇਂ ਅਸਥਾਨ, ਭਾਰਤੀ ਸਿਫਾਰਤਖਾਨੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਏ ਵੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ; ਖਾਸ ਕਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਤੋੜਭੰਨ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਐਕਟਵਿਸਟ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਾ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਵੈਸਾਖੀ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਦਿਹਾੜੇ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਜਾਂਚ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੰਜਮ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਫਰਮ ਮਾਲਕ 80 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਸਮੇਤ ਫੜਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਕੰਟਰੋਲ ਬਿਊਰੋ (ਐੱਨਸੀਬੀ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ੋਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਣਾਨਾ ਕੋਲੋਂ 80 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਐੱਨਸੀਬੀ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੌਸ਼ਿਕ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮ ਖੋਲ੍ਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਗਲਤ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫਰਮ ਖੋਲ੍ਹੀ ਸੀ।

ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਐਲਬਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ

ਮੌਤ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੁਪਾਲ

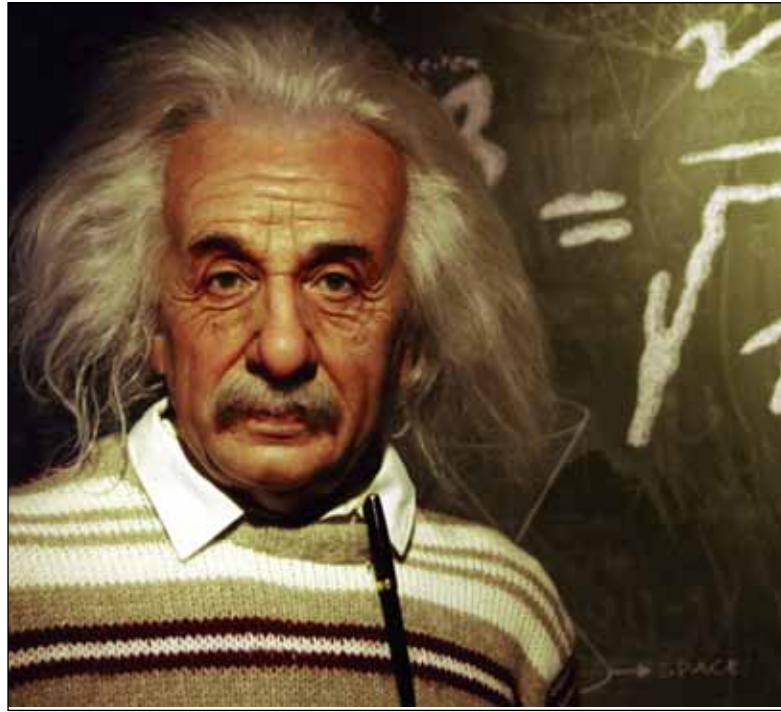
9814715796

ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਨਾਮ ਹੈ ਐਲਬਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਪੇਖਤਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ 26 ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ :- ਐਲਬਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਦਾ ਜਨਮ 14 ਮਾਰਚ 1879 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਹਰਮਾਨ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਪੌਲੀਨ ਕੋਚ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਉਲਮ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਰੁਚੀ ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਵੱਲ ਸੀ। 5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੰਪਾਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਦਿਸ਼ ਬਲਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। 1896 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਪੌਲੀਟੈਕਨਿਕ ਜ਼ਿਊਰਿਖ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਤੋਂ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ 1900 ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ 1905 ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਜ਼ਿਊਰਿਖ ਤੋਂ ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ. ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਨੌਕਰੀ ਬਰਨ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੇਟੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਸਦੇ ਦੋ ਵਿਆਹ ਹੋਏ। ਪਹਿਲਾ ਮੇਲੇਵਾ ਮਾਰਿਕ (1903 ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ 1919 ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ) ਨਾਲ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਐਲੀਸਾ ਆਈਨਸਟਾਈਨ (1919 ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਅਤੇ 1936 ਵਿੱਚ ਮੌਤ)। ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸਨ।

ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜਾਂ :- 1905 ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਕਰਮਾਤੀ ਸਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਚਾਰ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਵਾਏ। ਪਹਿਲਾ ਪੇਪਰ ਫੋਟੋਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਇਫੈਕਟ ਤੇ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਣਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਆਂਟਾ ਜਾਂ ਫੋਟੋਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਆਂਟਮ ਥਿਊਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਿਆ। ਇਸੇ ਖੋਜ ਕਾਰਨ 1921 ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਬ੍ਰਾਊਨੀਅਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਇੱਕ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚ ਲਟਕਦੇ ਕਣਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਸੀ। ਤੀਸਰਾ ਖੋਜ ਪੱਤਰ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਥਿਊਰੀ ਆਫ ਰੇਲਾਟੀਵਿਟੀ ਬਾਰੇ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁੰਜ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਸਮੀਕਰਣ ਸੀ। ($E=mc^2$)। ਇਹ ਸਾਰੀ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਸੀ ਕਿ ਮਾਦੇ ਨੂੰ ਊਰਜਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਨੂੰ

ਮਾਦੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੌਥਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਇਹ ਆਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪੁੰਜ ਨੂੰ ਊਰਜਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਬੰਬ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ।

ਜਨਰਲ ਥਿਊਰੀ ਆਫ ਰੇਲਾਟੀਵਿਟੀ :- 1915 ਵਿੱਚ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਥਿਊਰੀ ਆਫ ਰੇਲਾਟੀਵਿਟੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹੀ ਜਨਰਲ ਥਿਊਰੀ ਆਫ ਰੇਲਾਟੀਵਿਟੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂਤਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਕਰਤਾ (curvature of spacetime) ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਿਊਟਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਆਏ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣਾ ਕਾਫੀ ਅੱਖਾ ਲੱਗਿਆ। ਇਹ ਥਿਊਰੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਘਟਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਪੁੰਜ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਹੌਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਚਾਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤੇਜ ਚੱਲੇ, ਉਸ ਲਈ ਸਮਾਂ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸਤੋਂ ਵੀ ਤੇਜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਕਤ ਲੱਗਿਆ, ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਕਿਥੋਂ ਸਮਝ ਆਉਣੀ ਸੀ। 1919 ਦੇ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਮੁੜਨਾ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਮਿਲੀ। ਇਸਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਉਸਨੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਬੋਸ ਅਤੇ ਸਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ, ਅਤੇ ਇੱਕਲਿਆਂ ਵੀ।

ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਦੇਣ :- ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਦਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ

ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਉਹ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਨਾਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਤੇ ਉਸਨੇ ਜਰਮਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਉਚੇਰੀ ਖੋਜ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਦੇਣ :- ਭਾਵੇਂ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਸੀ, ਉਸਨੇ 1939 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਡੀ. ਰੂਜਵੈਲਟ ਨਾਲ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਖੋਜ ਲਈ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਨਹਟਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਿਆਂਦਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਛਤਾਵਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਕੰਮ :- ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਯਹੂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਸਟੇਟ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। 1952 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 1955 ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਖੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਸਪੂਤ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿੱਛੜ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਕੁਆਂਟਮ ਫਿਜ਼ਿਕਸ, ਕੌਸਮੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਐਸਟਰੋ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਯਾਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਿਲਚਸਪ ਕਿੱਸੇ

* ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ

ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ।

- * ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਵਾਇਲਨ ਵਜਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਸਨੇ ਮਾਹਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਹੋਣਾ ਸੀ।
- * ਉਸ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਰਮਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਫੇਰ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਿਆ।
- * ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸਧਾਰਣ ਪਹਿਰਾਵੇ ਕਰਕੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਵਧੀਆ ਤਿੰਨ ਕੋਟ ਪੈਂਟ ਉਸਦੇ ਅਟੈਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ। ਹਰੇਕ ਤੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਲਈ ਹੈ, ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਂ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਤਿੰਨੋਂ ਸੂਟ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਏ ਸਨ। ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਸੂਟ ਘਰੋਂ ਪਾ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਆਇਆ ਸੀ।
- * ਉਸਦੀ ਬਿਰਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੀ। ਉਹ ਆਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਰੱਬ ਨਹੀਂ ਵੀ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਦਿਲ ਦੀ ਪਾਈਪ ਦੀ ਸਰਜਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ, ਉਸਨੇ ਸਰਜਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਬਨਾਵਟੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।”
- * ਉਸਦੀ ਰੇਲਾਟੀਵਿਟੀ ਥਿਊਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦੀ। ਉਸਨੇ ਹਾਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਗਰਮ ਭੱਠੀ ਕੋਲ ਬੈਠੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 10 ਮਿੰਟ ਵੀ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਾਂਗ ਲੱਗਣਗੇ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲੜਕੀ ਕੋਲ ਬੈਠੋ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਵੀ 10 ਮਿੰਟ ਹੀ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਹੀ ਰੇਲਾਟੀਵਿਟੀ ਹੈ।”
- * ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਚੈਪਲਿਨ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ, ਫੇਰ ਵੀ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਦੇ, ਪਿਆਰਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਕਵਿਤਾ

ਯਾਰ ਤੇਰੀ ਬਹਾਰ ਵਿਚੋਂ
ਯਾਰਾ! ਤੇਰੀ ਬਹਾਰ ਵਿਚੋਂ
ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ
ਸੁਗੰਧੀ ਦਾ ਕੋਈ ਫੁੱਲ ਖਿੜਿਆ ਸੀ
ਆਸ ਦੀ ਕਲੀ ਕੋਈ ਮੁਸਕਰਾਈ
ਕੋਈ ਭੰਵਰਾ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਿਆ
ਕਾਲੀ ਤਿੱਤਲੀ ਕਲੂਟੀ
ਡਬਡਬਾਈ ,ਬੁੜਬੁੜਾਈ
ਹਾਂ ਯਾਰਾ!
ਐਸਾ ਕੋਈ ਤੂਫਾਨ ਵੇਖਿਆ
ਜੋ ਬਹਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ
ਕਲੀਆਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਲੈ ਗਿਆ
ਪਤਝੜ ਦਾ ਮੌਸਮ ਦੇ ਗਿਆ
ਯਾਰਾ! ਤੇਰੀ ਬਹਾਰ ਵਿਚੋਂ
ਆ ਰਹੀ ਸੀ
ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਚਾਵਲਾ

ਬੋਲ ਪੰਜ ਆਬਾਂ ਦੇ

ਮੋਹ, ਮੁਹੱਬਤ, ਜਿਗਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ,
ਜਦੋਂ ਫੁਹਦਾ ਏ ਜਜ਼ਬਾਤਾ ਨੂੰ,
ਰਿਮ-ਝਿਮ ਬਾਰਸ਼, ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੂਰਜ,
ਜਿਵੇਂ ਕੋਇਲ ਕੂਕੇ ਪ੍ਰਭਾਤਾਂ ਨੂੰ।

ਜਿਹੜੇ ਬੋਲ ਨਾਲ ਸਕੂਨ ਮਿਲਦਾ ਸੀ,
ਕਈ ਵਾਰ ਉਹੀ ਬੋਲ ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ
ਨੇ,
ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਸਲੀਅਤ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ,
ਉਹ ਸੁਪਨੇ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਸਾਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ।

ਸੱਜਣਾ! ਤੇਰਾ ਦੁੱਖ ਦੋ ਜਾਣਿਆ ਨੂੰ,
ਹੀ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ,
ਇੱਕ ਤੈਨੂੰ ਤੇ ਇੱਕ ਤੇਰੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨੂੰ,
ਤੇਰਾ ਦੁੱਖ ਜੋ ਲੋਕ ਜਾਨਣਗੇ,
ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਛਾਣਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਛਾਣਨਗੇ।

ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ,
ਦਿਲੋਂ ਰੱਖਣ ਦਾ,
ਦਿਲ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਦਾ,
ਬੜਾ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ,
ਮੋਹ, ਮੁਹੱਬਤ, ਮੁਕੱਦਸ ਦਾ,
ਸੱਜਣਾ! ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਤਰਕ ਹੁੰਦਾ।

ਸੰਧਰ ਵਿਸਾਖਾ, ਕਨੇਡਾ

+1 (647) 234-7466

ਕਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਨਿਗਾਹਾਂ ਕਿਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਕਿਤੇ

ਕੀ ਕੀ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀਆਂ, ਸੈਨਤਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਵਾਂ,
ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨੇ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਤੇ ਨਿਗਾਹਾਂ।

ਰਸਤੇ ਕਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਮੰਜ਼ਿਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦੇ,
ਭਟਕਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਰਾਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਾਹਵਾਂ।

ਦੌਰ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ, ਕਿਸਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਮੰਝਧਾਰ ਵਿੱਚ,
ਭੁੱਖਦੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਨਾ ਉਠਦੀਆਂ ਕੋਈ ਬਾਹਵਾਂ।

ਜੋੜ ਅਤੇ ਤੋੜ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ, ਹੀ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਵਿਗੜਦੇ,
ਹਰ ਵਕਤੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ, ਨਿਚੋੜ ਹੈ ਨਕਦ ਨਾਮਾ।

ਫੋਕੇ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਦੁਨੀ ਦੇ, ਬੂਠੇ ਨੇ ਵਾਅਦੇ ਮੁਨੀ ਦੇ,
ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਸਭ ਮੁੰਨਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਜਟਾਵਾਂ।

ਦੱਸਦੇ ਜੋ ਮਾਇਆ ਨਾਗਣੀ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ,
ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਭਰੀ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਗੋਲੂਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਫਾਵਾਂ।

ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ੱਕਤਾਂ 'ਤੇ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ,
ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ, ਨਿੱਤ ਮੋਟੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ।

ਸੱਚ ਨੂੰ ਤੁੜਕਾ ਬੂਠ ਦਾ, ਅਤੇ ਬੂਠ ਨੂੰ ਟੀਕਾ ਸੱਚ ਦਾ,
ਬੇਚਾਰੇ ਬੀਮਾਰ ਈਮਾਨ ਦੀ, ਮੈਂ ਜਾਨ ਕਿਵੇਂ ਬਚਾਵਾਂ।

ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਧੋਖਾ ਨਿੱਤ ਹੁੰਦਾ ਦਿਸਦਾ,
ਬੇਵੱਸ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਦ ਕੇ, ਮੈਂ ਝੱਟ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘਾਵਾਂ।

ਟੀਰੀ ਅੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦੀ, ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨਹੀਂ ਫੁੰਡ ਹੋਣਗੇ,
ਫੁੱਟੇਗੀ ਕੈਰੀ ਅੱਖ ਜੋ ਲੋਚੇ, ਸਦਾ ਪੁੱਠਾ ਕਾਰਨਾਮਾ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁੰਦਰਾ
ਕੋਵੈਂਟਰੀ ਯੂ ਕੇ
* * * * *

ਗਜ਼ਲ

ਕਰਕੇ ਟੁਕੜੇ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਦੇ,
ਉਹ ਗੈਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਸ, ਹੱਸ ਮਿਲਦੇ।
ਉਹ ਜੀਵਨ 'ਚ ਹੋਣ ਖੁਆਰ ਬੜੇ,
ਜੋ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿਲ ਦੇ।
ਕਰਦੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ,
ਜੋ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਮਿਲਦੇ, ਗਿਲਦੇ।
ਮੁੜ, ਮੁੜ ਯਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦਾ,
ਸਦਕੇ ਜਾਈਏ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ।
ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਭਾਰਾ,
ਜੋ ਨਾ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਿਲਦੇ।
ਮਾਲੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਬਾਝੋਂ,
ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਨਾ ਖਿਲਦੇ।
ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਯਾਰੀ ਵਿੱਚ ਯਾਰੋਂ,
ਹੱਥ ਮਿਲਦੇ ਪਰ ਦਿਲ ਨਾ ਮਿਲਦੇ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਫੋਨ -9915803554

ਹਾਜ਼ਰ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਹਾਜ਼ਰ, ਵਿਰਲੇ ਈ ਜਾਣਦੇ ਨੇ।
ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਹਾਜ਼ਰ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮਾਣਦੇ ਨੇ।

ਸੱਚੀ ਪੁੱਛ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਵੀ, ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਆਇਆ,
ਖਾਲਕ ਨੂੰ ਖਲਕ ਦੇ ਵਿਚ, ਜਿਹੜੇ ਸਿਆਣਦੇ ਨੇ।

ਹਰ ਕੋਈ ਹਾਣ ਲੋਚੇ, ਨਿਭ ਜਾਏ ਜਿਹੜਾ ਸਾਹੀਂ,
ਕਿਤੇ ਸਾਂਭਣੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀਏ, ਜਜ਼ਬੇ ਜੋ ਹਾਣ ਦੇ ਨੇ।

ਜੀਵਨ ਦਾ ਗੁਣੀਆ ਭਾਵੇਂ, ਹੁਣ ਡਿਜੀਟਲ ਹੈ ਹੋਇਆ,
ਬਹੁਤੇ ਪੁਆੜੇ ਜੀਅ ਵਿਚ, ਪਈ ਹੋਈ ਕਾਣ ਦੇ ਨੇ।

ਚਹੁੰਦੇ ਨੇ ਉਹ ਖੁਮਾਰੀ ਚੜ੍ਹੀ ਰਹੇ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾਂ,
ਗਾਹਕ ਜੋ ਏਥੇ ਬਹੁਤੇ, ਵਕਤੀ ਜਈ ਲਾਵੁ ਦੇ ਨੇ।

ਵਿਗਿਆਨਕੀ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਇਹ, ਪਤਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੱਗੇ,
ਅਹਿਸਾਸ ਹਰ ਬਲਾ ਲਈ, ਜੋ ਹਿੱਕ ਤਾਣਦੇ ਨੇ।

ਵਿੱਦਿਆ ਦੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ, ਇਹ ਘੁੰਡੀ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਨਾ,
ਕਾਰੇ ਤਾਂ ਕਾਲੇ ਸਾਰੇ, ਰੂਹੋਂ ਅੰਞਾਣ ਦੇ ਨੇ।

ਪੁੱਛ ਨਾ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਉਹ, ਜੀਅ ਨੂੰ ਲੋਟ ਪੋਟ ਕਰਦੇ,
ਪ੍ਰਚਾਵੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਜੋ, ਮਨ ਨੂੰ ਰੰਵਾਣ ਦੇ ਨੇ।

ਹੱਸ ਕੇ ਭਰੀ ਜਾਂ ਰੋ ਕੇ, ਭਰਨੇ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪੈਣੇ,
ਜ਼ੁਰਮਾਨੇ 'ਢੇਸੀ' ਆਪ ਜੋ, ਕੀਤੇ ਚਲਾਣ ਦੇ ਨੇ।

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਢੇਸੀ', ਯੂ ਕੇ

ਕਬਿੱਤ ਸੌਖੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ

ਘਰਾਂ 'ਚ ਲੜਾਈ ਆਮ ਗੱਲ ਮਿੱਤਰੋ
ਅੱਖੇ ਸੌਖੇ ਲਿਆ ਕਰੋ ਝੱਲ ਮਿਤਰੋ।
ਦੋਹੀਂ ਹੱਥੀ ਵੱਜਦੀ ਹੈ ਤਾੜੀ ਸੱਜਣੋਂ
ਘਰ 'ਚ ਨਿਬੇੜੇ ਗੱਲ ਸਾਰੀ ਸੱਜਣੋਂ।
ਕਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਜੋ ਨਾ ਕਰੇ ਗੁਸਤਾਖੀਆਂ
ਕਰ ਲਉ ਨਿਬੇੜੇ ਮੰਗ-ਮੁੰਗ ਮਾਫੀਆਂ।
ਚੁੱਪ ਸਾਧ ਲਈਏ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾਈਏ ਨਾ
ਥਾਣੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਜਾਈਏ ਨਾ।
ਆਵੇ ਜਦੋਂ ਗੁੱਸਾ ਉਦੋਂ ਬੁੱਲ੍ਹ ਸੀਅ ਲਈਏ
ਭਰਕੇ ਗਲਾਸ ਠੰਢਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲਈਏ।
ਗੱਲਾਂ 'ਬਲਦੇਵ'ਦੀਆਂ ਸੱਚ ਸਾਰੀਆਂ
ਮਾਫ ਕਰਿਉ ਜੋ ਲੱਗਣ 'ਕਰਾਰੀਆਂ'!

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੁਨੀਆਂ
ਫਿਲਪਾਈਨ!
* * * * *

ਰਿਤਾਕਸ਼ੀ ਗੁਪਤਾ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ
ਗਰਲ “ਉੱਚਾ 22” ਕਰੇਗੀ

ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਸਨਸਨੀ ਹੈ ਰਿਤਾਕਸ਼ੀ ਗੁਪਤਾ ਜਿਹੜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਐਲਬਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀਪਕ ਅਰੋੜਾ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਦੀਪਕ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਰਿਤਾਕਸ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਦੇਖ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿਖੀ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਫਿਲਮ “ਉੱਚਾ 22” ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ। ਰਿਤਾਕਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੀਪ ਤੇ ਸੰਧੂ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਦੀਪਕ ਅਰੋੜਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ ਬਣ ਕਿ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅ ਹੋਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਰੋਹਿਤ ਅਗਰਵਾਲ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਤਾਕਸ਼ੀ ਨੇ ਚਾਅ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਦਾ ਮਹੂਰਤ ਕਲੇਪ ਦਿੱਤਾ। ਦੀਪਕ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਇਸ ਲੱਖਾਂ ਫਾਲੋਅਰਸ ਵਾਲੀ ਰੀਤਕਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਾਇਕਾ “ਉੱਚਾ 22” ਦੀ ਬਣਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹਨ।

ਬਲਜਿੰਦਰ ਮੱਲੀ ਹੁਣ ਲਿਆਏ ਇੱਕ
ਇਤਿਹਾਸਕ ਐਲਬਮ “ਵੰਡ 1947”

ਬਲਜਿੰਦਰ ਪੰਮਾ ਮੱਲੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਟਰੈਕ “ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ” ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਹਿੰਦ ਪਾਕਿ ਵੰਡ ਦੇ ਪਲਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਨਵਾਂ ਟਰੈਕ “ਵੰਡ 1947” ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਲਜਿੰਦਰ ਪੰਮਾ ਦੇ ਇਸ ਟਰੈਕ ਨੂੰ ਨਿੱਮਾ ਮੱਲੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਜੱਸੀ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਮਾ ਮੱਲੀ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਗਾਣੇ ਦੇ ਬੋਲ ਸੁਣ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਦਰਪਣ

ਨਿੱਮਾ ਮੱਲੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੱਸੀ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਦਾ ਅਲੱਗ ਗੀਤ ਚਾਹ ਰਹੇ ਸਨ ਉਹ “ਵੰਡ 1947” ਹੈ ਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਸੁਣੇਗਾ ਤੇ ਬਾਬਾ ਕਮਲ ਦੇ ਬਣਾਏ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਖੂਬ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ। ਪੰਮਾ ਮੱਲੀ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਐਲਬਮ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਹੁ ਰੂ ਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। “ਵੰਡ 1947” ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਬੀ ਲੇਹਲ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ “ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ” ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਪੱਧਰ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰ ਐਲਬਮ “ਵੰਡ 1947” ਹੋਏਗਾ।

ਪੂਜਾ ਕੌਸ਼ਲ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ
ਹੈ ਟੋਪ ਦੀ ਸੁਪਰ ਮਾਡਲ

ਬਿੱਟੂ ਮਾਨ ਨੂੰ ਦੁਆ ਦਿੰਦੀ ਨਾ ਥੱਕੇ ਪੂਜਾ ਕੌਸ਼ਲ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ “ਰਾਣੇ 2” ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਬਣਾ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਪੂਜਾ ਦੇ ਗਲੈਮਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੀਡੀਓ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਫਿਲਮ ਵੀ ਮਿਲੀ ਤੇ ਹੁਣ ਯੂ ਐਸ ਏ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਾਲ ਉਹ ਫਿਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਕੌਸ਼ਲ ਤੇਜ਼ ਤਰਾਰ ਤੇ ਚੁਸਤ ਐਕਟ੍ਰੈਸ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਮਾਡਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਟੋਪ ਤੇ ਲਿਜਾਉਣ ਲਈ ਗਲੈਮਰ ਰੂਪ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਕੌਸ਼ਲ ਨੇ ਗਲੈਮਰ ਫੋਟੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਚਮਕ, ਦਮਕ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਰੂਪ ਤੇ ਵਧੀਆ ਸਰੀਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਮਾਡਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

ਦਮਨ ਮਜੀਠੀਆ 62 ਸਾਲ ਦਾ ਜਵਾਨ
ਐਕਟਰ ਮਾਡਲ ਅਭੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਜਵਾਨ ਹੂੰ

ਦਮਨ ਮਜੀਠੀਆ ਭਈ ਕਮਾਲ ਹੈ ਇਹ ਇਨਸਾਨ ਜਿਸ ਨੂੰ 62 ਸਾਲ ਦਾ ਤੁਸੀਂ

ਜਵਾਨ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਊਥ ਦਾ ਅਜੀਤ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਦਮਨ ਸ਼ੋ ਸਤੋਪਰ ਬਣ ਛਾ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੀਡੀਓ ਗਾਣੇ ਕਰ ਰਹੇ ਦਮਨ ਮਜੀਠੀਆ “ਅੜ੍ਹਬ ਜਿਹਾ ਜੱਟ” ਵੀਡੀਓ ਨਾਲ ਛਾ ਗਏ ਹਨ। ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ ਦਮਨ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਐਕਟਿੰਗ, ਮਾਡਲਿੰਗ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਸ਼ੌਂਕ ਨਹੀਂ। ਕਮਾਲ ਸੁੰਦਰਤਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕਿ ਦਮਨ ਜੱਜ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕਲ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਦਮਨ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਦਮਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਰੈਂਪ ਵਾਕ, ਸ਼ੋ ਮਾਡਲ ਤੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੀਲਾਂ ਛਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਬੈਂਬੀ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ ਦਮਨ ਨੂੰ ਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ ਜਵਾਨ ਹੁਣ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਦੇਖਣਾ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦਮਨ ਮਜੀਠੀਆ ਸਟਾਰ ਪਾਲੀਵੁੱਡ ਤੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਹੋਏਗਾ। ਸੁਬਹ ਸ਼ਾਮ ਅੱਜ ਕਲ ਫਿੱਟਨੈੱਸ ਤੇ ਗੀਲਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਐਡੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅ ਹੁਣ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਦਮਨ ਮਜੀਠੀਆ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਸਟਾਰ ਬਣ ਸਾਹ ਲੈਣਗੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੀਤ ਕੱਦੋਵਾਲਾ
ਨਾਲ “ਲਾ ਕੇ ਤੋੜੀਆਂ” ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ

ਨਾਮ ਤੇ ਸੁਨਾ ਹੋਗਾ ਕਰਮਜੀਤ ਕੱਦੋ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜੀਤ ਕੱਦੋ ਵਾਲਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜੀਤ ਨੇ ਵਕਤ ਨਾਲ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਨਾਇਕ ਸੋਚ ਅੱਲ੍ਹੜ ਉਮਰ ਦੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੋਹਣਾ ਜਿਹਾ, ਪਿਆਰਾ ਜਿਹਾ ਪੋਚਵੀ ਪੱਗ ਵਾਲਾ ਇਹ ਸਰਦਾਰ ਮੁੰਡਾ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਇਨ

ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਕੜ ਹੈ। ਅਮੋਲਕ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਟਰੈਕ “ਲਾ ਕੇ ਤੋੜੀਆਂ” ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਕਿਸੇ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮਵਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਗੀਤ ਲਈ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਜੋਤ ਹਰਜੋਤ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣ ਹੈ।

ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੋਸਨ ਇਸ ਟਰੈਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਆਖਦੇ ਨੇ ਜੀ ਅਨਮੋਲ ਆਵਾਜ਼ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ ਹਰ ਉਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹਿੱਟ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਸੰਗੀਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮੋਲਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਮਿਠਤ ਹੈ ਤੇ ਜੀਤ ਦੇ ਲਿਖੇ ਬੋਲ ਬਿਲਕੁਲ ਇੰਜ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਜੀਤ ਵੀ ਅਮੋਲਕ ਦੀ ਤਰਾਂ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹੀ ਚੰਗੇ ਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਇਹ ਗੀਤ “ਲਾ ਕੇ ਤੋੜੀਆਂ” ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਊ ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦਿਲਜੀਤ ਦੋਸਾਂਝ, ਰਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਨਿੱਕੂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਆ ਜਾਏਗਾ।

ਜੇ ਇੱਕ ਸੰਧੂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ
ਵੱਡੇ ਮੌਕੇ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਦੇ ਮਾਡਲ

ਗੁਰਦੀਪ ਸੰਧੂ ਦੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਹੈ ਇਥੇ ਪਾਲੀਵੁੱਡ ਸਿਤਾਰਾ ਹੈ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਟੀਵੀ ਸਟਾਰ ਹੈ ਤੇ ਚਰਚਿਤ ਗਾਇਕ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਚੰਗਾ ਗੀਤਕਾਰ ਵੀ ਏ ਤੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਨਾਇਕ ਵੀ ਹੈ। ਗੁਰਦੀਪ ਸੰਧੂ ਦੇ ਵੀਡੀਓ “ਬਾਰ” ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਵਿਊ ਲਏ ਨੇ ਤੇ ਮਾਡਲ ਕੁੜੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਸਮਝਦਿਆਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰੁਪਾਲੀ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਸਟਾਰ ਮਾਡਲ ਤੇ ਸ਼ਵੇਤਾ ਨੂੰ ਨਾਇਕਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਕਿ ਤਰੀਫ ਸੰਧੂ ਦੀ ਕੇੜਥਾ। ਪ੍ਰੀਤ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੇ ਨੀਤੂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਸਾਹਿਲ ਸੋਨੀਆ ਵੀ ਆਖੇ ਕਿ ਗੁਰਦੀਪ ਸੰਧੂ ਬੇਬਾਕ ਮਾਡਲ ਹੈ, ਉਹ ਸਹਯੋਗੀ ਲੜਕਾ ਹੈ ਤੇ ਮਿਲ ਵਰਤ ਕਿ ਚੀਜ਼ ਵਧੀਆ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਮਾਡਲ ਕੁੜੀਆਂ ਕਰਨ ਆਪਣੇ ਨਾਇਕ ਗੁਰਦੀਪ ਸੰਧੂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਤਦ ਸੰਧੂ ਸਾਬ ਫਰਕ ਤਾਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸੀਨਾ 56 ਇੰਚ ਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਫਿਲਮ, ਇਸ਼ਕ ਮੋਹਬੱਤ ਹੋਏ ਹਾਂ ਜਾਂ ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ ਨਾਲ “ਬਾਰ ਰੋਕਸ ਮਹਿੰਦਰਾ” ਗੀਤ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ “ਪ੍ਰਾਲੀ”। ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਸੰਧੂ ਸਾਬ ਤੁਹਾਡੀ ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ ਜ਼ਾਰੀ ਹੈ।

-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਵਾਰ

ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ

7009807121

ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਥੀ ਕਦੇ

ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਕਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਕੇ, ਤਾਂ ਕਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਬਣਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹਰੇਕ ਸਾਥੀ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਸਾਥ ਨਿਭਾਵੇ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਸ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਥੀ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਚਿੱਟੇ ਕਾਗਜ਼ ਵਾਂਗ ਸਾਫ ਦਿਸਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਲਾਭ ਲੋਭੀ ਸੋਚ ਹੇਠ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ “ਚੱਪਲ” ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਤਿਅੰਤ ਗੂੜ੍ਹੀ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਭਰੀ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਚੱਪਲ ਪਾ ਕੇ ਕੱਚੀਆਂ ਰਾਹਵਾਂ ‘ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਚੱਪਲ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਗੰਦੇ ਛਿੱਟੇ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਪੈਂਟਾਂ ਤੇ ਕੁਰਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਹਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਪਰੋਂ ਸਾਥੀ ਬਣਕੇ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਡੀ ਨਿੰਦਾ, ਸਾਡਾ ਬੁਰਾ, ਸਾਡੀ ਨੱਕਾਮੀ ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਦੁੱਖ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਸਾਥੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਨੇੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਾਡੀ ਦਿਲਾਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਚੱਪਲ ਵਰਗੇ ਸਾਥੀ ਓਦੋਂ ਸਾਡੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਫੈਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਨੂੰ ਗਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧ ਸਕੀਏ।

ਇਹ ਸਾਥੀ ਦੋ ਮੂੰਹੇ ਸੱਪ ਜਾਂ ਦੌਗਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਮਣੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਧੜਕਣ ਹਾਂ, ਸੱਚੇ ਦੋਸਤ ਹਾਂ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਹੀ ਸਾਥੀ ਸਾਡੀ ਸਫਲ ਉਡਾਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਡੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਜਹਿਰ ਘੋਲਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਾਥੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਪਰ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਹੈ “ਚੱਪਲ ਵਰਗਾ ਸਾਥੀ” - ਜੋ ਸਾਥ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ, ਸਾਥ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਧੋਖੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਚੱਪਲ ਵਰਗੇ ਸਾਥੀ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸਤੀ

ਚੱਪਲ ਵਰਗੇ ਸਾਥੀ....!

ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਉਪਲਬਧੀ ਉੱਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸੜਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਕੇ ਸਾਮਾਜਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਵੀ ਖ਼ਤਮ। ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਚੱਪਲ ਵਰਗੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਚੁੱਪਚਾਪ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਗੱਲਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲੱਭ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਤੁਹਾਡੀ ਕਮੀਜ਼ ਤੇ ਛਿੱਟੇ ਪਾਉਣਾ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਚੱਪਲ ਵਰਗੇ ਸਾਥੀ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੰਗ ਲਾ ਕੇ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਥੀ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਥੀ ਬਣ ਕੇ, ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਕਿਵੇਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਕਿਹੜੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਰਾਹਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਇਹ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਸਾਥੀ ਚੁਣੀਏ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਸਾਤ ਵਿੱਚ ਚੱਪਲ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇਹ ਸਾਥੀ ਸਾਡੀ ਨਿੱਤ ਨਵੀਂ ਉਜਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਤੇ ਕਾਲੇ ਛਿੱਟੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੇ।

ਸੱਚੇ ਸਾਥੀ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਮੌਸਮ ਦੇ ਹਰੇਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਥ ਨਿਭਾਉਣ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਡਿੱਗਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਚੁੱਕਣ, ਨਾ ਕਿ ਹੋਰ ਡਰਾਮੇ ਕਰਕੇ ਹਾਸੇ ਬਣਾਉਣ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਥੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦੌਲਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਚੱਪਲ ਵਰਗੇ ਸਾਥੀ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਥੀ ਬਣੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝੋ। ਉਸ ਦੀ ਮੰਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ। ਇਹ ਜਾਣੋ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਤਰੱਕੀ ‘ਚ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਝੁਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਚੱਪਲ ਵਰਗੇ ਸਾਥੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਥ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਛਿੱਟੇ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਝੂਠੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਦੋਸਤੀਆਂ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਚੱਪਲ ਵਰਗੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜਾ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਚੱਪਲ ਵਰਗਾ ਸਾਥੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਰਤਾਰਾ, ਇੱਕ ਰਵੱਈਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਥਾਂ, ਹਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਹੋਸ਼ਿਆਰ ਹੋ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸਮਝ ਤੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਚੱਪਲ ਵਰਗੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਕਤ ‘ਤੇ ਪਛਾਣ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੁੰਦਰ ਬਣੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐਮ.ਸੀ.ਏ, ਐਮ.ਏ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ, ਰੂਪਨਗਰ
liberalthinker1621@gmail.com

ਬਾਲ ਕਹਾਣੀ

ਕੋਈ ਭੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਬਾਹਰ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉੱਧਰ ਤੋਂ ਛਣ - ਛਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਜਦ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਤੋਂ ਛਣ - ਛਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇੱਧਰ ਭੂਤਾਂ ਦਾ ਸਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਮੈਂ ਉੱਠ ਕੇ ਇੱਧਰ - ਉੱਧਰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਟਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਟੇ ਪਟੇ ‘ਤੇ ਘੁੰਗਰੂ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਪਟੇ ਦੇ ਲੱਗੇ ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕ ਜੀ ਮਾਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਧਰਮਾਣੀ ਨੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਭੂਤ - ਪ੍ਰੇਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਭੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਮਾਤ ਚੌਥੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮਾਜ ਸਕੂਲ ਗੰਡੀਰਪੁਰ ਲੋਅਰ, ਸੈਂਟਰ ਵੇਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਬਲਾਕ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਰੂਪਨਗਰ

ਪਹਿਲਗਾਮ (ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ) ਵਿੱਚ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਦਰਦਨਾਕ ਕਤਲੇਆਮ - ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਯੂ. ਕੇ. (ਰਜਿ.)

ਲੰਡਨ- ਮੰਗਲਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਗਾਮ (ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ, ਭਾਰਤ) ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਮ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 26 ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਖ਼ਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧਣ ਦੀ ਅਸੰਕਾ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮਿਹਰ ਕਰਨ। ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣਾ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦਾ ਦੌਰਾ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਗੁਵਾਲ, ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਪਰੀਤਕਮਲ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਮੂਹ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਇਸ ਦਰਦਨਾਕ

ਘਟਨਾ ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਹਨ ਕੀ ਇਸਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਸੰਯੋਗ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੁੱਝ ਸਾਲ

ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਿ: ਬਿਲ ਕਲਿੰਟਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਚਿੱਠੀ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ (ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ) ਵਿੱਚ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਦਰਦਨਾਕ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਿ: ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਨਾਂ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੰਝ ਜਾਨ ਨਾਂ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕੇ ਇਸ ਇਕਸ਼ਾਫ ਨੂੰ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਨਾਂ ਹੀ

ਅਸਲ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਨਾਂ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲਿਆ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਧਾਰਾ 370 ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਪਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕੇ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਲੱਕ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਉੱਥੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਦਾਅਵੇ ਖੋਖਲੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਹਰ ਖਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪੁਲਵਾਮਾ ਵਰਗੇ ਹਮਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਕਮਰਾਨ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਉੱਚ ਦਰਜਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਤਿ ਅਰਾਮਦਾਇਕ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਾਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੰਝ ਜਾਨਾ ਗਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਸ਼ ਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਣ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧੀ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ) - ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਕੇਵਲ ਇਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਬਰਨ ਵਾਪਿਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਅਮੈਰੀਕਨ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਇਅਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 327 ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਭਾਰਤੀ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਦ ਸਕੋਪ ਆਫ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਐਕਸ਼ਨਜ਼ ਅੰਗੇਸਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੂਡੈਂਟਸ" ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਸਰੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਹਨ। 327 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ 14% ਚੀਨੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਨੇਪਾਲ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਆਪਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਟਰੇਨਿੰਗ (ਓ ਪੀ ਟੀ) ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਓ ਪੀ ਟੀ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਐਫ-1 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ

* ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਰੱਦ

ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 50% ਓ ਪੀ ਟੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਟੈਕਸਾਸ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੇ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਯੂ ਐਸ ਸਟੇਟ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਐਂਡ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਸਮਟਜ਼ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ (ਆਈ ਸੀ ਈ) ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫ਼ਾਣਬੀਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹਨ।

ਕੁਝ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦਾਅ ਪੇਚ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਣਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ 'ਤੇ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲਟਕ ਰਹੀ ਤਲਵਾਰ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਜੀਉਣ ਦਾ ਭੀ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ

ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਲਵੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਸਾਰੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਪਿਆਰਾ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲ ਕੀ ਹਨ। ਰੱਲ ਮਿਲ ਰਹਿਣਾ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਉਚਾ ਸਮਝਣਾ। ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਝਦਾਰ ਸਮਝਣਾ ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਉਲਟ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਦੇਖੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਵਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਹੋ ਸਕੇ, ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਆਪਣੇ ਵਿੱਤ ਮੁਤਾਬਕ ਮਦਦ ਜਰੂਰ ਕਰੋ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਉਲਟ ਹਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾ ਲੈਣਗੇ। ਫਿਰ ਦੇਖੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਆਏ। ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦੀ ਫੌਜ ਹੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਫੌਜ ਖਾਲਸਾ ਹੈ। ਖਾਲਸੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਗਰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਜਿਉ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਰਹਿਣ ਬਹਿਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਦਗੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਐਵੇਂ ਵਗੈਰ ਦੇਖੇ ਵਗੈਰ ਸੁਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਭੀ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਲਫਜ਼ ਕਢਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚੋ ਫਿਰ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਗੱਲ ਕੱਢੋ ਅਰਥਾਤ ਕਰੋ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹਰ ਇਕ 'ਤੇ ਵਗੈਰ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਬਿਆਨ ਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ, ਗੱਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਝਗੜੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵੈਸੇ ਇਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਗਿਆਨੀ ਮਸਕੀਨ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਹੈ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨ-ਚੇਅਰਮੈਨ, M.L.A., M.P. ਕੁਝ ਭੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਸੀ ਕਿ ਅਗਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮੈਂ ਮੰਨ ਲਵਾਂ ਉਲਟ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਵੀਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਦੋ ਧੜੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬੱਸ ਸਿਆਸਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਗੋਂ ਤੋਂ ਅੱਗੋਂ ਜਿਸ ਕੋਲ ਪਾਵਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਫੋਰਸ ਨਾਲ ਪੁਲਸ ਫੋਰਸ - ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਤੀਕਰ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਖੀਰ ਤੀਕਰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇਖੋ ਜਿਹੜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕੰਮ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਵੈਰ ਸਹੇੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਗਰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਮੈਂ ਫਿਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੀ ਮੱਤ ਦੇਂਦੇ ਹੋ ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਰੋ ਭਾਵੇਂ ਫਿਰ ਭੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ। ਗਲਤੀ ਮੁਆਫ

K.Jogi

ਯੂਕਰੇਨ ਨੇ ਚੀਨੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਪੇਸ਼, ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਫੜਿਆ ਸੀ

ਕੀਵ: ਯੂਕਰੇਨ ਨੇ ਰੂਸ ਵੱਲੋਂ ਲੜ ਰਹੇ ਚੀਨੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪਿਛਲੇ 3 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਲੜ ਰਹੇ ਦੋ ਚੀਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੀਨ ਨੇ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਕਰੇਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਯੂਕਰੇਨ ਨੇ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੰਗੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਮਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼

ਕਰਨਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਨੇ 155 ਚੀਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਰੂਸ ਵੱਲੋਂ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੇਰਵੇ ਹਨ।

ਜ਼ੇਲੈਂਸਕੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਰੂਸ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਚੀਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਕਰੇਨ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੀਜਿੰਗ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਸ਼ਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ!

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਆਰੰਭ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ

ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਸ਼ਾਨਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ-ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚਕਾਰ ਫਿਰ ਛਿੱਤੀ ਜੰਗ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਪਰ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਉੱਪਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਨੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੇ।

CHANGE OF NAME

I, MRS. VEERO W/O GURJIT SINGH JAMMU WHOSE PERMANENT ADDRESS IN INDIA IS, BAGA INKLAB MEHUDPUR JATTAN, P.O. GURU TEG BAHADURGARH, PATIALA, PIN 147201, PUNJAB AND NOW LIVING AT 27 MASON STREET, WEST BROMWICH B70 9NL, U.K., HEREBY GIVE NOTICE OF MY INTENTION TO CHANGE MY NAME TO VEERO JAMMU. (U)

I MR FAWAD SABERA PATEL S/O MAHAMEDSHARIF YUSUF AHMED MOLVI WHOSE PERMANENT ADDRESS IN INDIA IS, NAVI NAGRI, VAREDIYA, BHARUCH, PIN 392210, GUJRAT, INDIA, AND NOW LIVING AT 82 BRIDGE ROAD, LEICESTER, LEICESTERSHIRE, LE5 3LD U.K., HEREBY GIVE NOTICE OF MY INTENTION TO CHANGE MY NAME TO FAWAD MAHAMEDSHARIF MOLVI. (U/I)

I MR AHMED MAHAMED MOLVI S/O MAHAMEDSHARIF YUSUF AHMED MOLVI WHOSE PERMANENT ADDRESS IN INDIA IS, NAVI NAGRI, VAREDIYA, BHARUCH, PIN 392210, GUJRAT, INDIA, AND NOW LIVING AT 82 BRIDGE ROAD, LEICESTER, LEICESTERSHIRE, LE5 3LD U.K., HEREBY GIVE NOTICE OF MY INTENTION TO CHANGE MY NAME TO AHMED MAHAMEDSHARIF MOLVI. (U/I)

CHANGE OF NAME

Please one tick box

- ☐ £30 Print in UK only
☐ £60 Print UK & India
☐ £80 Print UK & India (Express)

NOTE:
Please allow
28 days for
publication
in India

I MR / MRS / MISS _____

SON / DAUGHTER / WIFE OF MR _____

WHOSE PERMANENT ADDRESS IN INDIA IS _____

AND IS NOW LIVING AT _____

HEREBY GIVE NOTICE OF MY INTENTION

TO CHANGE MY NAME TO _____

TEL _____

Please send the completed form with payment to:
Panjab Times, Bridle Gate Lane, Derby, DE24 0QW
 or email the wording to: **panjabtimes@aol.com**

TO PAY BY CREDIT CARD TEL: 01332-372851

Account Name: Punjab Times Trust Ltd
Account No: 20853011 Sort Code: 20-25-85

ਓਨਟਾਰੀਓ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ 21 ਸਾਲਾ ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਮੌਤ

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ 21 ਸਾਲਾ ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਇੱਕ ਕਾਰ ਸਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਲੱਗ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਰਸਿਮਰਤ ਰੰਧਾਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਪਿੰਡ ਧੁੰਦਾ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੈਮਿਲਟਨ, ਓਨਟਾਰੀਓ ਦੇ ਮੋਹੋਕ ਕਾਲਜ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹੈ। ਹੈਮਿਲਟਨ ਪੁਲਿਸ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਇੰਟਰਵਿਊ: ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 6 ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੋਲੀਗ੍ਰਾਫ ਟੈਸਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ

ਐਸਏਐਸ ਨਗਰ (ਮੁਹਾਲੀ),- ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਗੈਂਗਸਟਰ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਘਟਨਾ-ਚੱਕਰ ਦੌਰਾਨ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਛੇ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪੋਲੀਗ੍ਰਾਫ ਟੈਸਟ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ (ਅਸੀ) ਅਤੇ ਪੰਜ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਸਮੇਤ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕ੍ਰਾਈਮ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ (Crim Investigation Agency & CIA), ਮੁਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ।

ਜਾਟ' ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੰਗੀ ਮੁਆਫੀ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਉੱਠੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਜਾਟ' ਫਿਲਮ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਸਰਵਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੀ

ਸ਼ਾਮ ਇੱਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਸਾਫ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗਲਤੀ ਲਈ ਅਫਸੋਸ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੀ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

We welcome the appointment of S. Iqbal Singh Raja as Mayor of Delhi capital, of India. We thank Sh. Narendra Modi, Prime Minister for this. The Sikhs feel proud of this. Raja has been a Member of the Delhi Municipal Corporation for a long time.

Tarlochan Singh Ex-M.P
 Former Chairman
 National Commission Minorities.

S. Iqbal Singh Raja

ਸਿਹਤ ਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਹਲਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵਰਦਾਨ

ਹਲਦੀ ਸਿਹਤ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਸੁਆਦ ਅਤੇ ਰੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਆਯੁਰਵੇਦ ਅਤੇ ਲੋਕ ਚਿਕਿਤਸਾ 'ਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ 'ਚ ਹਲਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਹਤ ਸਿਹਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਤਾਕਤ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਲਦੀ ਸਰੀਰ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੋਜ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਰਥਰਾਈਟਿਸ, ਗੱਠੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ 'ਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਰੈਡੀਕਲਸ ਨਾਲ ਲੜਕੇ ਸੈੱਲ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਝੁਰੜੀਆਂ, ਬੁਢਾਪਾ ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਲਦੀ ਹਾਜ਼ਮੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਗੈਸ, ਅਜੀਰਨ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ 'ਚ ਫਾਇਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹਲਦੀ ਵਾਲਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਨਾਲ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਤਾਕਤ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਹਲਦੀ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਖਾਣ ਨਾਲ ਸਕਿਨ ਚਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰੋਗ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਹਾਸਿਆਂ ਅਤੇ ਝਾਈਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਲਦੀ 'ਚ ਕੁਦਰਤੀ ਐਂਟੀ-ਸੈਪਟਿਕ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜ਼ਖਮ ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਖਾਣ ਨਾਲ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲਿਵਰ ਤੋਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਲਿਵਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਕਿਵੇਂ ਰਖੀਏ

ਜਿਗਰ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਚਨ, ਡੀਟੋਕਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਮੈਟਾਬੋਲਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਇਮਿਊਨ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲਿਵਰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਛੋਟੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਿਵਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ 10 ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਲਿਵਰ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹਨ।

ਬੂਟੀਆਂ ਵੀ ਜਿਗਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵਧੀਆ ਹਨ।

ਕਾਫੀ ਨੀਂਦ ਲਓ-ਨੀਂਦ ਦੀ ਕਮੀ ਜਿਗਰ 'ਤੇ ਤਣਾਅ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ 7-8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਨੀਂਦ ਲੈਣ ਨਾਲ ਲਿਵਰ ਨੂੰ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰਕ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾ ਲਓ-ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰਕ ਦਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਵਾਈਆਂ ਲੈਣ ਨਾਲ ਲਿਵਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਵਾਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਲਓ।

ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ ਰੱਖੋ-ਮੋਟਾਪਾ ਫੈਟੀ ਲਿਵਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਕਸਰਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਲਿਵਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਚਰਬੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਤਣਾਅ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰੋ-ਤਣਾਅ ਜਿਗਰ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ। ਧਿਆਨ, ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸ਼ੌਂਕ ਦੁਆਰਾ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਘਟਾਓ। ਨਿਯਮਤ ਸਿਹਤ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਓ-ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਿਵਰ ਫੰਕਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਜਲਦੀ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਲਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਨਿਯਮਤ ਸਿਹਤ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਓ-ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਿਵਰ ਫੰਕਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਜਲਦੀ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਲਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਨਿਯਮਤ ਸਿਹਤ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਓ-ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਿਵਰ ਫੰਕਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਜਲਦੀ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਲਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਪੀਓ-ਜਿਗਰ ਦੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈਡਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ 8-10 ਗਲਾਸ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਤੱਤ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਵਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਕੋਸ਼ਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖੁਰਾਕ ਖਾਓ-ਲਿਵਰ ਲਈ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ (ਪਾਲਕ, ਬਰੋਕਲੀ), ਫਲ (ਸੇਬ, ਅੰਗੂਰ, ਨਿੰਬੂ), ਸਾਬਤ ਅਨਾਜ, ਮੇਵੇ ਅਤੇ ਓਮੇਗਾ-3 ਭੋਜਨ (ਸਣ ਦੇ ਬੀਜ, ਮੱਛੀ) ਜਿਗਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੰਕ ਫੂਡ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਡ ਫੂਡ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਲੇ ਹੋਏ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੋ।

ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਸਿਗਰਟ ਨੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਦੂਰ

ਰਹੋ-ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣੀ ਜਿਗਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨਾਲ ਲਿਵਰ ਸਿਰੋਸਿਸ ਅਤੇ ਫੈਟੀ ਲਿਵਰ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਸਰਤ ਕਰੋ-ਰੋਜ਼ਾਨਾ 30-45 ਮਿੰਟ ਕਸਰਤ ਜਾਂ ਯੋਗਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦਾ ਮੈਟਾਬੋਲਿਜ਼ਮ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਵਰ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਚਰਬੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੈਰ, ਸਾਈਕਲਿੰਗ, ਤੈਰਾਕੀ ਜਿਗਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹਨ।

ਹਰਬਲ ਟੀ ਅਤੇ ਡੀਟੋਕਸ ਡਰਿੰਕਸ ਪੀਓ-ਗ੍ਰੀਨ ਟੀ, ਅਦਰਕ ਦੀ ਚਾਹ ਅਤੇ ਨਿੰਬੂ-ਸ਼ਹਿਦ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜਿਗਰ ਨੂੰ ਡੀਟੋਕਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗਿਲੋਅ ਅਤੇ ਆਂਵਲਾ ਵਰਗੀਆਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਜੜੀ-

*ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਡਰਾ ਕੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਬਾਅ ਸਕਦੇ- ਇਕ ਖ਼ਬਰ

-ਪਰੇ ਹਟ ਜਾ ਬਲਦ ਸਿੰਘ ਮਾਰੂ, ਨੀਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਵੀਤ ਵਾਲੀਏ।

*ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ- ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਂਡਸਾ

-ਮੂੰਹ ਉਂਗਲਾਂ ਘੱਤ ਕੇ ਕਹਿਣ ਸਾਝੇ, ਕਾਰੇ ਕਰਨ ਥੀਂ ਇਹ ਨਾ ਸੰਗਦਾ ਏ।

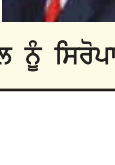
*ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਜਾਗੀਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਰਿਹੈ- ਗੁਰਮੇਵਕ ਸਿੰਘ ਜੈਤੋ

-ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਕਰ ਗਏ ਨੇ ਗ਼ਦਾਰੀ ਭਾਰੀ।

*ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਇਕ- ਛੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ- ਪੱਤਰਕਾਰ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ

-ਇਕ ਅਨਾਰ, ਸੌ ਬਿਮਾਰ।

*ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਿਰੇਪਾ

* ਚੁੰਝਾਂ-ਪੁੰਚੇ *

ਲੇਖਕ - ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕੰਘਾਲਵੀ

ਦੇ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿਤੀ- ਇਕ ਖ਼ਬਰ

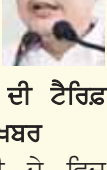
-ਬਈ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਪੰਥ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਊਗੀ।

*ਬਾਜਵਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੇਸ ਨੇ ਖਿੱਲਰੀ ਪਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਇਕਜੁੱਟ- ਇਕ ਖ਼ਬਰ

-ਕੁੱਬੇ ਦੇ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਕੁੱਬੇ ਦੇ ਗੁਣ ਆਈ।

*ਵਕਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਸੋਧ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ- ਕਿਰਨ ਰਿਜੀਜੂ

-ਖਵਾਜੇ ਦਾ ਗਵਾਹ ਡੱਢੂ।

*ਤਾਜ਼ਾ ਸਰਵੇ ਵਿਚ 50% ਅਮਰੀਕਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੀ ਟੈਰਿਫ਼ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਰੱਦ- ਇਕ ਖ਼ਬਰ

-ਕਾਹਨੂੰ ਡਾਹ ਲਿਆ ਗਲੀ ਦੇ ਵਿਚ

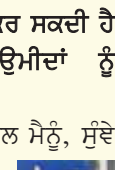
ਚਰਖਾ, ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਹੋਣਗੇ।

*ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੀ ਹੈ- ਖੜਗੇ

-ਖ਼ਾਲੀ ਘੋੜੀ ਹਿਣਕਦੀ, ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਦੀਂਹਦਾ ਵੀਰ।

*ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਫੁੱਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਚਕਨਾਚੂਰ- ਇਕ ਖ਼ਬਰ

-ਆਂਛਣ ਦਿਸੇ ਨਾ ਖੇਡਦਾ ਬਾਲ ਮੈਨੂੰ, ਸੁੰਵੇ ਪਏ ਨੇ ਮਹਿਲ ਵੀਰਾਨ ਮੇਰੇ।

*ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੇ- ਬਾਜਵਾ

-ਡਾਂਗ ਮੇਰੀ ਖੂਨ ਮੰਗਦੀ, ਜੱਟ ਵੜ ਕੇ ਚਰ੍ਹੀ ਦੇ ਵਿਚ ਬੜ੍ਹਕੇ।

*ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨੂੰ

ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਸਿਆਸੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ- ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ

-ਅੱਗ ਭੜਕਦੀ ਭੜਕਦੀ ਭੜਕ ਜਾਂਦੀ, ਪੌਣ ਛੇੜਦੀ ਜਦੋਂ ਅੰਗਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ।

*ਸ਼ੈਨਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਫਿਰ ਆਹਮੇ ਸਾਹਮਣੇ- ਇਕ ਖ਼ਬਰ

-ਭੂਆ ਭਤੀਜੀ ਲੜੀਆਂ, ਵਿਚ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ।

*ਭਗੋੜਾ ਦਲ ਆਪਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਵੇ- ਬੀਬੀ ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ

-ਸੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪਿੱਛ ਮੰਗਦਾ, ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਨੇ ਕਲਹਿਣਾ ਪੁੱਤ ਜੰਮਿਆਂ।

*ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਬਦਲਿਆ- ਇਕ ਖ਼ਬਰ

-ਤੀਘੜਦਾ ਕਿਉਂ ਐਂ ਬਈ? ਮੈਂ ਸਾਨੂੰ ਹੁੰਨੈ! ਹੁਣ ਮੋਕ ਕਿਉਂ ਮਾਰਦੈਂ? ਗਊ ਦਾ ਜਾਇਆ ਜੁ ਹੋਇਆ!

ਕੈਂਸਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

NHS

ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੰਕੇਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਓ

ਕੈਂਸਰ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਲੱਛਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ:

ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਗੰਦ

ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਭਾਂਵੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ।

ਤੁਹਾਡੀ ਸਟੂਲ ਵਿੱਚ ਖੂਨ, ਮੀਨੇਪੇਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਮਾਹਵਾਰੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂ ਸੈਕਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖੂਨ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲੱਛਣ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਹ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਖੰਘ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਖੰਘ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ

ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਫੇੜਾਂ ਜਾਂ ਫੇੜਾਂ ਜੋ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਪੇਟ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇਟ ਦਰਦ, ਦਸਤ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਢਿੱਡ ਫੁੱਲਣਾ।

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ? ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦਸਤ ਜਾਂ ਪੇਟ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ; ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਭਾਰ ਘਟਿਆ; ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖੰਘ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਅਸਾਧਾਰਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਜਲਦੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਇਲਾਜਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜੀਪੀ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਦਿਵਯੇਸ਼ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਉਮਰ 62, ਆਪਣੇ ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਫੇੜੇ ਦੇਖੇ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਕੀੜੇ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਥਕਾਵਟ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੂਗਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੋਚਿਆ ਜਦੋਂ ਦਿਵਯੇਸ਼ ਲਾਗ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ (GP) ਕੋਲ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਫੇੜਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਸੀ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ (GP) ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂ। ਮੈਂ ਬੋਤਾ ਚਿੰਤਤ ਸੀ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਬਾਇਓਪਸੀ ਲਈ ਅਤੇ MRI ਸਕੈਨ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿਵਯੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨਾਨ ਹਾਡਕਿਨਜ਼ ਲਿੰਫੋਮਾ - ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਲੱਡ ਕੈਂਸਰ ਹੈ। ਦਿਵਯੇਸ਼ ਇਸ ਖਬਰ ਨਾਲ ਘਬਰਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਗਲਤ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਨ ਹਾਡਕਿਨਜ਼ ਲਿੰਫੋਮਾ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਦਿਵਯੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਇਲਾਜ ਚੱਲਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਮਆਰਆਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਕਰ ਹੋ ਕਿ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਕੋਈ ਲੱਛਣ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ।

ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਕਿ ਇਲਾਜ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲੱਛਣ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਿਯਮਤ MRI ਸਕੈਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਯੇਸ਼ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਲਦੀ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਦੇ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਥਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਗ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਪਸੀਨਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵੀ ਲੱਛਣ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਪੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਮਨ।

ਆਪਣੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦਿਵਯੇਸ਼ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ 'ਬਕੇਟ ਲਿਸਟ' ਲਿਖੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਯਾਤਰਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀ ਸਕਣ।

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੈਂਸਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਓਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਂਸਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਜੀਪੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਠੀਕ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ (GP) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਡਾਕਟਰ (GP) ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਟੈਸਟਾਂ ਲਈ ਭੇਜ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਛੋਟੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਇਲਾਜਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Clear on
cancer

Help us
help you

ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਅਤੇ ਲੱਛਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ
nhs.uk/cancersymptoms 'ਤੇ ਜਾਓ

ਸੁਖਿੰਦਰ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਹੜ੍ਹ' ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ/ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਦਾਸਤਾ

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ

ਸੁਖਿੰਦਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸਥਾਪਤ ਸੰਜੀਦਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ

50 ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 41 ਮੌਲਿਕ ਅਤੇ 9 ਸੰਪਾਦਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਦੋ ਨਾਵਲ ਅਲਾਰਮ ਕਲਾਕ (2003) ਅਤੇ ਕਰੋਨਾ ਕਾਫ਼ਲੇ (2021) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਚਰਚਾ ਅਧੀਨ ਉਸਦਾ ਤੀਜਾ ਨਾਵਲ 'ਹੜ੍ਹ' (2025) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਇਹ ਨਾਵਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਪਰਵਾਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਰੰਗ-ਢੰਗ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਸੰਜੀਦਾ ਨਾਵਲ ਹੈ। ਇਸ਼ਕ-ਮੁਸ਼ਕ ਅਤੇ ਰੋਮਾਂਸਵਾਦ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਇਹ ਨਾਵਲ ਦਿਲ ਨੂੰ ਹਲੂਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਹਰ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੁਝ ਕੁ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ/ ਪਰਵਾਸੀਆਂ/ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਲਕ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ, ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤੇ ਗ਼ੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਚਿਤਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਖਿੰਦਰ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ/ ਪਰਵਾਸੀਆਂ/ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਲਕ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰੂਰ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲ ਦੇ 30 ਚੈਪਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ/ ਪਰਵਾਸੀਆਂ/ ਮਾਲਕ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੁਖਿੰਦਰ ਦੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਦਾ ਢੰਗ ਬਾਕਮਾਲ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਹਰ ਚੈਪਟਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਿਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ/ ਪਰਵਾਸੀਆਂ/ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਲਕ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪਾਠਕ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਗਏ ਅਲੂਏਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਮੀਰਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਕਾਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੁਖਿੰਦਰ ਦਾ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਸ਼ਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਾਕਮਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖੜਦਮ ਮਚਾਕੇ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਸੁਝਵਾਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੇਕਾਬੂ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਗਲੀਆਂ/ ਮੁਹੱਲਿਆਂ/ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੜ੍ਹਚ ਹੋ ਕੇ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਾਣੇ ਲਾ ਕੇ ਗ਼ੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਮਾਰ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ/ਵਕੀਲਾਂ/ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਨਸ਼ਾ ਵੇਚਣ/ ਚੋਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ/ ਗੈਂਗਸਟਰ ਬਣ ਗਏ। ਚੋਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾ ਲਏ ਜਿਵੇਂ 'ਕਾਰ ਚੋਰ ਗਰੁੱਪ', 'ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ ਕਾਰ ਚੋਰ ਗਰੁੱਪ' ਅਤੇ 'ਜੈ ਮਾਤਾ ਚੋਰ ਗਰੁੱਪ' ਆਦਿ। ਡਾਕੇ ਮਾਰਨੇ, ਸੂਰਮੇ ਕਹਾਉਣਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅੱਗੇ ਗੋਲੀਆਂ

ਚਲਾਕੇ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲਗਾਕੇ ਡਰਾਉਣਾ ਤੇ ਫਿਰੌਤੀਆਂ ਮੰਗਣਾ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਚੋਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਕੁੜੀਆਂ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਾਂਭੀ ਨਾ ਗਈ ਤੇ ਭੱਟਕ ਕੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਨੀਲੂ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ 'ਮੈਂਸ ਮੇਲਾ ਗਰੁੱਪ' ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ, ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਸਬਜ਼ਬਾਗ, ਸਿਆਸੀ ਭਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਕਰਕੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਨਹਿਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ। ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਵਿਆਹਾਂ, ਜ਼ਾਹਲੀ ਆਈ ਲੈਟਸ, ਫਰਜ਼ੀ ਵੀਜੇ, ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਗੰਦ ਪਾਇਆ, ਉਸਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਦਾਗਦਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਇਸਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਝੂਠੇ ਤੇ ਜ਼ਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਚੈਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਵੀਜੇ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। 700 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਅਲੀ ਪਾਏ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਲਟਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਕਰਨ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਦੀ ਬਿਪਤਾ ਬਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਵਰਗੇ ਪਵਿਤਰ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸੀ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਵਰਗੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਕੇ ਨਫਰਤ ਦਾ ਵਾਤਵਰਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਫਰਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੰਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸਾਕੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਕਨਿਸ਼ਕ ਹਵਾਈ ਜ਼ਹਾਜ਼ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਮਰੇ/ਬੇਸਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਰਹਿਣਾ, ਰੱਲਾ ਰੱਪਾ ਪਾਉਣਾ ਤੇ ਕਾਟੋ ਕਲੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਲਕ ਮਕਾਨ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੇ ਵੱਧ ਕਿਰਾਇਆ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲੜਕੇ/ ਲੜਕੀਆਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬਿਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦਿੱਤੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਭੰਨ ਤੋੜ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਂਝੇ ਕਿਚਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਰੌਠੇ ਬਣਾਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੂਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ ਦੁਗਣੇ ਹੋ ਗਏ। ਕੁਝ ਕਮਰਿਆਂ/ਬੇਸਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ 15-15 ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੜਖੜਾਈ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ 10+2 ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਅਲੜ੍ਹ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਬੇਸਮਝੀ ਅਤੇ ਫੀਸਾਂ ਭਰਨ ਲਈ ਲਟਾਪੀਘ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਐਕਸਪਲਾਇਟੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਕੁਝ ਕੁ ਲੜਕੀਆਂ ਗਲਤ ਰਾਹ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਕਾਗਜ਼ੀ ਵਿਆਹਾਂ ਵਾਲੇ 35-35 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚਕੇ ਆਈ ਲੈਟ ਪਾਸ ਲੜਕੇ/ ਲੜਕੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਕੇ ਧੋਖੇ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਵੱਧ ਗਏ ਤੇ ਕੋਰਟ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਚੱਕਰ ਕੱਟਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਨੀਲੂ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਰਕੇ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੰਡਤਾਂ, ਮੁੱਲਾਂ, ਪਾਦਰੀਆਂ, ਜਿਊਲਰਜ਼, ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੜਕੇ/ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੁੱਟਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸੁਖਿੰਦਰ ਨੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਨੀਲੂ ਸ਼ਰਮਾ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਣ ਅਤੇ 'ਹੀਰਾ ਮੰਡੀ ਸੈਕਸ ਵੈਬਸਾਈਟ' ਬਣਾਕੇ ਨਿਆਣੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਧੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਰੇਟ ਲਿਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਪੀਲ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਕੇ ਹਿਰਦੇਵੇਦਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੜਕੀਆਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਖੀਰ ਕੁਝ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਤੀ ਕਾਰ ਚੋਰ ਗਰੋਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਧੰਧਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ

ਨਾਵਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਮਾਪੇ ਅਲੜ੍ਹ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰਵਾਸ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸਪਨੇ ਸਿਰਜਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਮਾਪੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਵਾਪਸ ਮੋੜਨ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਰਵਾਸ ਵਿੱਚ ਡਾਲਰ ਕਮਾਉਣੇ ਅਤਿਅੰਤ ਅੱਖੇ ਹਨ। ਮਾਪੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਾਲਰ ਦਰਖਤਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲੋਕ ਗੈਂਗਸਟਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਪਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟਾਇਲਟਸ ਤੇ ਬਸ ਸਟੈਂਡਾਂ ਦੀ ਭੰਨ ਤੋੜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ/ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਾਰ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਵੀ ਲੁੱਟਦੇ ਹਨ। ਹਰਦੀਪ ਨਿੱਜਰ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸ਼ੱਕੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵੀ ਹੋਏ। ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਰੇਡੀਓ ਟਾਕਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਟੈਂਡਰਡ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਭੀਖ ਮੰਗਦਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭੀਖ ਮੰਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਕੀਤਾ।

ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲਿਬਰਲ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲਿਬਰਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਦੂ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਸਪੋਰਟ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੁਖਿੰਦਰ ਨੇ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਠੇਠ ਮਲਵਈ ਵਰਤੀ ਹੈ, ਗਲਬਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਲਚਸਪ ਵੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੈਪਟਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 119 ਪੰਨਿਆਂ 100 ਰੁਪਏ, 10 ਡਾਲਰ ਕੀਮਤ ਵਾਲਾ ਨਾਵਲ ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਸੁਖਿੰਦਰ : 4168587077

ਸਾਬਕਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲ ਪੁਰ

78146-92724

tsdupalpur@yahoo.com

ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੁਪਾਲ ਪੁਰੋਂ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣ ਲਈ ਰਸਤੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ 'ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਕਰਾਸ' ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਹਾਬ ਪੁਰ ਵਿੱਚੀਂ ਲੰਘ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਮੇਰੇ ਜਿਆਦਾ ਪੈਰੀਂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਨੌਵੀਂ-ਦਸਵੀਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਸਕੂਲੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਇਸੇ ਰਾਹੇ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ।

ਸੰਨ 2023 ਦੇ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਇਕ ਦੁਪਹਿਰ ਮੈਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਮੇਰੇ ਨਜ਼ਰੋਂ ਪਿਆ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਕੂਟਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਤਦ ਲਾਗਲੀ ਆਟਾ-ਚੱਕੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਇਕ ਸੱਜਣ ਸ਼ੱਕੀ ਜਿਹੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤੁਰਿਆ ਆਇਆ।

ਮੇਰੀ 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਦਾ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਪੁੱਛਿਆ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਕੇ ਉਸਨੇ ਧਾਅ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਚਿਰੀ ਵਿਛੁੰਨਾਂ ਜਾਨੀ ਮਿੱਤਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੋਵਾਂ! ਜਦ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਹ ਹਾਲੇ ਅਣਜਾਣਿਆਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ।

"ਅੱਛਾ ਜੀ, ਦੁਪਾਲ ਪੁਰੀ ਤੁਸੀਂ ਹੋ?" ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਟਾ-ਚੱਕੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲੱਗਾ। ਕਹਿੰਦਾ ਤੁਹਾਡਾ ਬੇਟਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਟੀਚਰ ਹੈ ਦੌਲਤ ਪੁਰ ਸਕੂਲੇ। ਹੁਣ ਚਾਹ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਪੀ ਕੇ ਜਾਇਓ, ਐਦਾਂ ਨੀ ਮੈਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀ ਕੋਈ ਚਾਹਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ 'ਕਿਤੇ ਫਿਰ ਸਹੀ' ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਉਸਤੋਂ ਵਿਦਾਈ ਲਈ।

ਇਸ ਅਚਾਨਕ ਮਿਲਣੀ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਾ ਕੁ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮਿੱਤਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜਲਵਾਹਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਘਰੇ ਜਲਵਾਹੇ ਪਿੰਡ ਮਿਲਣ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਮੇਰੇ ਮੋਹਰੇ ਕਰਕੇ ਕੁੱਝ ਫੋਟੋਆਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਫੋਟੋਆਂ ਕਾਹਦੀਆਂ ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅੰਗ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਕੇ ਖਿਲਾਰੇ ਪਏ ਹੋਣ! ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਡਿਗੀ ਪਈ ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਇਉਂ ਉੱਖੜੀ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਗਿੱਲੀ ਮਿੱਟੀ 'ਚੋਂ ਮੂਲੀ ਧੂਅ ਕੇ ਪੁੱਟੀ ਪਈ ਹੋਵੇ! ਥੱਲੇ ਫਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਲਹੂ ਦੇ ਛੱਪੜ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਬਾਂਹ-ਵਿਹੂਣਾ ਮੋਢਾ ਇਉਂ ਦਿਸਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਦਰਖਤ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਗਿੱਲੀ ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ ਧੁਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ...!! ਲਾਗੇ ਹੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਿੱਬੜਿਆ ਪਿਆ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਸਪੈਲਰ!!

ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਫੋਟੋਆਂ ਦੇਖਕੇ ਸੁੰਨ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ! 'ਚੁਅ ਚੁਅ!' ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦਰਦਨਾਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕਿੱਥੇ ਦਾ ਐ ਤੇ ਇਹ ਭਾਣਾ ਕਿਸ ਬਦਨਸੀਬ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ?

ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣਕੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕ ਗਈ! ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੀ ਸਹਾਬ

ਸਹਿਜ ਸਬਰ ਤੇ ਸਿਰੜ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ-ਲਖਬੀਰ!

ਪੁਰ ਵਾਲਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਪਹਿਲੀ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮੋਹ ਲਿਆ ਸੀ! ਸਤਨਾਮ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਲਖਬੀਰ ਦੀ ਆਟਾ-ਚੱਕੀ ਉੱਤੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਐਕਸਪੈਲਰ ਵੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਇਕ ਨੱਟ ਵਿਚ ਕੜਾ ਫਸਣ ਕਰਕੇ ਲਖਬੀਰ ਦੀ ਬਾਂਹ ਚੱਲਦੇ ਐਕਸਪੈਲਰ ਦੇ ਧੁਰੇ ਨਾਲ ਲਪੇਟੀ ਗਈ। ਮੋਢੇ ਤੱਕ ਬਾਂਹ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਹਦਾ ਸਿਰ ਖਿੱਚੀਦਾ ਜਾਂਦਾ ਮਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਜਾ ਲੱਗਾ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹ ਜੋਰ ਮਾਰ ਕੇ ਉੱਠਿਆ ਤਾਂ ਮੋਢੇ 'ਚੋਂ ਡੱਲਾ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ! ਇਹ ਦੇਖਕੇ ਨੌਕਰ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਦੌੜ ਕੇ ਮੋਟਰ ਬੰਦ ਕੀਤੀ...! ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਉੱਠ ਕੇ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆ! ਸਤਨਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੀ. ਜੀ. ਆਈ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੈ।

ਕੁੱਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹਸਪਤਾਲੋਂ ਘਰ ਆਏ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਦੀ ਖਬਰਸਾਰ ਲੈਣ ਗਏ। ਉਸ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ ਅਤਿ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਹਿਮਿਆਂ ਹੋਇਆ ਉਹਦੇ ਘਰ ਗਿਆ! ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਅਤਿ ਦੀ ਪੀੜ ਸਹੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਗੁਆਉਣ ਦੇ ਸਦਮੇ ਕਾਰਨ ਗਮਗੀਨ ਹੋਏ ਕਿਰਤੀ ਲਖਬੀਰ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਧਰਵਾਸਾ ਦੇਵਾਂ ਗਾ? ਕਿਵੇਂ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂ ਗਾ? ਜਦ ਮੈਂ ਲੰਮਾਂ ਸਾਹ ਲੈ ਕੇ ਉਹਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਗਿਆ....ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੱਸ ਕੇ 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਬੁਲਾਈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗਲਵੱਧੜੀ 'ਚ ਲੈਂਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕਿਆਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਉਹ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਹੈ!

ਸਗੋਂ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਗਮ ਅਤੇ ਸਹਿਮ ਦੇ ਛਾਏ ਹੋਏ ਅਕਸ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਖੁਦ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਉਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਇਹ ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਦਸਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਹੋਵੇ! ਹਾਦਸੇ ਮੌਕੇ ਉਹਦੇ ਅਨੋਖੇ ਸਿਰੜ ਤੇ ਪਹਾੜ ਜਿੱਡੇ ਹੌਸਲੇ ਦੀਆਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸੀਆਂ ਪਰ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਦਲਦਿਆਂ ਲਖਬੀਰ, ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ

ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਐਕਸਪੈਲਰ ਦੇ ਨੱਟ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਕੜਾ ਫਸਣ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਬਾਂਹ ਚਲੀ ਗਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਗੋਚੇ ਜਾਂ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਸ਼ਰਧਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੜਾ ਮੈਂ ਐਤਕੀਂ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ-

"ਭਾਅ ਜੀ ਮੈਂ ਜਮ੍ਹਾਂਦਰੂ ਹੀ ਖੱਬਰੂ ਹਾਂ...ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ!"

ਬੋੜ੍ਹਾ ਮੁਸਕਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ-

"ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਬੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਤਦੇ ਲੈ ਲਈ ਕਿ ਭਾਈ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਤੂੰ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਨੀ....!"

ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਈ ਮੁਸਕਾਹਟ ਦੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ!

ਖਬਰਸਾਰ ਨੂੰ ਬੈਠੇ ਅਸੀਂ ਜਦ ਵੀ ਉਹਦੇ ਖਾਲੀ ਮੋਢੇ ਵੱਲ ਕਰੁਣਾਮਈ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਛੋਹ ਲੈਂਦਾ-

"ਭਾਅ ਜੀ ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਵੇਲੇ ਰਾਹੋਂ ਤੋਂ ਉੱਜੜ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਏ ਫਲਾਣੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਖਾਨ ਸਾਹਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਰਾਹੋਂ ਤੋਂ 'ਸਾਡੇ ਘਰ' ਦੇ ਮਲ੍ਹੇਬੇ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਇੱਟਾਂ ਜਰੂਰ ਲੈ ਆਵੀਂ! ਮੈਂ ਐਤਕੀਂ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਦੋ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਇੱਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਆਇਆਂ!"

ਫਿਰ ਉਹ ਉਸ ਮੁਸਲਿਮ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮੋਹ-ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਾਕਿਆਤ, ਚਮਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਇੰਜ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਸਰਹੱਦੋਂ ਪਾਰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ!

"ਲਉ ਭਾਅ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੇ ਇੱਟਾਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ਤਿਕ ਨਾਲ ਲਾਇਆੜ ਕੱਪੜਾ

ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਇੱਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੜੀ ਨੀਝ ਤੇ ਰੀਝ ਨਾਲ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾ ਗਏ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਏ...! ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਇੱਟਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਡਾਰੂ ਹੀ ਹੋਣ!!"

ਮਗਰੋਂ ਮੇਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਥੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ, ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੀਤਕਾਰ ਚੰਨ ਗੋਰਾਇਆਂ ਵਾਲਾ, ਸਵਰਗੀ ਦੇਵ ਥਰੀਕੇ ਦਾ ਲੜਕਾ ਜਗਵੰਤ,

ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ

ਸੁਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਸਰਬਜੀਤ ਮਾਣਕ, ਯਮੂਲੇ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਸੁਰੇਸ਼ ਯਮੂਲਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਸੁਪਤਨੀ ਜਸਦੇਵ ਯਮੂਲਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲਾ ਗਾਇਕ ਧਰਮਵੀਰ ਥਾਂਦ੍ਰੀ ਵੀ ਮੇਰੀ ਖਬਰਸਾਰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਵੀਡੀਉ ਵੀ ਭੇਜੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਖਬੀਰ ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਗਾਇਕਾ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ 'ਘੋੜੀ' ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ-'ਨਾਨਕ ਵੀਰਾ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀ ਆਂ!' ਦੂਸਰੀ ਵੀਡੀਉ ਵਿਚ ਧਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਥਾਂਦ੍ਰੀ ਆਪਣਾ ਲਿਖਿਆ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ-

'ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ

ਬਣ ਗਏ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਲਾਲੇ

ਬੈਕਯਾਰਡ ਵਿਚ ਕਰੀਏ

ਪੂਰੇ ਸ਼ੌਂਕ ਖੇਤੀਆਂ ਵਾਲੇ!'

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀਡੀਉ ਵਿਚ ਯਮੂਲੇ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਗਾ ਰਿਹਾ ਐ ਤੇ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬਾਂਹ ਵਿਹੂਣੇ ਮੋਢੇ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿਰੜ, ਸਿਦਕ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਜਿੱਡੇ ਹੌਸਲੇ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾਂ ਬਣਿਆਂ ਗੀਤ ਦੀ ਲੈਅ ਨਾਲ ਝੂਮ ਰਿਹਾ ਐ ਨਾਲੇ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਉੱਤੇ ਇਨਾਮ ਵੀ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ!

ਹੁਣ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 2025 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਕਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਤਦ ਮੈਨੂੰ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਾਨ ਬਚਣ ਅਤੇ ਮਿਲੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ!

'ਹਾਦਸਾ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਵੇਂ

ਪੇਸ਼ ਆਵੇ ਪਰ ਸਦਾ

ਸ਼ੌਂਕ ਹਰ ਆਲਮ 'ਚ

ਮੇਰਾ ਮੁਸਕਾਉਂਦਾ ਜਾਏ ਗਾ!'

-ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜਗਿਆਸੂ

ਰੂਹਾਨੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਤਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਜੀ ਕਿਰਤ: ਮੰਨ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ

ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ

jaggikussa@yahoo.de

ਕਵਿਤਾ ਸਿਰਜਣਾ ਜਣੇ-
ਖਣੇ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ,
ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉੱਚ
ਅੰਤਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੁੱਧੀ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਵਿ-ਰਸ
ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ
ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਨਿੱਜੀ
ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਮਾਜਿਕ
ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਜਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਪੱਖੋਂ ਹਾਰੇ ਪਿਛੋਕੜ
ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ
ਸੰਖੇਪਤਾ, ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ ਡੂੰਘਾਈ, ਤਾਲ ਅਤੇ
ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ
ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ
ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਕਸਰ ਪਹੇਲੀਆਂ
ਜਾਂ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੁਰ-ਤਾਲ ਨਾਲ ਵੀ ਤੁਲਨਾ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਦੀ
ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਦੇ ਰੀਝਾਂ ਭਰੀ ਬਾਂਸੁਰੀ ਦੀ
ਲੈਅ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ
ਬਿਗਲ ਵਜਾਉਂਦੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਹ,
“ਵੇ ਲੈ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਮਖਮਲ ਦੀ- ਪੱਖੀ ਘੁੰਗਰੂਆਂ
ਵਾਲੀ” ਵਰਗੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਫੜੀ
ਵਿਚਰੋਹੀ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਲੇਠੀ
ਮਿਲਣੀ ਵੀਨਸ ਟੀ. ਵੀ. ਦੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿੱਚ
ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅਸੀਂ
ਓਦੋਂ ਮਿਲੇ, ਜਦ ਉਸ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ
ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਣ
ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ।
ਓਦੋਂ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਦਾ ਪਲੇਠਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ
“ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ” ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ
ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦ ਵੀ
ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਦੀ, ਹਰ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਅੰਦਰ
ਕੋਈ ਸਿਰਜਣਾ ਬਿਰਤੀ ਧੜਕਦੀ ਜਾਪਦੀ।
ਕੋਈ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਥਰਕਦਾ ਲੱਗਦਾ। ਕਦੇ
ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਜਵਾਲਾ-ਮੁਖੀ ਕਰਵੱਟ ਲੈਂਦਾ
ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ। ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ
ਸਿਰਜਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ
ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ
ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਂ
ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਕਲ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਇੱਕ
ਅਨਮੋਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ। ਸਿਰਫ ਅਕਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਲਿਖਣ ਵਾਸਤੇ
ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਕੋਲ ਫ਼ੌਲਾਦੀ ਜਿਗਰਾ ਅਤੇ
ਸਾਹਸ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ‘ਵੇ ਰੱਬਾ’
ਰਚਨਾ ਰਚਦੀ ‘ਰੱਬ ਦੇ ਵੀ ਗਲ ਪੈਂਦੀ ਹੈ:

ਵੇ ਰੱਬਾ!

ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ,

ਹੈਵਾਨ ਕਰਦਾ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ,

ਵੇ ਤੂੰ ਜਾਗਿਆ ਨਾ?

ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਕਵਿਤਾ ਸਾਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼, ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ
ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ
ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਕਵੀ, ਜਾਂ ਕਵਿੱਤਰੀ
ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਮੋਮਬੱਤੀ ਵਾਂਗ ਪਿਘਲਦੀ ਹੈ,
ਭੱਠੀ ਦੇ ਲੋਹੇ ਵਾਂਗ ਢਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ

“ਕੀ ਮੈਂ ਵਿਚਾਰੀ ਹਾਂ?” ਵਿੱਚ ਕਈ ਪਹਿਲੂ
ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ:

ਮੈਂ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਹੀਰ ਹਾਂ,

ਮੈਂ ਚੰਡੀ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਹਾਂ

ਮੈਂ “ਰੂਪ” ਹਾਂ, ਅਨੂਪ ਹਾਂ...

ਮਹਿਕਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹਾਂ...

ਮੈਂ ਨਾਰੀ ਹਾਂ, ਪਰ...

ਕੀ ਮੈਂ ਵਿਚਾਰੀ ਹਾਂ?

ਇਹ ਅਖੀਰਲੀ ਸਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਾਠਕ
ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ
ਦੀ ਬਾਗੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਾਵਿ-ਉਡਾਰੀ ਦਾ ਵੀ
ਕਾਇਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਜਨਮਜ਼ਾਤ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਰਸਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ, ਲੱਗਭੱਗ ਕੋਈ ਵੀ
ਸ਼ਬਦਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ
ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ
ਕੁਝ ਲੋਕ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ
ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਨਾ
ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਕੇ, ਕਲਾ ਦੇ
ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਾਵਿਕ ਤਨਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ
ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਨ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ
ਹਾਵਰਡ ਗਾਰਡਨਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ
“ਬਿਊਰੀ ਆਫ ਮਲਟੀਪਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ”
ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ
ਕੀਤੀ ਗਈ; ਸਥਾਨਕ, ਸਰੀਰਕ ਗਤੀ
ਸਥਿਤੀ, ਸੰਗੀਤਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ, ਤਰਕ
ਗਣਿਤਕ, ਅੰਤਰ-ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ
ਕੁਦਰਤੀ...। ਸੱਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚੋਂ,
‘ਅੰਤਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੁੱਧੀ’ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ
ਦੁਰਲੱਭ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-
ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੁੱਧੀ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਚਨਾ
ਭਾਵਗੀਤ ਅਤੇ ਬੇਸੁਆਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਰੂਪ
ਦਵਿੰਦਰ ਕੋਲ ਅੰਤਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੁੱਧੀ
ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ
ਲਿਆ ਕੇ ਉਹ ਬਿੰਬਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਮਾਰਮਿਕ
ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਜਾਂਦੀ
ਹੈ:

ਹਾਉਕਾ ਜਦੋਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰਿਥਵੀ,

ਆ ਜਾਣ ਸੁਨਾਮੀਆਂ

ਰੋ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਹੀ

ਸੂਰਜ ਚੰਨ ਅਸਮਾਨਾਂ ਦੇ

ਖੰਜਰਾਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ‘ਤੇ

ਹੋ ਜਾਵਣ ਮੱਲ੍ਹਮ ਪੱਟੀਆਂ

ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਨਾਲ ਭਰਦੇ

ਕਦੀ ਨਾ ਡੂੰਘੇ ਫੱਟ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੇ...

ਕਵਿਤਾ ਤਣਾਅ, ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਸੋਗ ਦੇ
ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿਲਾਸੇ, ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਧਰਵਾਸ
ਦੀ ਸਰਦਲ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ
ਆਲੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੁਮੇਲ ਸਾਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ
ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦਾਂ
ਅਤੇ ਆਲੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਾਗੇ ਵਿੱਚ ਪਰੋਅ
ਕੇ ਸਜਾਉਣਾ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਜਾਣਦੀ
ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੋਤੀ ਚੁਗਣ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ
ਬਾ-ਕਮਾਲ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਸੱਚ ਅਤੇ
ਸਮਰੱਥ ਲਿਖਣਾ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ;

ਇਸ ਕਾਲ-ਕੋਠੜੀ ਅੰਦਰ,

ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਹਨੇਰਾ ਸੀ,
ਇਸ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ
ਰੁਸ਼ਨਾ ਰਿਹਾ ਕੋਈ।
ਸੌਣਾ ਤੇ ਮਰ ਜਾਣਾ
ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ,
ਗੂੜ੍ਹੀਆਂ ਨੀਂਦਾਂ ‘ਚੋਂ
ਹੁਣ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਕੋਈ...

ਇਸ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ
ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ, ਜਾਂ ਕਾਵਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ
ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ
ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਝਲਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਇਸੇ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ

ਵਾਲੇ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਵਰਡ ਗਾਰਡਨਰ ਉੱਚ-
ਭਾਸ਼ਾਈ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਕਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ
ਅਰਪਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ
ਆਪਣੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ
ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ
ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਕਿਸਮ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਰਚਨਾਤਮਿਕ
ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ
ਹਨ। ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵਰਗੀ ਉੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ
ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ,
ਰਚਨਾ ਦੇ ਹਾਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ
ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ, ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ
ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ
ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ, ਆਪਣਾ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ
ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ
ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ
ਕਰਨ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਹੁਨਰ,
ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਉਸ
ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਅਤੇ
ਇਬਾਦਤ, ਸੌਂਝੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸਫ਼ਿਆ
ਗਲਿਆ ਸਿਆਸਤੀ ਢਾਂਚਾ ਬਦਲਣ ਦੀ
ਲਗਨ, ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੀ
ਭਾਵਨਾ ਉਸ ਦੇ ਰੌਸ਼ਨ ਦਿਮਾਗ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ
ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਭਰਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਹਥਲੀ
ਪੁਸਤਕ “ਮੰਨ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ” ਨੂੰ ਬਾਂਹਾਂ ਅੱਡ
ਕੇ ‘ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਾ ਹੋਇਆ ਹਾਰਦਿਕ
ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ
ਅਗਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ
ਉਡੀਕ ਰਹੇਗੀ। ਆਮੀਨ!

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਚੀਨ ਉਤੇ ਟੈਰਿਫਸ ਵਧਾ ਕੇ 245 ਫੀ ਸਦੀ ਕੀਤੀਆਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦਰਮਿਆਨ ਛਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜੰਗ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ
ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਬੀਜਿੰਗ ਉਤੇ ਟੈਰਿਫਸ ਵਿੱਚ 100 ਫੀ ਸਦੀ ਵਾਧਾ
ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਹੁਣ ਚੀਨ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਉਤੇ 245
ਫੀ ਸਦੀ ਟੈਰਿਫਸ ਲੱਗਣਗੀਆਂ ਜਦਕਿ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ
ਉਤੇ 125 ਫੀ ਸਦੀ ਟੈਰਿਫਸ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਚੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ
ਜੰਗ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਐਲਾਨ ਮਗਰੋਂ ਚੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਟਰੇਡ
ਵਾਰ ਤੋਂ ਘਬਰਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਡਟ ਕੇ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਦੇ
ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਲਿਨ ਜਿਆਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ
ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੈਰਵਾਜਬ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਬਲੈਕਮੇਲਿੰਗ ਵਾਲੇ ਢੰਗ
ਤਰੀਕੇ ਛੱਡਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਨ ਜਿਆਨ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਕਿ 245 ਫੀ ਸਦੀ ਟੈਰਿਫਸ ਲੱਗਣ ਮਗਰੋਂ ਚੀਨ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਪੁੱਜੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਭਾਅ ਕੀ
ਹੋਣਗੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜੰਗ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ
ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੀਨ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਆਪ ਹੁਦਰੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਇਥੇ ਦਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ 125 ਫੀ ਸਦੀ ਟੈਰਿਫਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਚੀਨ ਨੇ
ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਮਸਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 18 ਤੱਕ ਪੁੱਜੀ!

ਨਿਊ ਯਾਰਕ : ਈਲੋਨ ਮਸਕ ਦੇ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ
ਅਦਾਲਤ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੈਚੇ
ਵਿੱਚ ਉਲਝਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਫ਼ਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲੀਵੁੱਡ
ਅਦਾਕਾਰਾ ਐਂਬਰ ਹਰਡ ਅਤੇ ਮਸਕ ਨੇ 2016 ਤੋਂ 2018 ਦਰਮਿਆਨ ਡੇਟਿੰਗ ਕੀਤੀ
ਅਤੇ ਐਂਬਰ ਦੀ ਭੈਣ ਵਿਟਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ
ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਐਂਬਰ ਹਰਡ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਪੇਨ ਦੇ ਮੈਡਰਿਡ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ
ਹੈ ਜੋ ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਂ ਬਣੀ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ
ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਲਦ ਹੀ ਦੂਜਾ ਬੱਚਾ ਆਉਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ।

ਮਹਾਨ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਜੌਰਜ ਐਡਵਰਡ ਫੋਰਮੈਨ

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

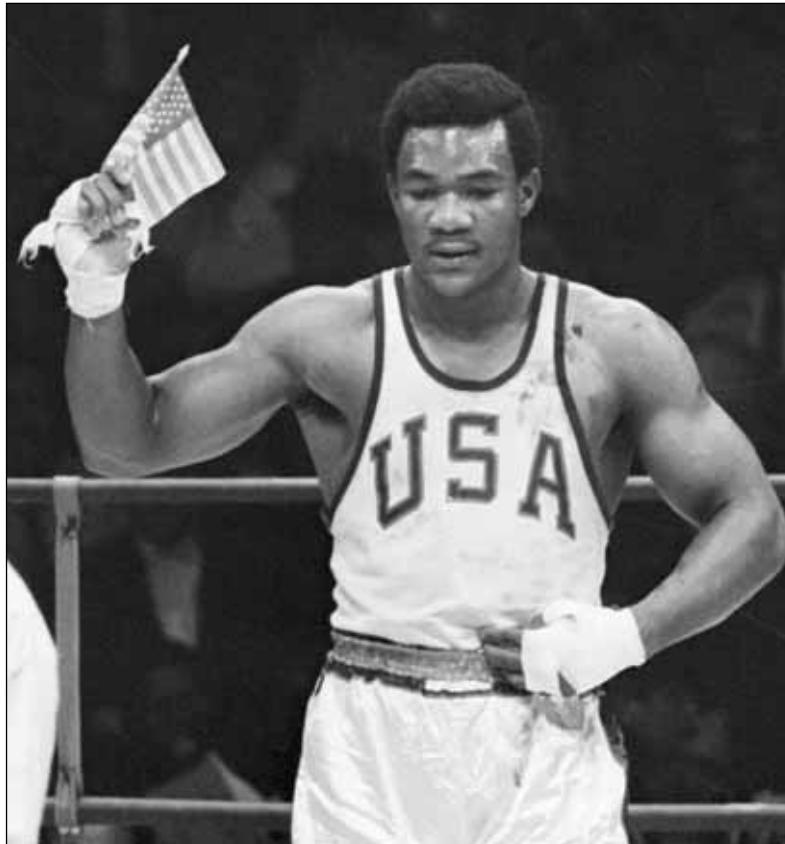
ਜੌਰਜ ਐਡਵਰਡ ਫੋਰਮੈਨ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦੇ ਜੋੜ ਦਾ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਸੀ। ਉਹ ਗਰੀਬ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜੰਮਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਲਗ ਹੋਣ ਤਕ

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਬਾਪ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ? ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਨ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਣ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ 'ਬਿੱਗ ਜੌਰਜ' ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਓਲੰਪਿਕ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਰਜੇ ਦਾ ਪਾਦਰੀ ਤੇ ਗਿੱਲਾਂ ਦਾ ਅਮੀਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਦਭੁੱਤ ਮਨੁੱਖ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਲ੍ਹੜ ਉਮਰੇ ਜੁਰਮ ਕੀਤੇ, ਜੁਆਨੀ 'ਚ ਪੰਜ ਵਿਆਹ ਕਰਾਏ, ਵਡੇਰੀ ਉਮਰੇ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਉਹਦੇ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰ ਹੋਏ ਤੇ ਪੰਜ ਧੀਆਂ। ਉਹਦਾ ਜਨਮ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੈਕਸਾਸ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਵਿਚ 10 ਜਨਵਰੀ 1949 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਮੌਤ 21 ਮਾਰਚ 2025 ਨੂੰ ਹਿਊਸਟਨ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਉਸ ਦਾ ਕੱਦ 1.92 ਮੀਟਰ ਤੇ ਵਜ਼ਨ 118 ਕਿਲੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਆਪਣੇ 76 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕੀਤੇ ਜੋ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਰਹਿਣਗੇ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੱਕਸਿੰਗ ਰਿਸਰਚ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨੇ ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਨੂੰ ਸਰਬ ਸਮਿਆਂ ਦਾ 8ਵਾਂ ਮਹਾਨ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਐਲਾਨਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਲ ਆਫ਼ ਫੇਮ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰੀਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 2002 'ਚ 'ਰਿੰਗ ਮੈਗਜ਼ੀਨ' ਨੇ 'ਬਿੱਗ ਜੌਰਜ' ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ 25 ਮਹਾਨ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕੀਤਾ। ਸਖ਼ਤ ਪੰਚ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਉਹ ਨੌਵੇਂ ਥਾਂ ਸੀ। 12 ਸਾਲ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਜਾਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਗਿੱਲ ਦਾ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ 'ਚ 100 ਮਿਲੀਅਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 138 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਕਮਾਏ। ਤਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਫਲ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼, ਸਫਲ ਪਾਦਰੀ ਤੇ ਸਫਲ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਉਹ 46 ਸਾਲ 169 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਵਰਲਡ ਹੈਵੀਵੇਟ ਚੈਂਪੀਅਨ ਹੋ ਗੁਜ਼ਰਿਆ। ਉਹ 48 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ 1997 ਵਿਚ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਖੇਡ ਕੈਰੀਅਰ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ 76 ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 68 ਨਾਕਆਊਟ ਨਾਲ ਸਨ। ਉਹ ਕੇਵਲ 5 ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਹਾਰਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈ। ਉਹ ਹਾਰ ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਨੂੰ ਆਖ਼ਰੀ ਸਵਾਸ ਤਕ ਯਾਦ ਰਹੀ। ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼

ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 1967 ਤੋਂ 1997 ਤਕ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਇਕ ਰਾਤ ਉਹ ਪੰਜ ਹੈਵੀਵੇਟ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਿੜਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਆਊਟ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਸਫਲ ਕਾਰੋਬਾਰੀ, ਪਾਦਰੀ ਤੇ ਲੇਖਕ ਵੀ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੱਚਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਜਵੀਂ ਖੁਰਾਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਫਨੇ ਆਉਂਦੇ ਕਿ ਉਹ ਤਾਲਾ ਲਾ ਕੇ ਗਰਾਸਰੀ ਸਟੋਰ 'ਚ ਲੁਕ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾ ਪੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

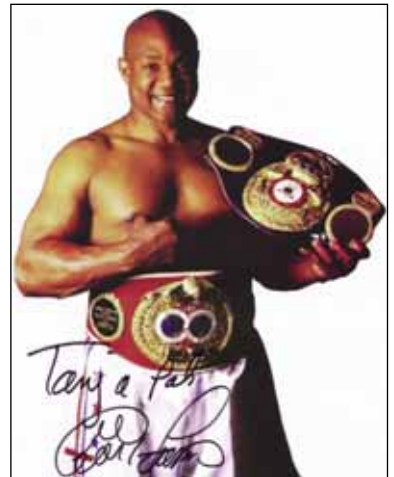
ਉਹਦਾ ਜਨਮ ਬੇਸ਼ਕ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਪੋਸਟਾ ਹਿਊਸਟਨ ਦੇ ਫਿਫਥ ਵਾਰਡ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਉਹ ਛੇ ਭੈਣ ਭਾਈ ਸਨ। ਉਹਦਾ ਬਿੰਦੀ ਬਾਪ ਲਰੋਏ ਮੂਰਹੈੱਡ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਪਾਸ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਫਿਰ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਜੌਰਜ ਡੀ ਫੋਰਮੈਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ 'ਬਿੱਗ ਬੀਅਰ ਬਚਪਨ 'ਚ ਵਿਗੜਿਆ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਗੋਰੱਬਾ ਦੰਗੋਬਾਜ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ 15ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਵਿਗੜੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਅਕਸਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕ ਅੱਲ੍ਹੜ ਮੁੰਡੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਨਾਮੀ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਬਣੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਖੇਡ ਲੜਾਈਆਂ ਝਗੜਿਆਂ ਅਥਵਾ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਦਾ ਵਧੀਆ ਬਦਲ ਹੈ। ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ ਬੰਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਵਾਧੂ ਜ਼ੋਰ, ਫਤੂਰ, ਰੋਹ ਤੇ ਰੰਜ ਖੇਡ ਖੇਡ ਵਿਚ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਬਾਨੀ ਕੁਬਰਤਿਨ ਨੇ ਠੀਕ

ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਬਦਲ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਸਮੇਂ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਲੜਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤਕ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੇ।

ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਦੀ ਅੱਲ੍ਹੜ ਉਮਰ ਬੇਸ਼ਕ ਮਾਰ-ਧਾੜ 'ਚ ਲੰਘੀ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ 16 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਮਾਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਚੱਜ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗਾ ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਹੱਕ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਵੇ।" ਉਹ ਭੱਠੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦਾ ਰਾਜ ਮਿਸਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਲੀਮੈਂਟਨ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਜਾ ਵਸਿਆ। ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਦੋਂ ਮਹਾਨ 'ਜਿਮ ਬ੍ਰਾਊਨ' ਉਹਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਉਹ ਸ਼ੌਕੀਆ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੌਕੀਆ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਹੀ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਸਟੇਟ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਤੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਐਮੇਚਿਓਰ ਯਾਨੀ ਸ਼ੌਕੀਆ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿੱਤਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਬਣ ਗਿਆ। 1968 ਵਿਚ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੀਮ 'ਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿੱਤਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਓਲੰਪਿਕ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਗਿਆ! ਜਿਵੇਂ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਰੋਮ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਬਣਿਆ ਸੀ ਉਵੇਂ ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਵੀ ਓਲੰਪਿਕ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ

ਜਿੱਤਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਬਣ ਗਿਆ।

ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਵਜੋਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਭੇੜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਗਏ ਤੇ ਉਹਦੇ ਬੋਝੇ ਡਾਲਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਦੇ ਗਏ। ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਜੋਅ ਫਰੇਜ਼ੀਅਰ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਹ ਹੈਵੀਵੇਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। 1973 ਵਿਚ ਵਰਲਡ ਹੈਵੀਵੇਟ ਚੈਂਪੀਅਨ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਜੋਅ ਫਰੇਜ਼ੀਅਰ ਤੇ ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ। ਕੁਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਬਹੁਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੋਅ ਫਰੇਜ਼ੀਅਰ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣੇਗਾ। ਪਰ 'ਬਿੱਗ ਜੌਰਜ' ਨੇ ਦੂਜੇ ਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਜੋਅ ਫਰੇਜ਼ੀਅਰ ਨੂੰ ਨਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦੰਗ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜਿੱਤ ਸੀ!

1973-74 ਦੌਰਾਨ 'ਬਿੱਗ ਜੌਰਜ' ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤਕੜਾ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਹ 40 ਭੇੜਾਂ 'ਚੋਂ 37 ਭੇੜ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਕਆਊਟ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। 30 ਅਕਤੂਬਰ 1974 ਦੇ ਦਿਨ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਜ਼ੈਰ ਵਿਖੇ ਉਹਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਤੇ ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ 'ਚ ਫਸੇ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਜੌਰਜ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਵੈਟਰਨ ਟ੍ਰੇਨਰ ਡਿੱਕ ਸੈਡਲਰ ਨੇ ਚੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ੌਕੀਆ ਤੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਰਲਸ ਸੋਨੀ ਲਿਸਟਨ ਤੇ ਚਾਰਲੀ ਸਨਾਈਪਸ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਮਵਰ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਜ਼ੈਰ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਤੇ ਬਿੱਗ ਜੌਰਜ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਂਟੇਦਾਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ ਜੋ 8 ਰਾਊਂਡ ਚੱਲਿਆ।

ਬਾਕੀ ਹਿਸਾ ਸਫਾ 57 ਤੇ ਪੜ੍ਹੋ

ਦੂਣਾ ਯਮਕਦਾਰ ਕੇਸਰੀ ਛੰਦ

(ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ)

1. ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ 'ਨੰਦਪੁਰ ਦੇ, ਲਾਇਆ ਦਰਬਾਰ ਸੀ, ਦਸਵੇਂ ਦਾਤਾਰ ਨੇ। ਪਹੁੰਚੇ ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖ ਪਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਗੁਰ ਦੇ, ਦਿਲੀ ਸਤਿਕਾਰ ਸੀ, ਤਪੇ ਸੀਨੇ ਠਾਰਨੇ। ਨਵਾਂ ਕੇਹਾ ਸੂਰਜ ਹੈ ਅੱਜ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਚਾਨਣ ਖਿਡਾਵਦਾ, ਮਿਟੇ ਨੂਰ ਸਾਰਾ ਏ। ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਸਿੰਘ ਘੜਿਆ, ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਂਵਦਾ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।
2. ਹੱਥ 'ਚ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨੰਗੀ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਜੀ, ਮੁੱਖ ਉੱਤੇ ਨੂਰ ਏ, ਅੱਖਾਂ ਹੋਈਆਂ ਲਾਲ ਜੀ। ਏਕਤਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬਣੂ ਤਸਵੀਰ ਜੀ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਸਰੂਰ ਏ, ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਚਾਲ ਜੀ। "ਸੀਸ ਭੇਟਾ ਚਾਹਵੇ" ਫੁਰਮਾਨ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਨਾ ਸਮਝ ਆਵਦਾ, ਕੋਈ ਚੋਜ ਭਾਰਾ ਏ। ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਸਿੰਘ ਘੜਿਆ, ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਂਵਦਾ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।
3. ਸੁਣਕੇ ਇਹ ਚੁੱਪ ਪਸਰੀ ਚੁਫੇਰੇ ਜੀ, ਸੰਗਤ ਵਿਚਾਰੀ ਤਾਂ, ਹੋ ਗਈ ਹੈਰਾਨ ਜੀ। ਚਿੰਤਾ ਨਵੀਂ ਆਣ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰੇ ਜੀ, ਸੰਕਟ ਜੋ ਭਾਰੀ ਤਾਂ, ਕਰੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਜੀ। ਦਇਆ ਰਾਮ ਗਲ ਪੱਲੂ ਪਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹਿਆ, ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਂਹਵਦਾ, ਝੂਰਦਾ ਵਿਚਾਰਾ ਏ। ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਸਿੰਘ ਘੜਿਆ, ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਂਵਦਾ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।
4. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਤਾ ਵੀ ਨਾ ਦੇਰ ਲਾਈ ਏ, ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ, ਉਹਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜਕੇ। ਤੇਗ ਚੱਲਣੇ ਦੀ ਜਿਉਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਏ, ਲੋਕ ਸੋਚੀ ਪੈ ਗਏ, ਦਿਲ ਪਏ ਧੜਕੇ। ਡਰ ਹੈ ਅਨੋਖਾ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੜਿਆ, ਕਾਲ਼ ਚੇਤੇ ਆਵਦਾ, ਚੱਲਦਾ ਨਾ ਚਾਰਾ ਏ। ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਸਿੰਘ ਘੜਿਆ, ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਂਵਦਾ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।
5. ਗੁਰੂ ਆਏ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਖੋਫ਼ ਫੇਰ ਤੋਂ, ਤੇਗ ਰੱਤ ਲਿਬੜੀ, ਆਣ ਲਹਿਰਾਈ ਸੀ। ਬੁਝੀ ਨਾ ਪਿਆਸ ਹੈ ਪਿਆਸੀ ਦੇਰ ਤੋਂ, ਲੋੜ ਸੀਸ ਦੀ ਬੜੀ, ਮੰਗ ਦੁਹਰਾਈ ਸੀ। ਨਿੱਤਰੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ' ਨਾ ਰਹੇ ਤੜਿਆ, ਦੇਖਣਾ ਜੋ ਚਾਂਹਵਦਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਏ। ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਸਿੰਘ ਘੜਿਆ, ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਂਵਦਾ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।

6. ਧਰਮ, ਹਿੰਮਤ ਉਠੇ ਜੇਰਾ ਕਰਕੇ, ਬਣਕੇ ਦਲੇਰ ਜੀ, ਕੀਤੇ ਭੇਟ ਸੀਸ ਨੇ। ਮੋਹਕਮ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਨਾ ਬੈਠੇ ਡਰਕੇ, ਉੱਠੇ ਯੋਧੇ ਫੇਰ ਜੀ, ਮੰਗਦੇ ਅਸੀਸ ਨੇ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੱਥ ਨਾ ਰਤਾ ਵੀ ਅੜਿਆ, ਚੱਲਦਾ ਹੀ ਜਾਂਵਦਾ, ਕਰਦਾ ਉਤਾਰਾ ਏ। ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਸਿੰਘ ਘੜਿਆ, ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਂਵਦਾ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।

7. ਪੰਜਾਂ ਤਾਈਂ ਨਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਸਜਾਇ ਕੇ, ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਵਦੇ, ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ। ਪੰਜ ਤਾਂ ਕਕਾਰ ਦੇਹੀ ਉੱਤੇ ਪਾਇਕੇ, ਮੁੱਖੋਂ ਫੁਰਮਾਂਵਦੇ, ਰੱਖਣੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਣਾਇਆ ਮੁੱਖੋਂ ਜਾਪ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਖੰਡਾ ਚੱਲੀ ਜਾਂਵਦਾ, ਬਾਣੇ 'ਚ ਦੋਧਾਰਾ ਏ। ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਸਿੰਘ ਘੜਿਆ, ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਂਵਦਾ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।

8. ਪੰਜਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖਲੋਏ ਨੇ, ਅਰਜ਼ ਗੁਜਾਰਦੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਾਲਦੇ। ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਕੋਲੋਂ ਗੁਰੂ ਹੋਏ ਨੇ, ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਉਚਾਰਦੇ, ਖੁਦ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ਼ਦੇ। ਏਸੇ ਇੱਕੋ ਸੂਤ 'ਚ ਗੋਬਿੰਦ ਮੜਿਆ, ਵਣਜ ਕਹਾਂਵਦਾ, ਨਵਾਂ ਵਣਜਾਰਾ ਏ। ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਸਿੰਘ ਘੜਿਆ, ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਂਵਦਾ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।

9. ਬਾਣੀ ਬਾਣੇ ਤਾਈਂ ਮੂਲੋਂ ਨਾ ਵਿਸਾਰਨਾ, ਭੇਖ ਜਾਂ ਭਰਮ ਤਾਂ, ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਡੁਲਾਵੇ ਨਾ। ਹੱਕ ਸੱਚ ਲਈ ਜਾਲਮ ਵੰਗਾਰਨਾ, ਨੇਕੀ ਦੇ ਕਰਮ ਤਾਂ, ਬਦੀ ਖਿੱਚ ਪਾਵੇ ਨਾ। ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਤਾਂ ਰੰਗ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਹੈ "ਰੁਪਾਲ" ਗਾਂਵਦਾ, ਛੰਦ ਤਾਂ ਪਿਆਰਾ ਏ। ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਸਿੰਘ ਘੜਿਆ, ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਂਵਦਾ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ "ਰੁਪਾਲ"

*****

56 ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਬਾਕੀ

ਇਕ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨੇ ਐਸਾ ਮੁੱਕਾ ਜੜਿਆ ਕਿ ਜੌਰਜ ਦੇ ਸਿਰ 'ਚੋਂ ਮੁੜ੍ਹਕੇ ਦੀਆਂ ਤਤੀਰੀਆਂ ਚੁਫੇਰੇ ਖਿਲਰ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੈਮਰਿਆਂ 'ਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸੁਣਾਇਆ। 8 ਰਾਊਂਡਾਂ ਵਿਚ ਨਾਕਆਊਟ ਜਿੱਤ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਭੇੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭੇੜ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਦੋਸਤ ਬਣੇ ਰਹੇ। ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰੇ ਪਰਕਿਨਸਨ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 1996 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਸਕਰ ਅਵਾਰਡ ਲੈਣ ਲਈ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਸਮਝਦਿਆਂ 'ਬਿੱਗ ਜੌਰਜ ਅਲੀ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੌਰਜ ਨੇ ਜੋਆ ਫਰੇਜ਼ੀਅਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 'ਕਿੰਗ ਰੋਮਨ ਨੂੰ ਇਕੋ ਰਾਊਂਡ 'ਚ ਤੇ ਕੈਨ ਨਾਰਟਨ ਨੂੰ 2 ਰਾਊਂਡਾਂ 'ਚ ਹਰਾ ਕੇ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤੇ। 1975 ਵਿਚ ਇਕ ਨੁਮਾਇਸ਼ੀ ਸ਼ੋਅ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ 5 ਮੁੱਕਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਸਾਹ ਹਰਾਇਆ। 1977 ਵਿਚ ਪੋਰਟੋ ਰੀਕੋ ਵਿਖੇ ਜਿਮੀ ਯੰਗ ਨਾਲ ਭਿੜਨ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਡ੍ਰੈਸਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗੱਡ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰੀਚਰ ਅਥਵਾ ਪਾਦਰੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਕਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਚਰਚ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਧਰਮ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦਸ ਸਾਲ ਲਾਏ।

ਉਸ ਦਾ ਭਾਰ 300 ਪੌਂਡ ਤਕ ਵਧ ਗਿਆ। ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਤੇ ਚਰਚ ਲਈ ਫੰਡ ਜੁਟਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਫਿਰ ਮੁੱਕਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੁੱਕਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਕਿਧਰ ਤੁਰ ਪਿਆ?

ਵੱਡੀ ਹੈਰਾਨੀ ਉਦੋਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਪਾਦਰੀ ਤੋਂ ਫਿਰ ਮੁੱਕਬਾਜ਼ ਬਣੇ 'ਬਿੱਗ ਜੌਰਜ ਨੇ 18 ਸਿੱਧੇ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤ ਮਾਰੇ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਨਾਕ ਆਊਟ ਨਾਲ!

ਇਕ ਸਮਾਂ ਐਸਾ ਵੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਮਾਈਕਲ ਟਾਈਸਨ ਵਿਚਕਾਰ 50+50 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ 'ਬਿੱਗ ਜੌਰਜ ਦੀ ਉਮਰ 46 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਮਾਈਕਲ ਟਾਈਸਨ ਅਜੇ ਜੁਆਨ ਸੀ। ਪਰ ਟਾਈਸਨ ਉਸ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿਤੇ 46 ਸਾਲ ਦੇ 'ਬੁੱਢੇ ਤੋਂ ਹਾਰ ਨਾ ਜਾਵੇ! ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਮੁੱਕਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬੇਬੇ ਪੰਜਾਹ ਪੰਜਾਹ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਪੈਣੇ ਸਨ!

ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਐਡਰੀਨ ਕਲਹੋਨ ਨਾਲ 24 ਦਸੰਬਰ 1971 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਉਹਦਾ 13 ਫਰਵਰੀ 1974 ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਵਿਆਹ 'ਚੋਂ 2 ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ 6 ਅਕਤੂਬਰ 1977 ਨੂੰ ਸਿੰਥੀਆ ਲੇਵੀਸ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ 3 ਅਗੱਸਤ 1979 ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਨਾਲ ਟੁੱਟ

ਗਿਆ। ਤੀਜਾ ਵਿਆਹ 15 ਸਤੰਬਰ 1981 ਨੂੰ ਸ਼ੇਰੋਂ ਗੁੱਡਸਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ 1982 ਤਕ ਨਿਭਿਆ। ਚੌਥਾ ਵਿਆਹ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1982 ਨੂੰ ਐਂਡਰੀਆ ਸਕੀਟੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੋ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪਰ 4 ਫਰਵਰੀ 1985 ਨੂੰ ਉਹਦਾ ਵੀ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੰਜਵਾਂ ਤੇ ਆਖਰੀ ਵਿਆਹ 25 ਮਾਰਚ 1985 ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਫੋਰਮੈਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜੀਹਦੇ 6 ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਮੇਰੀ ਫੋਰਮੈਨ ਅਜੇ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਜੌਰਜ ਫੋਰਮੈਨ 25 ਮਾਰਚ 2025 ਨੂੰ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ।

ਉਸ ਦੇ ਨਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਲਦੀਅਤ ਤੇ ਸਾਂਝ ਲਈ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਬਾਪ ਦਾ ਪਤਾ ਬਾਲਗ ਹੋ ਕੇ ਲੱਗਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲਰੌਏ ਮੂਰਹੈਂਡ ਸੀ। ਫਿਰ ਪਾਦਰੀ ਬਣੇ ਜਾਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਨੇ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਬਿੰਦੀ ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਅੰਤਮ ਰਸਮਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ।

ਦਸ ਸਾਲ ਪਾਦਰੀ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੌਰਜ ਮੁੜ ਰਿੰਗ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਤੋਤੁੱਤੀ 18 ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਾਕਆਊਟ ਨਾਲ ਜਿੱਤੇ। ਪਰ ਈਵੈਂਡਰ ਹੌਲੀਫੀਲਡ ਤੋਂ ਟਾਈਟਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 45 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹ 26 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹੈਵੀਵੇਟ ਚੈਂਪੀਅਨ ਮਾਈਕਲ ਮੂਰਹੈਂਡ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਗਿਆ!

ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਕਬਾਜ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਵਰਲਡ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਟਾਈਟਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਆਖਰੀ ਭੇੜ ਉਹ ਸ਼ਾਨਨ ਬ੍ਰਿਗਜ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਭਿੜਿਆ ਜੋ ਵਿਵਾਦੀ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹਾਰ ਕੇ ਮੁੱਕਬਾਜ਼ੀ ਹੀ ਛੱਡ ਗਿਆ।

ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਟਾਈਟਲ 'ਬਿੱਗ ਜੌਰਜ ਨੇ 1973 ਵਿਚ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ 21 ਸਾਲ ਬਾਅਦ 1994 ਵਿਚ। 21 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਰਪਿਤ ਪਾਦਰੀ, ਸਮਰਪਿਤ ਪਤੀ, ਪਿਆਰਾ ਬਾਪ, ਸਤਿਕਾਰਤ ਬਾਬਾ ਤੇ ਪੜਦਾਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਲੀਜੈਂਡਰੀ ਮੁੱਕਬਾਜ਼ ਸੀ। ਉਹ 1977 'ਚ ਲਾਰਡ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਚਰਚ ਟੈਕਸਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰੀਚਰ ਬਣਿਆ ਸੀ ਜੋ ਜੌਰਜ ਨੇ ਹੀ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। 1987 'ਚ ਪੈਸੇ 'ਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਯੂਥ ਸੈਂਟਰ ਵੀ ਬਣਵਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਸਮੇਂ ਉੱਘੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਕਸਿੰਗ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੌਰੀਸੀਓ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸੀ, "ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਸਦੀਵੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਉਹਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਤੀ ਬਖਸ਼ੇ।"

'ਬਿੱਗ ਜੌਰਜ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 2023 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ। ਉਹ ਬੈਕਸਿੰਗ ਦੀ ਬਾਈਬਲ ਹੈ।

principalsarwansingh@gmail.com

ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ

91-9417533060

gumtalacs@gmail.com

ਆਪ ਜੀ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਸੰਮਤ 1747 (14 ਮਾਰਚ 1691 ਈ.) ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਵੀ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਿਆ, ਸ਼ਸਤਰ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾਤਾ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਮਰਜੀਵੜੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ। ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੜ੍ਹੀ ਦੀ ਅਟਾਰੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੰਗ ਵੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਖੂਨ ਖੌਲਿਆ ਤੇ ਜੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਉੱਠੀ। ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੱਲਾ ਯਾਰ ਖਾਂ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ :-

ਬੇਟੇ ਕੋ ਸ਼ਹਾਦਤ ਮਿਲੀ
ਦੇਖਾ ਜੋ ਪਿਦਰ ਨੇ।

ਇਸ ਵਕਤ ਕਹਾ ਨੰਨੇ ਸੇ
ਮਾਸੂਮ ਪਿਸਰ ਨੇ।
ਰੁਖਸਤ ਹਮੇਂ ਦਿਲਵਾਉ
ਪਿਤਾ ਜਾਏਗੇ ਮਰਨੇ।

ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡਾ ਬੇਟਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਵੇਖ ਕੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਰਣ ਤੱਤੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਦਣ ਦਿਓ। ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ, ਬੇਟਾ ਤੁਸੀਂ ਪੰਥ ਦੀ ਬੇੜੀ ਦੇ ਮਲਾਹ ਹੋ, ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਧਰਮ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਲੱਗੇ। ਜਾਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਚਾਹਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਬਰਛੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਤੇ ਬਰਛੀ ਦਾ ਵਾਰ ਸਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਾਂ।

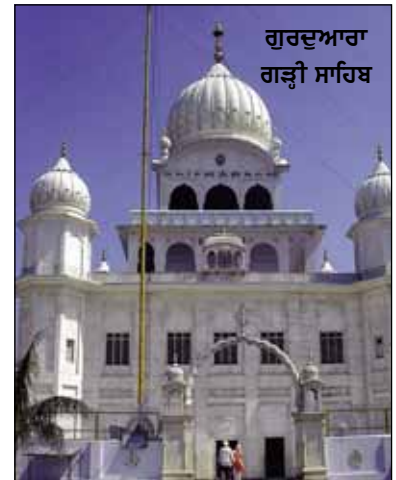
ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਸਤਰ ਸਜਾਏ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤੋਰੇ। ਕਵਿ ਸੈਨਾ ਪਤਿ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :-

ਜਬ ਦੇਖਿਓ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ
ਸਮਾਂ ਪਹੁੰਚਿਓ ਆਨ।
ਦੌਰਿਓ ਦਲ ਮੈਂ ਧਾਇ ਕੇ
ਕਰ ਮਹਿ ਗਹੀ ਕਮਾਨ।
ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਰਣ ਵਿੱਚ ਜੂਝਣ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਚਾਹਿ ਸੀ :-
ਐਸੇ ਰੌਰੇ ਜਬ ਊਹਾ ਭਇਓ।
ਸਾਹਿਬ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਮਨ ਮਹਿ ਠਯੋ।
ਅਬ ਜੀਵਨ ਕੋ ਕੁਛ ਧੂਮ ਨਹੀਂ।
ਪੁਤ੍ਰ ਜੀਵੈ ਲੜ ਪਿਤਾ ਮਰਾਹੀ।
ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣ ਤੱਤੇ ਵਿੱਚ ਗਰਜੇ ਤਾਂ ਵੈਰੀ ਦਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮ ਛਾ ਗਿਆ। ਦੁਸ਼ਮਣ

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਤਲਗੜ੍ਹ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ

ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ, ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਕੋਈ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਦੁੱਕਦਾ ਸੀ। ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਲੋਥਾਂ ਦੇ ਵੇਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨੇ ਐਸੇ ਕਮਾਲ ਦਿਖਾਏ ਕਿ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਕਿ ਇਤਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਨੇਜ਼ਾ ਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਇਤਨੀ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਨਿਰਭੈਤਾ। ਯੋਗੀ ਅੱਲਾ ਯਾਰ ਖਾਂ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

ਦਸ ਬੀਸ ਕੋ ਜਖਮੀ ਕੀਆ
ਦਸ ਬੀਸ ਕੋ ਮਾਰਾ।
ਇਕ ਹਮਲੇ ਮੇਂ ਇਸ ਏਕ ਨੇ
ਇੱਕੀਸ ਕੋ ਮਾਰਾ।
ਖੰਨਾਸ ਕੋ ਮਾਰਾ ਕਭੀ
ਇਬਲੀਸ ਕੋ ਮਾਰਾ।
ਗੁਲ ਮਚ ਗਿਆ ਇਕ
ਤਿਫਲ ਨੇ ਚਾਲੀਸ ਕੋ ਮਾਰਾ।
ਬਚ ਬਚ ਕੇ ਲੜੇ
ਕਲਗੀਓ ਵਾਲੇ ਕੇ ਪਿਸਰ ਸੇ।
ਯਿਹ ਨੀਮਚਾਂ ਲਾਏ ਹੋਂ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਕਮਰ ਸੇ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਘਮਸਾਨ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕੋ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 21 ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਵਰਗੇ ਦੌੜ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਰੌਲਾ ਮਚ ਗਿਆ ਕਿ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਬੀਰ ਸਪੂਤ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਲੜੇ। ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਖੰਡਾ ਹੈ।

ਪਰ ਪੰਜ ਭੁੱਖੇ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਲੜਦਿਆਂ ਲੜਦਿਆਂ ਸ਼ਾਮ ਪੈ ਗਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਤੀਰ ਆ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ। ਮਾਨੋ ਇਹ ਤੀਰ ਕਲੇਜੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਫੁੱਲ ਵਿੱਚ ਕੰਡਾ ਵੱਜਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ। ਹਾ-ਹਾ ਕਾਰ ਮਚ ਗਈ। ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਸਪੂਤ ਭੁਆਟਣੀ ਖਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਿਬ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਸੂਰਜ ਵੀ ਅਸਤ ਹੋ ਗਿਆ

ਮਾਨੋ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸੂਰਜ ਹੀ ਭੁੱਬ ਗਿਆ। ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਤਲ ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ, ਯੋਗੀ ਅੱਲਾ ਯਾਰ ਖਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ :-

ਬੱਸ ਏਕ ਹਿੰਦ ਮੇਂ
ਤੀਰਥ ਹੈ ਯਾਤਰਾ ਕੇ ਲੀਏ।
ਕਟਾਏ ਬਾਪ ਨੇ ਬੱਚੇ
ਜਹਾਂ ਖੁਦਾ ਕੇ ਲੀਏ।
ਚਮਕ ਹੈ ਮਿਹਰ ਕੀ ਚਮਕੌਰ !
ਬੇਰੇ ਜ਼ਰਰੇ ਮੇਂ।
ਯਹੀ ਸੇ ਬਨ ਕੇ
ਸਤਾਰੇ ਗਏ ਸ਼ਮਾਂ ਕੇ ਲੀਏ।
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ
ਲਖਤਿ ਜਿਗਰ ਅਜੀਤੋ ਜੁਝਾਰ।
ਫਲਕ ਪਿ ਇਕ ਯਹਾਂ
ਦੋ ਚਾਂਦ ਹੈ ਜਿਯਾ ਕੇ ਲੀਏ।

ਯੋਗੀ ਜੀ ਕਿੰਨਾ ਸੁੰਦਰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤੀਰਥ ਹੈ, ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ। ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੇ। ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਣਕੇ ਕਿਣਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁਰਬਾਨੀ ਰੂਪੀ ਸੂਰਜ ਦੀ ਚਮਕ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਰਵਾਨੇ ਉੱਠੇ ਤੇ ਆਕਾਸ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਭਾਵ ਅਮਰ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਸਪੂਤ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨੋ ਦੋ ਚੰਦ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼ਹੀਦ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਰਾਏ ਪੁਰ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਤਰੀਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਆਤਮਿਕ ਬਲ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਬੀਬੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ। ਲੱਭ ਲੱਭ ਕੇ ਭੁਝ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਅੰਗੀਠਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਮਚ ਗਏ। ਮੁਗਲ ਸਿਪਾਹੀ ਜੋ

ਆਪਣੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਫਨਾਉਂਦੇ ਬੱਕੇ ਹਾਰੇ ਬੇਸ਼ੁਰਤ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਸੀ ਅੱਭੜਵਾਰੇ ਉੱਠੇ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਭੈ ਭੀਤ ਹੋ ਗਏ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਹੌਸਲਾ ਕਰਕੇ ਅੱਗ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈ? ਬੀਬੀ ਨੇ ਗਰਜ ਕੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਧੀ ਹਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਫੜਨਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਬੀਬੀ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਧੂਹ ਕੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਤੇ ਆਪ ਫੱਟੜ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਜ਼ਾਬਰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਉਂ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ 9 ਪੌਹ ਦੀ ਰਾਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਾਈ ਰਾਮਾ ਤੇ ਤਿਲੋਕਾ ਜੀ ਮਹਿਰਾਜ ਨਿਵਾਸੀ ਬਾਬਾ ਫੂਲ ਜੀ ਤੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਰਹੰਦ ਮਾਮਲਾ ਤਾਰਨ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਕੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਆਪਾਂ ਜਾਨ ਵਾਰ ਕੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਜਰੂਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਬਾਕੀ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ 10 ਪੌਹ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ।

ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਇਉਂ ਅੰਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਏ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਭਾਈ ਤਿਲੋਕਾ ਤੇ ਭਾਈ ਰਾਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ :-

ਵ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਪਰੇ ਨਹਿ ਦੋਹਨੁ ਭਾਈ।
ਜੇ ਪਾਵਤਿ ਸਿਰ ਵੱਢ ਲੇ ਜਾਈ।
ਆਪਣੇ ਜਾਨਿ ਦਾਸ ਇਨ ਤਾਈ।
ਦੋਨੋ ਲੋਥੋਂ ਦਈ ਦਿਖਾਈ।

ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਵੇਖੋ : ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੁ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ, ਪਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸੰਸਥਾ, ਐਸ ਏ ਐਸ ਨਗਰ ਮੁਹਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕ, ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ।